

**Az Izra-völgy és az Arlói-tó (HUBN20015) kiemelt
jelentőségű természetmegőrzési terület
Natura 2000 fenntartási terve**

Eger, 2021

Készítette:
Bükk Nemzeti Park Igazgatóság

Elérhetőségei:
Postacím: Eger 3304, Sánc u. 6.
Tel: 36-412-571; Fax: 36-412-791
e-mail: titkarsag@bnpi.hu
honlap: www.bnpi.hu

Felelős tervező:
Dr. Szmorad Ferenc

Közreműködő kutatási partner:
BioAqua Pro Kft. (Debrecen)

Közreműködő szakértők:
Bartha Csaba
Dr. Gulyás Gergely
Korompai Tamás
Olajos Péter
Schmotzer András
Dr. Vojtkó András
Dr. Szmorad Ferenc

Térképeket készítette:
Kalmár Zsuzsanna

Fotókat készítette:
Bartha Csaba
Dr. Szmorad Ferenc

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv	5
1. A terület azonosító adatai	6
1.1. Név	6
1.2. Azonosító kód	6
1.3. Kiterjedés	6
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	6
1.4.1. Jelölő élőhelyek	6
1.4.2. Jelölő fajok	6
1.5. Érintett települések	6
1.6. Egyéb védettségi kategóriák	7
1.7. Tervezési és egyéb előírások	8
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv	8
1.7.2. Településrendezési eszközök	8
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek	8
1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek	9
1.7.5. Halgazdálkodási tervek	10
1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv	10
1.7.7. Egyéb tervek	10
2. Veszélyeztető tényezők	11
3. Kezelési feladatok meghatározása	18
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	18
3.1.1. Fő célkitűzések	18
3.1.2. További célok	19
3.2. Kezelési javaslatok	19
3.2.1. Élőhelyek kezelése	26
3.2.1.1. KE-1 kezelési egység: Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek és bükkösök	26
3.2.1.2. KE-2 kezelési egység: Cseres-kocsánytalan tölgyesek	35
3.2.1.3. KE-3 kezelési egység: Melegkedvelő tölgyesek és bokorerdők	45
3.2.1.4. KE-4 kezelési egység: Égerligetek és fűzlápok	48
3.2.1.5. KE-5 kezelési egység: Magassásosok, mocsárrétek és patakmenti magaskórósok	53
3.2.1.6. KE-6 kezelési egység: Sovány és üde gyepek	58
3.2.1.7. KE-7 kezelési egység: Felsőszáraz gyepek	62
3.2.1.8. KE-8 kezelési egység: Regenerálódó cserjések és gyepek	66
3.2.1.9. KE-9 kezelési egység: Származék és idegenhonos fafajú erdők	69
3.2.1.10. KE-10 kezelési egység: Extenzív szántók	74
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	75
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	76
3.2.4. Kutatás, monitorozás	76
3.2.5. Mellékletek	78
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	88
3.3.1. Agrártámogatások	88
3.3.2. Pályázatok	91
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	91
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	91
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	91
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	93
4. Felhasznált irodalom	95
5. Térképek	96

6. Fotódokumentáció	104
7. Jóváhagyó nyilatkozat.....	114

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve és típusa:	Izra-völgy és az Arló-i-tó kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
-----------------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUBN20015
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	1349,12 hektár
--------------------------------	----------------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek és állatfajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2020. évi változatát vettük alapul.

1.4.1. Jelölő élőhelyek (kiemelt jelentőségű élőhely*)

- 6210 Meszes alapközetű félttermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)
- 7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek
- 9130 Szubmontán és montán bükkösök (*Asperulo-Fagetum*)
- 91E0* Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas köris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
- 91G0* Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraeaval* és *Carpinus betulusszal*
- 91H0* Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescensszel*
- 91M0 Pannon cseres-tölgyesek

1.4.2. Jelölő fajok

- magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*)
- díszes tarkalepke (*Hypodryas maturna*)
- díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat, és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége (%)
		(ha)	(%)	
Arló	Borsod-Abaúj-Zemplén	766,55	56,82	16,40
Csernely	Borsod-Abaúj-Zemplén	419,36	31,08	20,30
Járdánháza	Borsod-Abaúj-Zemplén	163,21	12,10	14,41
Összesen:		1349,12	100	

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
<i>ex lege</i> forrás	-	Szohony-völgy felső forrása	-	1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
<i>ex lege</i> forrás	-	Szohony-völgy alsó forrása	-	1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
<i>ex lege</i> forrás	-	Nádas-völgy forrása	-	1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
<i>ex lege</i> forrás	-	Horsó-völgy forrása	-	1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
<i>ex lege</i> forrás	-	Kis-Horsó-völgy forrása	-	1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
<i>ex lege</i> forrás	-	Büdös-kút	-	1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
<i>ex lege</i> láp	-	Szohony-völgy lápja (az Arlói-tó felett)	6,18	1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
<i>ex lege</i> láp	-	Izra-völgy lápja (az Izra-tanya alatt és felett)	20,52	1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
<i>ex lege</i> védett földvár	-	Arló: Vár-hegy	0,5	1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
nyilvántartott régészeti lelőhely	16346	Arló: Vár-hegy	0,5	-
Országos ökológiai hálózat	-	magterület	1328,81 (98,5%)	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
		puffer övezet	20,31 (1,5%)	
		Összesen:	1349,12 (100%)	

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A tervezési terület jogszabályi formában kihirdetett védett természeti területet nem érint, csak néhány kisebb, az 1996. évi LIII. törvény alapján *ex lege* védett terület (láp, földvár) fordul elő rajta. Természetvédelmi kezelési terv ez utóbbi, védett területekre egyelőre nem készült.

1.7.2. Településrendezési eszközök

Település	Típus	Határozatszám
Arló	Településszerkezeti terv	47/2015. (III. 27.) határozat
Arló	Helyi Építési Szabályzat	11/2008. (III. 31.) rendelet
Csernely	Településszerkezeti terv	68/2005. (V. 26.) határozat
Csernely	Helyi Építési Szabályzat	7/2003. (VI. 12.) rendelet
Járdánháza	Településrendezési terv és Helyi Építési Szabályzat	14/2002. (XII. 30.) rendelet

Arló, Járdánháza és Csernely községek fentebbi határozatokkal és rendeletekkel jóváhagyott településszerkezeti tervei és helyi építési szabályzatai a tervezési területet a beépítésre nem szánt területek között tartja nyilván. Megkötésekkel (pl. Arló település külterületére eső erdőkben) elvileg lehetséges kisebb, gazdálkodáshoz vagy turisztikai hasznosításhoz kapcsolódó építmények, létesítmények elhelyezése, de azok egyrészt a védelmi rendeltetések betöltését nem akadályozhatják, másrészt a konkrét kivitelezés lehetőségét a vonatkozó jogszabályok és az érintett (szak)hatóságok előírásai határozzák meg.

Az érintett települések településrendezéssel kapcsolatos helyi dokumentumai (határozatok, rendeletek, településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat, településfejlesztési koncepció arculati kézikönyv) nyilvánosak, jórészt szabadon elérhetők a települések honlapjain, illetve az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TeIR) honlapján (<https://www.teir.hu/>).

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

Erdőtervezési körzet neve	Érintett települések (teljes körű felsorolás)	Aktuális erdőterület (ha) ¹	Erdőtervezés éve
Nyugat-borsodi	Arló	556,38	2025
	Járdánháza	41,09	
Szilvásvárad	Csernely	369,91	2024
Összesen:	-	967,38	-

A Nyugat-borsodi Erdőtervezési Körzetben 2015-ben, míg a Szilvásvárad Erdőtervezési Körzetben 2014-ben folytak erdőtervezési munkák. Az erdőgazdálkodók számára készített (gazdálkodási lehetőségeket rögzítő) erdőtervek a 2016. január 1. és 2025. december 31. közötti (Nyugat-borsodi körzet), illetve a 2015. január 1. és 2024. december 31. közötti (Szilvásvárad körzet) időszakra érvényesek – azzal a kitételrel (lásd: 2009. évi XXXVII. tv. 113. § (18) bek.), hogy amennyiben a lejárat napjáig az új erdőtervek nem kerülnek kiadásra,

¹ Az adat a tervezési területtel átfedő területértéket mutatja (hektárban)

úgy az új erdőterv jogerőre emelkedéséig a korábbi erdőterv érvényessége fennmarad. Az erdőtervezési munkák során (két részletben) az „Izra-völgy és az Arló-tó” természetmegőrzési területet is érintő, részletes Natura 2000 elővizsgálati dokumentáció készült, mely az erdőgazdálkodásra vonatkozóan megállapított előírás-javaslatok Natura 2000 területekre, illetve a kijelölés alapjául szolgáló élőhelytípusok és fajok természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatásainak értékelését tartalmazza (a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság közreműködésével készítette a Heves Megyei Kormányhivatal Egri Járási Hivatal AKF Erdészeti Osztálya). Az érintett erdőterületek erdészeti hatóság által bejegyzett erdőgazdálkodója felerészben (46,74%) az Egererdő Zrt. (Eger), illetve annak Szilvásvárad Erdészete, míg a fennmaradó részen erdőbirtokosság (2,66%), gazdasági társaság (0,86%), illetve (jelentős területen) magánszemélyek (22,92%) gazdálkodnak. A rendezetlen gazdálkodási jogviszonyú területek aránya rendkívül magas (26,82%), de ebben jelentősebb változások várhatóak.

Az adott körzetekre érvényes erdőtervezési alapidokumentációk és a Natura 2000 elővizsgálati dokumentációk a Nemzeti Földügyi Központ honlapján érhetők el:

http://www.nfk.gov.hu/Erdotervezes_news_342

1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

A tervezési terület a 13/2016. (III. 2.) FM rendelet alapján az Északi hegy- és dombvidéki vadgazdálkodási tájon belül a 203. sorszámú Bükki vadgazdálkodási tájegységbe esik. A tágabb térség vadállományának jellemzőit, a vadállomány-szabályozásának irányelveit, a fenntartandó vadlétszámra vonatkozó irányelveket, illetve a természet- és tájvédelmi szempontokat bemutató, a tájegységi vadgazdálkodási terv alapjául szolgáló dokumentum elérhető:

http://ova.info.hu/adattar/tajegyseg_terv/203_VGTT-20180910.pdf

A tájegységi vadgazdálkodási tervet a 14/2018. (VII. 3.) AM rendelet tartalmazza.

A tájegységen belül a tervezési terület két vadgazdálkodási egységet (vadászterületet) érint:

- 650500 kódszámú vadászterület, vadászatra jogosultja a Nadler Herbert Vadásztársaság, Arló (a tervezési terület nagyobb, északkeleti, Arló és Csernely község határába eső részét fedi le)
- 650600 kódszámú vadászterület, vadászatra jogosultja a Vajdavár Földtulajdonosi Vadásztársaság, Borsodnádásd (a tervezési terület kisebb, délnyugati, Járdánháza község határába eső részét érinti)

A vadászat és vadgazdálkodás kereteit az egyes vadászterületekre konkrétan meghatározó vadgazdálkodási üzemtervek 2037.02.28-ig érvényesek. Az üzemtervek a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Földművelésügyi Osztályán érhetők el.

A vadgazdálkodási tájegység lehatárolása elérhető:

http://ova.info.hu/vg_taj/tajegyys-ORSZ-20160224.pdf

http://ova.info.hu/vg_taj/tajegyys-ORSZ-20160224-feketefeher-nevekkal.pdf

A 650500 és 650600 kódszámú vadászterületek lehatárolása elérhető:

<http://ova.info.hu/terkep-pdf/tajegyys-BORS-A3-20160223.pdf>

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A tervezési területen nincs halgazdálkodási hatóság által nyilvántartott halgazdálkodási vízterület. A Hódos-patak érintett szakasza halfaunája stabilnak mondható, a terület további, időszakos vízhozamú patakjai viszont stabil halfaunával nem rendelkeznek. A víztestek mérete és a halállomány jellege miatt horgászati célra egyik érintett vízfolyás sem alkalmas. A kiváló horgászvízként, egyben halgazdálkodási vízterületként nyilvántartott (kód: 05-0177-1-5), több mint 8 hektáros vízfelülettel rendelkező Arlói-tó már a tervezési területen kívülre esik.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

A tervezési terület a 1155/2016. (III. 31.) Korm. határozat alapján a 2-6 azonosítójú „Sajó a Bódvával” vízyűjtő alegységhez nyert besorolást. A vízyűjtő-gazdálkodási tervet első változatban a Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, továbbá az érintett környezetvédelmi és vízügyi igazgatóságok 2010. áprilisában, a Víz Keretirányelv hazai megvalósítása során készítették. A terv 2015-ig tartó feladatokat fogalmazott meg, de a VKI célkitűzéseinek megvalósítása érdekében a határidők és feladatok 2021-ig, illetve 2027-ig (a vízyűjtő-gazdálkodási tervezés második és harmadik ciklusáig) kitolhatók voltak. A jelenleg érvényes terv-változatokat 2016. áprilisi dátummal az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság (Miskolc) adta közre.

A vízyűjtő-gazdálkodási terv és mellékletei elérhetők:

<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>

A tervezési terület egy része (Csernely község közigazgatási területe) a Lázberci Vízmű (ÉRV Zrt. III. sz. telep) – az Észak-magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség 3241-1/2008. ikt. számú határozatával kijelölt – hidrológiai védőterületen fekszik.

1.7.7. Egyéb tervek

Az alábbi fajmegőrzési tervek relevánsak a tervezési terület vonatkozásában²:

- Boldogasszony papucs (*Cypripedium calceolus*) fajmegőrzési terve – KvVM Természetvédelmi Hivatal, 2006
- Díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) fajmegőrzési terve – KvVM Természetvédelmi Hivatal, 2006
- Farkas (*Canis lupus*) fajmegőrzési terve – KvVM Természetvédelmi Hivatal, 2004

A tervezési területet egy kis szakaszon országos közútfejlesztéssel érintett. A NIF Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt látja el a 23. sz. és 25. sz. főutak Bátorterenyre – Ózd közötti 2x2 sávú fejlesztése (PST kód: K023.01; K025.04) építetési feladatait. A projekt, az egyes közlekedésfejlesztési projektekkel összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról és az eljáró hatóságok kijelöléséről szóló 345/2012. (XII. 6.) Korm. rendelet 1. melléklet 1.197. pontjában „A 23-25. számú főutak Bátorterenyre-Ózd közötti szakaszok fejlesztése” megnevezéssel szerepel. A

² „A közösségi jelentőségű természeti értékek hosszú távú megőrzését és fejlesztését, valamint az EU biológiai sokféleség stratégia 2020 célkitűzéseinek hazai szintű megvalósítását megalapozó stratégiai vizsgálatok” c. projektben (KEHOP-4.3.0-VEKOP-15-2016-00001) újabb fajmegőrzési tervek elkészítését, illetve aktualizálását végzik.

Magyarország rövid és középtávú közútfejlesztéséhez kapcsolódó infrastrukturális beruházások összehangolásáról és azok 2022-ig történő megvalósításáról szóló 1371/2016. (VII. 15.) Korm. határozat 1. melléklet 34. pontjában „23-25. sz. főút Bátonyterenye-Kisterenye–Ózd (előkészítés és részbeni kivitelezés) Tanulmányterv, KHT” megnevezéssel, mint „kölségvetési forrásból megvalósítani tervezett közútfejlesztési projekt” szerepel.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége ³	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A06	Gyepművelés felhagyása (pl. legeltetés vagy kaszálás megszüntetése)	M	15	meszes alapközetű féltermészetes száraz gyeppek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210) – Az érintett állományokban a kaszálások/legeltetés elmaradásával az élőhelytípushoz tartozó nyílt állományok záródása (cserjésedése, erdősülése), jellegük elvesztése, átalakulásuk más növényközösséggé.
A11	Mezőgazdasági célú égetés	H	25	meszes alapközetű féltermészetes száraz gyeppek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210), mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230) – A kora tavaszi (egyébként nem mezőgazdasági hasznosítással összefüggő) gyepégetések (mindamellet, hogy a fás vegetációt visszavetik) az állományokat jellegtelenítik, azok bolygatásával járnak, s az adventív fajok előretörését is segítik. pannon cseres-tölgyesek (91M0), pannon molyhos tölgyesek (91H0) – A

³ Magyarázat: H (high) – magas; M (medium) – közepes; L (low) alacsony

				gyepek felől az erdőket is elérő tüzesetek (jellemzően avartüzek) az erdők jellegtelenedésével járnak.
B06	Fakitermelés (kivéve tarvágás)	M	50	<p>szubmontán és montán bükkösök (<i>Asperulo-Fagetum</i>) (9130), pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeaval</i> és <i>Carpinus betulusszal</i> (91G0), pannon cseres-tölgyesek (91M0), enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (91E0) – A kedvezőtlen hatás az állományok fajösszetételének és szerkezetének alakításában, a különböző korosztályok térbeli mintázatának meghatározásában, a biológiai funkciók befolyásolásába jelentkezik (pl. homogenizáló erdőkezelés, több hektáros vágásterek, száradékolás).</p> <p>pannon molyhos tölgyesek (91H0) – A zonális erdőkbe ékelődő kisebb állományok átalakítása.</p> <p>magyar tavaszi-fésűsbagoly (<i>Dioszeghyana schmidtii</i>), díszes tarkalepke (<i>Hypodryas maturna</i>) – Az állományszerkezet és elegyesség kedvezőtlen alakításával, a fakitermelések érdemi kihatással vannak/lehetnek a lepkefajok populációjának megőrzésére.</p>
B07	Lábonálló és fekvő	M	30	szubmontán és montán

	holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is			bükkösök (<i>Asperulo-Fagetum</i>) (9130), pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeaval</i> és <i>Carpinus betulusszal</i> (91G0), pannon cseres-tölgyesek (91M0), enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) (91E0) – Az állományok álló és fekvő holtfa ellátottságának kedvezőtlen alakítása, befolyásolása (pl. egészségügyi termelések keretében).
B08	Idős fák eltávolítása (kivéve a lábonálló vagy fekvő holt fát)	M	20	szubmontán és montán bükkösök (<i>Asperulo-Fagetum</i>) (9130), pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeaval</i> és <i>Carpinus betulusszal</i> (91G0), pannon cseres-tölgyesek (91M0), enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) (91E0) – Az idős állományok területének csökkenése, az idős/méretes törzsek eltűnése, vágásterületek kialakulása. magyar tavaszi-fésűsbagoly (<i>Dioszeghyana schmidtii</i>), díszes tarkalepke (<i>Hypodryas maturna</i>) – Az állományszerkezet és az elegyarány-viszonyok alakításával a véghasználatok érdemi kihatással vannak/lehetnek a lepkefajok

				populációjának megőrzésére.
B10	Illegális fakitermelés	M	10	szubmontán és montán bükkösök (<i>Asperulo-Fagetum</i>) (9130), pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeaval</i> és <i>Carpinus betulusszal</i> (91G0), pannon cseres-tölgyesek (91M0), pannon molyhos tölgyesek (91H0) – Egyes településekhez közeli erdőterületeken az illegális fakitermelés veszélyezteti a tölgyes és bükkös állományok fennmaradását, illetve segíti ezen erdők elakácosodását.
B12	Ritkítás (lombkorona-szintben)	M	30	szubmontán és montán bükkösök (<i>Asperulo-Fagetum</i>) (9130), pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeaval</i> és <i>Carpinus betulusszal</i> (91G0), pannon cseres-tölgyesek (91M0), enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) (91E0) – Az állományok elegyességének és az idegenhonos fajok jelenlétének szabályozásán, a törzsmérő-eloszlás és térbeli változatosság befolyásolásán keresztül hat (pl. elegyfajok visszaszorítása az ápolások, gyérítések során). magyar tavaszi-fésűsbagoly (<i>Dioszeghyana schmidtii</i>), díszes tarkalepke (<i>Hypodryas maturna</i>) – Közvetett

				hatásról lehet szó, a száraz és üde erdők (9130, 91G0, 91M0) elegyessége, valamint a nevelővágások következtében változó erdőszegély befolyásolhatja a lepkefajok megőrzésének lehetőségeit.
F12	Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében	M	1	díszes légivadász (<i>Coenagrion ornatum</i>) – A populációknak otthont adó Hódos-patak esetleges vízszennyezése az élőhely legalább átmeneti (de akár végleges) megszűnését eredményezné.
I01	Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok	M	5	meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210) – A selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>) megtelepedése és terjeszkedése révén a természetközeli állapotú gyepek összetételének és szerkezetének átalakulása.
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	M	40	meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210), mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230), szubmontán és montán bükkösök (<i>Asperulo-Fagetum</i>) (9130), pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeaval</i> és <i>Carpinus betulusszal</i> (91G0), pannon cseres-tölgyesek (91M0), pannon molyhos tölgyesek (91H0), enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)(91E0) – A

				<p>fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>), a keskenylevelű ezüstfa (<i>Elaeagnus angustifolia</i>), az egynyári seprence (<i>Erigeron annuus</i>), parlagfű (<i>Ambrosia artemisiifolia</i>) és a kanadai aranyvessző (<i>Solidago canadensis</i>) agresszív terjeszkedése révén a természetközeli állapotú életközösségek összetételének és szerkezetének átalakulása.</p>
I04	Problémát jelentő őshonos növény- és állatfajok	M	60	<p>meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210), mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230), szubmontán és montán bükkösök (<i>Asperulo-Fagetum</i>) (9130), pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeaval</i> és <i>Carpinus betulusszal</i> (91G0), pannon cseres-tölgyesek (91M0), pannon molyhos tölgyesek (91H0), enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>)(91E0) – A száraz és nedves gyepek nagyvad általi taposása, túrása, bolygatása, valamint az erdődinamikai folyamatok befolyásolása (a felújulás, növekedés és differenciálódás lassítása, akadályozása). Gyepek esetén a siskanádtippán (<i>Calamagrostis epigeios</i>) gyors előretörése is kedvezőtlen folyamatokat indít be (pl. gyepek</p>

				eljellegtelenedése). rigópohár (<i>Cypripedium calceolus</i>) – Az élőhelyek bolygatása, taposása, túrása a növényfaj életfeltételeinek romlását, szűkülését okozza.
K05	Víztestek fizikai változása	M	1	díszes légvadász (<i>Coenagrion ornatum</i>) – A populációknak otthon adó Hódos-patak esetleges mederrendezése az élőhely átmeneti vagy végleges megszűnését eredményezné.
L02	Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében (más, mint a mezőgazdasági vagy erdészeti gyakorlat által okozott közvetlen változás)	M	15	meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210), mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230) – Az állományok záródása (cserjésedése, erdősülése), jellegük elvesztése, átalakulásuk más növényközösséggé. pannon molyhos tölgyesek (91H0) – A másodlagosan kialakult állományok záródása, átalakulása.
Kívülről érkező hatások és jövőbeli potenciális hatások:				
F12	Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében	M	1	díszes légvadász (<i>Coenagrion ornatum</i>) – A populációknak otthon adó Hódos-patak esetleges vízszennyezése az élőhely legalább átmeneti (de akár végleges) megszűnését eredményezné.
N01 és N02	Hőmérsékletváltozás (pl. hőmérséklet növekedés és szélsőséges hőmérsékleti értékek) a klímaváltozás következtében +	L	50	magyar tavaszi-fésűsbagoly (<i>Dioszeghyana schmidtii</i>) – A klimatikus viszonyok átrendeződése a faj életfeltételeinek megváltozásával jár.

	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében			
L01	Természetes abiotikus folyamatok (pl. erózió, feliszapolódás, kiszáradás, elsüllyedés, szikesezés)	M	1	díszes légivadász (<i>Coenagrion ornatum</i>) – A populációknak otthont adó kisvízfolyás (Hódos-patak) vízhozamának csökkenése, esetleges (akár időszakos) kiszáradása az élőhely átmeneti vagy végleges megszűnését idézné elő.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzések: A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot és a kedvező természetvédelmi állapottal összhangban lévő gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

3.1.1. Fő célkitűzések

- A területen található nagy kiterjedésű sztyeppesedő félszáraz gyepek (6210), valamint a hozzájuk köthető növény- és állatvilág kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása/elérése, kiemelten a félszáraz gyepek (6210) cserjésedésének, akácodosásának visszaszorításával (mechanikai, szükség esetén vegyszeres kezelésekkel).
- A területen található természetszerű erdők – bükkösök (9130), égerligetek (91E0), gyertyános-tölgyesek (91G0), pannon molyhostölgyesek (91H0) és cseres-tölgyesek (91M0) – kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása/elérése, az idős állományrészek, faegyedek, valamint a holt faanyag mennyiségének növelésével, az idős, elegyes erdők nyújtotta mikroklíma megőrzésével.
- Vízfolyások természetes medermorfológiájának és vízjárásának biztosítása, a síkságtól a magas hegyvidékig terjedő, üde, tápanyaggazdag magaskórósok (6430) és az égerligetek (91E0) fennmaradása érdekében.
- Kiemelt fontosságú cél a következő fajok/élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása/helyreállítása:
 - meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210)
 - szubmontán és montán bükkösök (*Asperulo-Fagetum*) (9130)
 - enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0)
 - pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraeával* és *Carpinus betulusszal* (*91G0)
 - pannon cseres-tölgyesek (91M0)

- pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szel (91H0)
- A rigópohár (*Cypripedium calceolus*) élőhelyének fenntartása, az érintett állományrészek gazdálkodás alól való mentesítése.

3.1.2. További célok

- A területen található, félszáraz gyepek leromlásával kialakult másodlagos gyepek kedvező természetvédelmi helyzetének – cél a közösségi jelentőségű, jelölő élőhelytípussá (6210) alakulás – elérése, elsősorban legeltetéssel/kaszálással, illetve a cserjésedés, akácosodás visszaszorításával (mechanikai, szükség esetén vegyszeres kezelésekkel).
- Az inváziós, illetve intenzíven terjedő fafajjal (akác) fertőzött erdőállományok természetességének javítása, a további akácosodás fékezése. A selyemkóró, kanadai aranyvessző terjeszkedésének fékezése, akadályozása, a meglévő populációk legalább részleges felszámolása (utakon, gyepekben).
- A láprétek (7230) kedvezőtlen szukcessziójának fékezése, visszafordítása. A magassárrétek beerdősülésének és benádasodásának megakadályozása cserjeirtással és kaszálással.
- Mocsárrétek (6440) extenzív használata, kaszálással történő hasznosítása, elsősorban az inváziós lágyszárúak – például a kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*) – visszaszorítása érdekében.

3.2. Kezelési javaslatok

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében ún. kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg, melyeket hasonló jellegű élőhelyfoltok alkotnak. A kezelési egységek lehatárolása nem követi az ingatlan-nyilvántartási határokat, mivel a valós és a tényleges területhasználat attól jelentősen eltérhet.

A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, s egyaránt tartalmaznak jelölő és nem jelölő (utóbbiak között akár másodlagos) élőhelytípusokat. A tervezési terület meglehetősen mozaikos (összesen 671 db élőhelyfolt került lehatárolásra), aminek az oka részben a tagolt felszín és a kitétségek változása folytán sűrűn váltakozó természetközeli erdőtípusok, részben a terület egészére jellemző másodlagos élőhelyek (erdők, cserjések, gyepek) jelenléte. A terület zömére jellemző, zárt erdőtakaró miatt a kezelési egységek nagyobb foltjaiba csak kevés számú esetben tartoznak bele olyan kisebb kiterjedésű élőhelyek, amelyeket a nagyobb egység részeként kell értelmezni (pl. gyepterületeken található facsoportok, erdők alatti utak stb.).

A kezelési egységeknél meghatározzuk azon intézkedéseket, melyek a jelölő élőhely és/vagy a faj megőrzése érdekében javasolunk, illetve az élőhelyfejlesztési lehetőségekre is kitérünk.

A kezelési egységekre (KE) vonatkozó részletes kifejtését megelőzően a teljes tervezési terület vonatkozásában megadjuk a gazdálkodáshoz nem köthető, általános javaslatokat (A. pont), a gazdálkodáshoz köthető, általános javaslatokat (B. pont) és a kötelezően betartandó előírásokat (C. pont).

Fontos a jogszabályokban nevesített, kötelezően betartandó előírások és önkéntesen vállalható előírás-javaslatok elkülönítése. A fenntartó kezeléseknél már jogszabályokkal meghatározott érvényes szabályozási rendszerek is működnek (pl. a Natura 2000

gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet).

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. bekezdése alapján „A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. Amár más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási tervekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervkészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.

A kezelési egységek és a hozzájuk rendelt kezelési javaslatok meghatározásánál tekintetbe vettük a jelölő értékek megőrzését szolgáló egyéb területrészeket és szempontokat is (pl. a fajok élőhelyével szomszédos, csatlakozó területrészeket, az egyes állományok közti összeköttetést biztosító folyosókat, a közösségi jelentőségű faj számára alkalmas élőhelyek védelmét és fejlesztési lehetőségét, a potenciálisan jelölő élőhelyé fejleszthető területeket). Egyes kezelési egységeknél (pl. KE-1, KE-2) a megfogalmazható természetvédelmi célok, illetve az erdők jelenlegi üzem mód szerinti besorolása figyelembe vételével alternatív kezelési irányvonalakat is meghatároztunk.

A kezelési egységek elhelyezkedését a 3.2.5. pontnál szereplő térképmelléklet mutatja.

A) Gazdálkodáshoz nem köthető, általános javaslatok:

- A tervezési terület belterületbe vonása, azon lakó, üdülő vagy iparterület kijelölése nem javasolt.
- Újabb bányatelek kialakítása és egyéb infrastrukturális fejlesztés (ideértve az újabb erdészeti feltáróutak kialakítását is) a tervezési területen nem kívánatos.
- Erdőterületeken új, épített közelítőnyomok létesítése csak korlátozottan, a gyengén feltárt, meredekebb erdőrészekben, a nemzeti park igazgatósággal való előzetes egyeztetés alapján (a szükséges engedélyezési eljárás terhe mellett) fogadható el.
- A terület vízfolyásainak szabályozása, kotrása (a közvetlen élet- és balesetvédelmi veszélyhelyzet elhárítása kivételével) kerülendő, sehol sem javasolt.
- A közlekedést, illetve elektromos áram szolgáltatást biztosító, közvetlenül az élőhelyek kezeléséhez nem köthető ingatlanokon (utakon, villanypásztyákban) a természetvédelmi kezelési javaslatoknak figyelembe kell vennie a kiadott engedélyekben szereplő (pl. közlekedési pályák, vezetékek karbantartására vonatkozó) előírásokat. A javaslatok itt leginkább arra vonatkoznak, hogy a szükséges – és legtöbbször a kezelők számára előírt – karbantartási munkák során a természeti károk és a környezeti terhelés (növényzet visszavágása, zajterhelés, zavarás) minimalizálásra kerüljön.
- A tervezési területen belüli ingatlanokon bármiféle egyéb karbantartási, fenntartási munkát a természeti és táji értékek kímélete, védelme és megőrzése érdekében, illetve

ezen szempontok figyelembe vétele mellett, a műszakilag indokolható legkisebb terület igénybe vétele mellett lehet végezni.

- Természetvédelmi infrastruktúráként csak az élőhely-rehabilitációt és a terület hatósági megjelölését, valamint a természetvédelmi célú oktatást, nevelést, bemutatót szolgáló létesítmények helyezhetők el.
- A tervezési területet bármilyen formában érintő fejlesztés, vagy jelentősebb volumenű karbantartási munkák előtt az érintett nemzeti park igazgatóságot (Bükki NPI) értesíteni szükséges.

A közlekedési folyosók (stabilizált utak) és egyéb vonalas létesítmények (elektromos légvezetékek) karbantartása során (amellett, hogy a fenntartók/szolgáltatók a műszaki-üzembiztonsági szempontok maximális érvényesítésére kötelezettek/jogosultak) a természeti és táji értékek kímélete, védelme és fenntartása érdekében a következő általános kezelési javaslatokat szükséges figyelembe venni:

- A fenntartási és üzemeltetési tevékenységet a természeti értékek legnagyobb kímélete mellett javasolt végezni.
- A kivitelezési tevékenységek területigényét a védett és a Natura 2000 területek közelében a műszakilag indokolható legkisebb térmértékre ajánlott csökkenteni.
- Az utak felújítása csak természetes anyagok (kőzúzalék) felhasználásával történhet, arra építési törmelék vagy egyéb hulladékanyag nem használható.
- Törekedni kell a fenntartandó területen lévő vegetáció (út esetében az útmenti növényzet, légvezeték esetében a villanypásztában levő növényzet) minél nagyobb arányú megtartására.
- A fenntartási tevékenység során szükségessé váló cserjeirtást, fakivágást fészkelési időszakon kívül, augusztus 15. és március 15. között lehet végezni.
- Az idegenhonos fafajok (főleg az akác) eltávolítása szükséges a területről, mechanikai és vegyszeres védekezéssel.
- A bolygatott talajfelszíneken az özönnövények megjelenését, megtelepedését, terjedését (legalább évi egyszeri alkalommal, virágzáskor, a termésérést gátló) kaszálással javasolt megakadályozni.
- Növénytelepítés esetén a területen őshonos, valamint a potenciális vegetációnak megfelelő növényfajokból javasolt válogatni.
- A kivitelezési/fenntartási munkák megkezdése előtt a nemzeti park igazgatóságot értesíteni szükséges.

B) Gazdálkodáshoz köthető, általános javaslatok:

Erdőgazdálkodás:

- A zonális erdők (cseres- és gyertyános-kocsánytalan tölgyesek, szubmontán bükkösök) állományaiban a vágásos erdőgazdálkodástól való minél nagyobb mértékű eltávolodásra kell törekedni. Ehhez az összetételbeli és szerkezeti változatosságot megtartó nevelővágásokon túl (hagyásfa-csoportok kijelölésével) időben elnyújtott felújítóvágások, de még inkább szálalóvágások alkalmazása kívánatos, s fokozatosan, egyre nagyobb területen lehetővé kell tenni a folyamatos erdőborítást biztosító gazdálkodási módok bevezetését is. Az egyre kisebb véghasználati területekkel végzendő erdőgazdálkodás során további szempont az álló és fekvő holtfa mennyiségének növelése, illetve a faállományhoz köthető mikrohabitatok megtartása.

- A gyenge termőhelyi viszonyok mellett előforduló melegkedvelő tölgyesek és bokorerdők véderdőként, gazdálkodás alól mentesítendő erdőterületként tartandók fenn. Állományukat a minimális beavatkozás elve szerint, kizárólag az idegenhonos fajok (akác) eltávolítása érdekében végzett kezelésekkel kell fenntartani. A patakmenti ligeterdők nagyobb részben hasonló elvek szerint kezelendők és érintetlenül tartandók fenn a kisebb fűzlápoltok is.
- Az idegenhonos fajú erdők állományait hosszú távon, ütemezetten – a lombelegyes erdei- és feketefenyveseknél, akácoknál lehetőség szerint tarvágásos véghasználat nélkül, fokozatosan (a meglévő őshonos alsó szint megsegítésével) – nagyobbbrészt át kell alakítani őshonos fajú erdőkké.
- A faanyag-készletező helyek, rakodók helyszíneit az érintett nemzeti park igazgatósággal előzetesen egyeztetni szükséges.

Gyepgazdálkodás:

- A kifejezetten nedves termőhelyekhez kötődő élőhelytípusok (magassásosok, magaskórósok) állományait alapesetben aktív beavatkozások nélkül (magassásosok esetében legfeljebb a beerdősülést akadályozó munkákkal), de az előforduló és/vagy betelepülő idegenhonos elemek eltávolításával kell fenntartani.
- A mocsárrétek sovány, üde és félszáraz gyepes esetében kívánatos a beerdősülést megakadályozó kezelések (szükség szerint szelektív cserjeirtás; helyreállító szárazítás és rendszeres kaszálás; korlátozott létszámú haszonállattal történő, szabályozott legeltetés) végzése, továbbá az idegenhonos fajok (akác, keskenylevelű ezüstfa, erdefenyő) számlankénti és kisfoltos előfordulásainak felszámolása.

Szántóművelés:

- A szántóterületeken létrehozott pillangós kultúrák hosszabb idejű, adventív elemektől mentes fenntartása, a későbbiekben az intenzív agrotechnikát és vegyszerhasználatot igénylő kultúrák alkalmazásának kerülése szükséges. Távlatilag (felülvetés nélkül) a lucernások gyepé (kaszálóvá) alakítása javasolt.

Vadgazdálkodás:

- A tervezési területen a nagyvadállomány (elsősorban a vaddisznó, gímszarvas és őz állománya) csökkentésére van/lenne szükség, mert a jelenlegi vadlétszám egyrészt helyenként erős talajbolygatást jelent és gyomosító hatással is bír, másrészt az erdődinamikai folyamatokat makkfelszedéssel és rágással helyenként érzékelhetően fékezi, akadályozza. A nagyvad-kérdés kezelésénél a vadlétszám-csökkentés kell, hogy prioritást kapjon, de végszükség esetén – erdőgazdálkodási és természetvédelmi problémák kezelésére – átmenetileg (a megfelelő engedélyezési eljárás lefolytatását követően) vadvédelmi kerítés építése is elfogadható.
- Vadgazdálkodási és vadászati berendezések (szóró, etetőhely, sózó, magasles) elhelyezése csak korlátozott számban, a Bükk Nemzeti Park Igazgatósággal való egyeztetést (helyszín, kiépítés, használat módja, etetőanyag minősége) követően, a sérülékeny élőhelyfoltoktól lehetőség szerint minél távolabbi (min. 200 m) helyszíneken lehetséges.

Vízgazdálkodás:

- A tervezési területet érintő vízfolyásokat (Hódos-patak, Csernely-patak) a minimális beavatkozás elve szerint, kizárólag a veszélyhelyzetek elhárításával, a még meglévő természetes medermorfológia és a parti növényzet megőrzésével kell fenntartani.

Egyéb tevékenységek:

- Növénytelepítés esetén a területen őshonos, valamint a potenciális vegetációnak megfelelő növényfajokból kell válogatni.
- A bolygatott talajfelszíneken az özönnövények megjelenését, megtelepedést, terjedését (legalább évi egyszeri alkalommal, virágzáskor, a termésérést gátló) kaszálással kell megakadályozni.
- Bármiféle depónia (akár csak átmeneti) kialakítása a területen nem kívánatos, az elhelyezést (a közösségi jelentőségű élőhelyek, illetve fajok védelmére tekintettel) lehetőleg a tervezési területen kívül kell megoldani.
- Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedét is elpusztítják.
- Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú- és fásszárú fajok ellen, a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően lehetséges.

C) Kötelezően betartandó előírások:

Az erdők fenntartására és a bennük folytatott gazdálkodásra, kezelésre vonatkozó általános (kötelezően betartandó) szabályokat az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény, valamint a végrehajtására kiadott 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet rögzíti. Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet előírásai szintén kötelező érvényűek. A tervezési terület védett természeti területet (az *ex lege* védett lápterületeket és földvárat leszámítva) nem érint, de a 1996. évi LIII. törvényben foglalt általános – a területi védettség tényétől független – természetvédelmi (élőhely- és fajvédelmi) előírások és szabályok betartása mindenhol szükséges. Természetvédelmi kezelési terv az *ex lege* védett területekre még nem készült, innen eredeztethető kötelezettségek jelenleg nincsenek. Mindezeket túl a természetmegőrzési területre további gazdálkodási szabályokat rögzítenek a korábbi jogszabályi környezetben készített, de még hatályban levő erdőterv-rendeletek. Utóbbi jogszabályok gazdálkodásra vonatkozó – esetenként részletes és konkrét – előírásait az alábbiakban részletezzük.

A 47/2014. (IV. 24.) VM rendelet 12. melléklete alapján a Szilvásvárad Erdőtervezési Körzet (Csernely község határ) területére vonatkozó, az erdőtervek 2015–2024 közötti érvényessége során kötelezően betartandó általános erdőgazdálkodási szabályok (a kezelési egységek szerinti, részletes szabályok a 3.2.1. fejezet alfejezeteiben érhetők el):

- *A közösségi jelentőségű területen elhelyezkedő erdőkben, valamint az erdőgazdálkodás célját közvetlenül szolgáló földterületeken található nyílt gyepes élőhelyek becserjésedésének megakadályozása érdekében, valamint a cserjés élőhelyek természetvédelmi helyzetének javítása érdekében az intenzíven terjedő fajokot mechanikai, szükség esetén kémiai módszerekkel vissza kell szorítani.*
- *A véghasználatok során megsérült csemeték törevágását április 30-ig be kell fejezni.*
- *Vágástakarítás május és június hónapokban nem végezhető. Vegetációs időszakban a vágástéri maradék égetése tilos.*
- *A faanyagmozgatás során a közelítő nyomokból kiinduló eróziót meg kell akadályozni.*

- *Állandó és időszakos vízfolyásokon keresztül, valamint az időszakos állóvizek (erdei kis tavak) területén történő anyagmozgatást lehetőség szerint kerülni kell, arra csak olyan módszerrel vagy időben kerülhet sor, ami a lehető legkisebb mértékben okozza a meder erodálódását, vagy a vízfolyás, állóvíz életközösségének sérülését.*
- *Erdei rakodóknak és készletező helyeknek – a fakitermeléssel érintett erdőrészlet területe mellett – elsősorban a nyiladékok, erdei utak szolgálhatnak.*
- *A rakodókat olyan állapotban kell tartani, hogy az ott megjelenő intenzíven terjedő fajokból álló gyomnövényzet a környező természeti területeken ne tudjon elszaporodni.*

A 40/2015. (VII. 28.) VM rendelet a Nyugat-borsodi Erdőtervezési Körzet (Arló és Járdánháza községhatár) területén (az erdőterv 2016–2025 közötti érvényessége során) kötelezően betartandó általános erdőgazdálkodási szabályokat hasonló részletességgel már nem sorol fel (tehát további szabályok a kezelési egységeknél sincsenek rögzítve).

A gyepek fenntartására vonatkozó, kötelezően betartandó szabályokat az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/ 2004. (X.8.) Korm. rendelet és – az *ex lege* védett területek vonatkozásában – a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. tv. tartalmazza. Ezen túlmenően a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet előírásai is érvényesek, az alábbi tartalommal:

3. § (1) *A gyepterületeket legeltetéssel, illetve kaszálással kell hasznosítani.*
 (2) *Gyepterületen csak szarvasmarha, juh, kecske, szamár, ló és bivaly legeltethető.*
 (3) *A gyepterület túllegeltetése tilos.*
 (4) *A gazdálkodási tevékenység során a gyeperfelszín maradandó károsítása tilos.*
 (5) *Tápanyag-utánpótlás csak a legelő állatok által elhullajtott ürületekből származhat, trágya kiszórása tilos.*

4. § (1) *A terület legalább 5, legfeljebb 10%-át – beleértve a természetvédelmi érdekből hatósági határozattal elrendelt eseti korlátozással érintett földterületeket is – kaszálásonként változó helyen kaszálatlanul kell hagyni.*
 (2) *A belvíz gyepterületről történő elvezetése és a gyepterület öntözése tilos.*
 (3) *Napnyugtától napkeltéig a gépi munkavégzés tilos.*
 (4) *A Natura 2000 gyepterületeken területi természetvédelmi hatóságnak, helyi jelentőségű védett természeti területnek minősülő Natura 2000 gyepterület esetében a települési önkormányzat jegyzőjének, a fővárosban a főjegyzőnek az engedélye szükséges, amelyet természetvédelmi hatósági jogkörében eljárva ad ki:*
 a) *a nád irtásához, valamint*
 b) *az október 31. és április 23. között történő legeltetéshez.*
 (5) *Vadgazdálkodási létesítmények, berendezések kialakításához a vadászati hatóság engedélye szükséges.*

5. § (1) *A kaszálást a kaszálendő terület középpontjából indulva vagy a táblaszél mellől, az ott élő állatok zárványterületre szorítása nélkül kell elvégezni. A kaszálás során vadriasztó lánc használata kötelező.*
 (2) *Az inváziós és termőhely-idegen növényfajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról gondoskodni kell mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédőszer-kijuttatással, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.*

(3) A kaszálás tervezett időpontját a tevékenység megkezdése előtt a földhasználónak legalább öt munkanappal írásban be kell jelentenie a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak. Amennyiben a (2) bekezdés szerinti védekezés során a földhasználó nem tudja betartani a 4. § (1) bekezdésében előírt 5%-os határértéket, úgy ezt a kaszálás időpontjáról szóló előzetes bejelentésével egy időben jeleznie kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak.

(4) Gyepterületen a szálas takarmány tárolása a kaszálást követő 30 napon túl tilos.

A 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet alapján a földhasználónak védekezési kötelezettsége van a területen található selyemkóró (*Asclepias syriaca*) állománnyal kapcsolatban. Mivel a faj az Európai Unió inváziós listájára is felkerült, így az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet előírásait is figyelembe kell venni.

A tervezési területen a fentiekén túl a természetvédelmi hatóság a fokozottan védett fajok egyedeinek védelme érdekében – a Tvt. 44. §. (5) bekezdésében és a 12/2005. (VI.17.) KvVM rendelet 2. §-a alapján – az egyes fokozottan védett növény- és állatfajok élőhelyén és élőhelye körül korlátozást rendelhet el, ha a tervezett/várható használati mód, gazdálkodási tevékenység a fokozottan védett faj egyedének vagy állományának zavarásával, veszélyeztetésével, károsításával, elpusztulásával járna. A korlátozás elrendelését a természetvédelmi hatóság egyedi határozatban rendeli el (területi korlátozás lehatárolásával, védőzóna meghatározásával, időbeli hatály megadásával).

A tervezési terület egy része (Csernely község közigazgatási területe) a Lázberci Vízmű (ÉRV Zrt. III. sz. telep) – az Észak-magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség 3241-1/2008. ikt. számú határozatával kijelölt – hidrológiai védőterületen fekszik.

A hidrológia védőterületre vonatkozó korlátozások közül az alábbi releváns pontok kiemelése indokolt:

- A hidrológiai védőövezeten belül nem végezhető olyan tevékenység, amely a víztározó és a vízgyűjtőn található vízfolyások vízminőségét, élővilágát veszélyezteti, ill. amelynek következtében a térségi ivóvízellátás bázisául szolgáló vízkészlet károsodhat.
- A hidrológiai védőterületen növényvédő szerek alkalmazására indokolt esetben, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság 14.2/5482/3-TAL/2007. számú szakhatósági hozzájárulásában foglaltak betartása mellett kerülhet sor. Növényvédőszer légi úton történő kijuttatása (légi permetezés) tilos!
- A védőövezeten lévő felszíni vízfolyások, csapadékvíz elvezető árokok és csatornák medrét, partját rendszeresen karban kell tartani, a kaszálást, gaztalanítást legalább évente egy alkalommal, cserjeirtást szükség szerint kell elvégezni. Vegyszeres gyomirtást nem szabad alkalmazni.

Az érintett vízfolyásszakaszokon a kezelőnek – az 1995. évi LVII. törvényben, a 120/1999. (VIII.6.) Korm. rendeletben, a 223/2014. (IX.4.) Korm. rendeletben és a 30/2008. (XII.31.) KvVM rendeletben foglaltak megfelelően – a szükséges munkákat el kell végeznie, melyhez a Hódos-patak esetében a 83/2014. (III.14.) Korm. rendelet 3 méteres parti sávot ír elő.

Az arlói Vár-hegy tetején található földvár területén - mint nyilvántartott régészeti lelőhelyen - a 2001. évi LXIV. tv. előírásai alapján régészeti kutatás, vagy földmunkával járó tevékenység csak az örökségvédelmi hatósággal előzetesen egyeztetett és jóváhagyott módon végezhető.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

3.2.1.1. KE-1 kezelési egység: Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek és bükkösök

a) A kezelési egység meghatározása:

A kezelési egység a tervezési terület üde, jó vízellátottságú termőhelyeken álló zonális erdeit foglalja magába. Az ide sorolt gyertyános-kocsánytalan tölgyesek, szubmontán bükkösök (plusz egészen kicsi területen mészkerülő bükkösök) a tervezési terület meghatározó térfoglalású (súlypontosan a terület keleti-délkeleti részén, főként északi lejtőkön előforduló) élőhelytípusai, együttesen a terület közel harmadát (30,60%-át) teszik ki.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: gyertyános-kocsánytalan tölgyesek (K2), bükkösök (K5), mészkerülő bükkösök (K7a) / Natura 2000: pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraeaval* és *Carpinus betulusszal* (91G0), szubmontán és montán bükkösök (*Asperulo-Fagetum*) (9130), mészkerülő bükkösök (*Luzulo-Fagetum*) (9110)
- érintett közösségi jelentőségű fajok: rigópohár (*Cypripedium calceolus*), magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*), díszes tarkalepke (*Hypodryas maturna*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), kék pattanó (*Limoniscus violaceus*)
- érintett földrészletek: Arló 0106/16*, 0110/15a*, 052/3a*, 052/4a*, 052/4b*, 052/4c*, 060/13a*, 060/16*, 065/a*, 068/11*, 068/16*, 068/17*, 068/18*, 068/19*, 068/20*, 068/22*, 068/23*, 068/24, 068/25*, 068/27*, 068/28, 068/2a*, 068/2b*, 068/2c, 068/30*, 068/31*, 068/39*, 068/7*, 072/1a*, 072/1f*, 072/2a*, 072/2b*, 072/2c*, 074/3c*, 074/3d*, 074/4c*, 075/a*, 075/b, 075/c*, 075/f*, 075/g*, 075/h*, 076/1, 076/2b*, 076/2f*, 077/3a*, 077/3b, 077/4*, 077/5, 078*, 079*, 083/3a*, 083/3b*, 083/3c, 084/2a*, 084/2b*, 085/2f*, Csernely 016, 0163/1*, 0163/2, 0163/3*, 017*, 0170/a*, 0170/b, 0171/1a, 0171/1b, 0171/2a*, 0171/2b, 0172/3, 0172/4a*, 0172/4b*, 0172/4c*, 0172/5*, 0172/6*, 0172/7, 0173, 0175*, 0176*, 0177/2*, 0192*, 0194*, 0219*, 0220*, 0221/2*, 0223*, 0225/b*, 0226*, 0228*, 0229*, 04*, Járdánháza 0194/10*, 0194/2*, 0194/3*, 0212/26a*, 0212/28*, 0218/1*, 0218/4 (a csillaggal [*] jelölt földrészletek érintettsége csak részleges)
- érintett erdőrészletek: Arló 44/A*, 44/B*, 44/D*, 44/E*, 44/F*, 44/G*, 44/H*, 44/I*, 44/J*, 44/TI1, 45/D*, 45/E*, 45/H*, 45/TI*, 46/B*, 46/C*, 46/D*, 46/E*, 46/F*, 46/G*, 47/D*, 47/E*, 47/F*, 47/G*, 47/H*, 47/J*, 48/B*, 48/C*, 48/D*, 49/D*, 49/I*, 50/A, 50/B*, 50/C*, 50/D, 50/E, 50/TI1, 50/TI2*, 50/ÚT, 51/A*, 51/B*, 51/C*, 51/D*, 51/E*, 51/F*, 51/H*, 52/B*, 52/C*, 52/J*, 52/L*, 52/N, 54/E*, 54/F*, 55/A*, 55/B*, 55/C, 55/F*, 55/TI, 56/H*, 56/I, 57/J*, 73/F*, 73/L*, 74/A*, 74/B*, 74/C*, 74/F*, 74/G, 74/I*, 74/J, 75/B*, 75/C*, 75/D*, 75/E*, 75/F*, 75/G*, 75/K*, 75/L*, 75/M*, 75/O*, 75/TI1*, 75/TI3*, 82/A*, 82/C*, 84/A*, Csernely 10/A*, 10/B*, 10/C*, 10/H*, 10/K*, 10/N*, 10/P*, 11/A*, 11/C*, 11/D*, 11/E, 11/F, 11/G*, 12/A*, 12/B*, 12/D*, 12/E*, 12/F*, 12/G*,

13/C*, 13/D*, 13/E*, 13/F, 13/G*, 13/H*, 13/I*, 13/J*, 13/K*, 13/L*, 14/A*, 14/B*, 14/C*, 14/D*, 14/E*, 14/F*, 14/G*, 14/H*, 14/J*, 15/A, 15/B*, 15/C*, 27/A*, 27/B, 27/D, 27/E, 27/F*, 27/G*, 27/H*, 29/C*, 35/A*, 4/A*, 4/B*, 4/C*, 4/D*, 4/E*, 4/F*, 4/G*, 4/H*, 4/TI3, 4/TI4, 5/B*, 5/C*, 5/D*, 5/E*, 5/G*, 5/H*, 5/I, 5/K*, 8/H*, Járdánháza 10/B*, 11/C, 8/A*, 9/A*, 9/C* (a csillaggal [*] jelölt erdőrészek érintettsége csak részleges)

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

c1) Vágásos üzemmódba sorolt állományok:

A gyertyános-kocsánytalan tölgyes és bükkös állományok napjainkban is szinte mind vágásos üzemmódban kezelt erdők (a következő erdőtervezési ciklusban ezek egy részét célszerű lenne átmeneti üzemmódba sorolni). A 80 év alatti állományok az összterületnek hozzávetőlegesen a kétharmadát teszik ki, s ezekben az erdőkben az elkövetkező időszakban (az életkori sajátosságok miatt, illetve az aktuális erdőtervi előírások alapján) elsősorban nevelővágások (főként tisztítások és törzskiválasztó gyérítések) végzése merülhet fel. Általános erdőkezelési javaslatok:

- A nevelővágások (tisztítások, törzskiválasztó és növedékfokozó gyérítések) során a sok helyütt visszaszorulóban levő kocsánytalan tölgy elegyarányának megtartása, illetve lehetőség szerinti emelése, az őshonos lombos elegyfajok (hársak, juharok, szilek, rezgő nyár, kecskefűz, bibircses nyír, vadgyümölcsök) egyedeinek kímélete, az előforduló idegenhonos fajok (fenyőfélék, akác) fokozatos visszaszorítása. A sok helyütt megjelenő akác kezelésére elsősorban vegyszeres injektálást célszerű alkalmazni, a fiatal sarjak kezelésére ugyanakkor szükség esetén egyéb vegyszeres technológia (irányított permetezés) is igénybe vehető.
- Szórt vagy kislejtéses mintázat mellett az elegyfajok arányának 20–40%-os tartomány felé való elmozdítása, elegyes állományok fenntartása. Hosszabb távon (főleg a változó klímaviszonyokhoz való alkalmazkodás szükségessége miatt) a tájegységben most jellemző zonális erdőkhöz képest elegyesebb, több (őshonos) fajból álló erdők kialakítása és fenntartása.
- Elcseresedett gyertyános-kocsánytalan tölgyesekben a kocsánytalan tölgy elegyarányának határozott és fokozatos növelése mellett a cser szálanként vagy kisebb csoportokban történő, tudatos (részben a fajokhoz táplálkozási kapcsolatokkal kötődő magyar tavaszi-fésűsbagoly védelme miatti), lokálisan max. 20–30% elegyarányig történő megtartása.
- Az átmérő-eloszlásban mutatkozó változatosság megtartása, bővítése. A visszamaradó állományban az átlagátmérőnél vékonyabb és vastagabb törzsek jelenlétének biztosítása. Az előző állományokból visszamaradt, az állomány átlagkoránál idősebb faegyedek (az átlagosnál nagyobb koronájú, böhöncös fák) kímélete, megőrzése.
- A tövön száradt törzsek, facsonkok, valamint az odvas-üreges törzsek jelölő fajok (pl. erdőlakó denevérek, szaproxilofág rovarok) és egyéb védett állatfajok (pl. odúlakó madarak és emlősök) életfeltételeinek biztosítása érdekében való visszahagyása. A talajszinten odúval rendelkező fák kivágása csak magas tuskó visszahagyásával, és az odú megőrzésével végezhető.

- Az állományok színteztettségének biztosítása érdekében az alsó lombkoronaszint és a cserjeszint kímélete, legfeljebb a közelítési, kiszállítási munkákat közvetlenül akadályozó cserjék eltávolítása.
- A rigópohár (*Cypripedium calceolus*) előfordulási helyszínén a populáció körül hagyásfa-csoport kijelölése a természetvédelmi kezelővel, azon belül az állomány érintetlenül, fakitermelési beavatkozásoktól mentes fenntartása.
- Az egyenletes hálózatot kialakító/fenntartó, homogenizáló jellegű állományalakítás elkerülése, helyette térben változó erélyű belenyúlás alkalmazása, változatos, sok elegyfára épülő, mozaikos szerkezet kialakítása. (A térben változó erélyű munkák egyik lehetséges kivitelezési módja, hogy kisebb állományrészeket érintetlenül hagyunk, a besűrűsödött foltokat ténylegesen gyérités jelleggel fellazítjuk, az alsó szinttel rendelkező állományrészeket pedig erősebben gyéritjük.)
- A távlatilag átalakításra tervezett erdőkben a beavatkozások mozaikos, vertikálisan is tagolt állományszerkezet kialakítása/megerősítése, valamint a felújítás megkezdése szándékával való elvégzése. Az új korosztályok megtartása, illetve megjelenítése érdekében ez esetben a már meglévő újulatfoltok felett, jó makktermést adó években pedig a nagyobb koronájú magászó fák szomszédságában, kisebb, fél-egy famagasság átmérőjű lécek is nyithatók.
- A holtfához kötődő élő szervezetek élőhelyének biztosítása érdekében a szálanként elpusztult, őshonos fafajú álló és fekvő holtfák – melyek átmérője eléri, vagy meghaladja az erdőben található faegyedek átlagátmérőjét – nem érinthetők.
- Az erdő fennmaradását és egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok, erdőfelújítási kötelezettséget nem keletkeztető mértékű záródáshiány, valamint az utak és turistautak környéki (közvetlen élet- és balesetvédelmi) veszélyhelyzet elhárítása kivételével a szálanként képződő holtfák egészségügyi fakitermelésének mellőzése.
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével való kijelölése.
- A fakitermelési munkák kíméletes technológiával, az erdőtalaj, az újulat, a fiatalabb generációk és a talajhoz kötött mikroélőhelyek minél teljesebb körű megóvásával történő elvégzése.

A vágásos üzemmódba sorolt idős (80 év feletti) gyertyános-kocsánytalan tölgyesek és bükkösök (ezek hozzávetőlegesen az összes ide sorolt állomány egyharmadát teszik ki) esetén a véghasználati célú beavatkozások kapcsán lehet megfogalmazni olyan irányelveket, amelyek egyrészt mérséklik a végvágás okozta környezeti változásokat, másrészt segíthetik a folyamatos erdőborítás felé való fokozatos átvezetést. Általános erdőkezelési javaslatok:

- Az erdészeti gyakorlatban általánosan elterjedt egyenletes bontáson alapuló (következetesen egykorú, egyszintes és homogén állományokat eredményező, esetenként erősen leegyszerűsítve végrehajtott), ún. ernyős felújítóvágások helyett 15–30 éves időtartamra elnyújtott, egyenlőtlen (lékes-csoportos-foltos, gyengén feltárt, meredekebb területeken esetleg vonalas-szegélyes) beavatkozással végzett felújítóvágások, vagy a 30–60 évre elnyújtott felújítási periódust eredményező szálalóvágások alkalmazása. A tervezésnél és végrehajtásnál a vonalas erózióra fokozottan érzékeny terület adottságait figyelembe kell venni. Rövidebb időtartamú véghasználatok és nagyobb erdőrészek esetén javasolt a részterületes végvágások (és esetleg bontóvágások) kivitelezése.

- Fokozatos felújítógátások alkalmazása során az egy erdőtervi cikluson belüli beavatkozási erély 30–40%-os értékben való maximálása, illetve az egy-egy alkalommal összefüggően keletkező bontott vagy véghasznált területek 3 hektáros terlépték alatt tartása.
- Szálalógátások alkalmazása során az egy erdőtervi cikluson belüli beavatkozási erély 20–25%-os értékben való maximálása, illetve az egy-egy alkalommal összefüggően keletkező bontott vagy véghasznált területek negyed hektáros lépték alatt (legfeljebb a 0,15–0,25 ha-os tartományban) tartása.
- A bontógátások/szálalógátások során az utódállomány elegyességének biztosításához az egyébként is szórványos elegyfafajok egyedeinek (szálanként vagy csoportosan) kímélete és lehető leghosszabb ideig való fenntartása.
- A bontógátások/szálalógátások során a közösségi jelentőségű magyar tavaszi-fésűsbagoly védelme érdekében (gyertyános-kocsánytalan tölgyesekben) a cser szórványos/csoportos jelenlétének tartós biztosítása.
- A bontógátások/szálalógátások során a tövön száradt törzsek, facsonkok, valamint az odvas-üreges törzsek jelölő fajok (pl. erdőlakó denevérek, szaproxilofág rovarok) és egyéb védett állatfajok (pl. odúlakó madarak és emlősök) életfeltételeinek biztosítása érdekében való – legalább részleges – visszahagyása. A talajszinten odúval rendelkező fák kivágása csak magas tuskó visszahagyásával, és az odú megőrzésével végezhető.
- A bontógátások/szálalógátás, illetve végvágások során az állományok alsó szintjében levő fiatalabb fák és facsoportok döntési és közelítési károktól való megóvása, felszabadítása.
- A véghasználatok során elszórtan, egyesével visszahagyott hagyásfák helyett a kisebb-nagyobb hagyásfa-csoportok alkalmazásának előtérbe helyezése.
- A felújítási folyamat végén 5–10%-nyi területen, az idős állomány élőfakészletének 5–10%-a mértékéig hagyásfa-csoportok visszahagyása. A hagyásfa-csoportokat (praktikusan még a bontások, illetve kezdeti szálalógátások fázisában) úgy célszerű kijelölni, hogy azok az idős állományokon belüli különleges vagy sérülékeny élőhelyeket (pl. homokkő-kibúvás, gyengébb termőhelyű terület), mikroélőhelyekben gazdag állományrészeket, természetvédelmi vagy közjóléti jelentőségű objektumokat (pl. védett fajok előfordulási helyei) és az öreg hagyásfákat is magukba foglalják.
- A hagyásfa-csoportok kijelölésénél egy helyszínen további specifikus szempont figyelembe vétele is szükséges. A Csernely 11/E erdőrészlet területén ugyanis mészkerülő bükkösök (K7a) két kisebb kiterjedésű, sérülékeny állománya fordul elő; itteni véghasználati munkák esetén ezek hagyásfa-csoportként való elhatárolása és a vágáskor emelése (jelenleg: 85 év) feltétlenül indokolt és javasolt!
- A rigópohár (*Cypripedium calceolus*) előfordulási helyszínén hagyásfacsoport kijelölése a természetvédelmi kezelővel, azon belül az állomány érintetlenül, fakitermelési beavatkozásoktól mentes fenntartása.
- A már megbontott állományokban (a további fakitermelések időleges visszafogásával, a végvágás elhagyásával, illetve a térbeliség újragondolásával) a felújítási folyamat szálalógátásos erdőfelújítás felé való átvezetése, vagy esetleg átmeneti üzemmódba fordítása.
- A holtfához kötődő élő szervezetek élőhelyének biztosítása érdekében a szálanként elpusztult, őshonos fafajú álló és fekvő holtfák – melyek átmérője

eléri, vagy meghaladja az erdőben található faegyedek átlagátmérőjét – nem érinthetők.

- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével való kijelölése.
- A fakitermelési munkák kíméletes technológiával, az erdőtalaj, az újulat, a fiatalabb generációk és a talajhoz kötött mikroélőhelyek minél teljesebb körű megóvásával történő elvégzése.

c2) Átmeneti és örökerdő üzemlétesítésbe sorolt állományok:

Átmeneti és örökerdő üzemlétesítésbe sorolt állományok jelenleg nincsenek a területen. Távolati megjelenésük azonban feltétlenül kívánatos, többek között azért is, mert a jelenlegi korosztályszerkezet vágásos üzemlétesítés mellett néhány évtizeden belül sok összefüggő vágásterületet és fiatalost fog eredményezni. Mindezek miatt a fenntartási tervben az átmeneti és örökerdő üzemlétesítés mellett gazdálkodás kérdéseit (átmeneti üzemlétesítés esetében kizárólag az örökerdő-üzemlétesítés felé való elmozdulást szolgáló eljárások kérdéseit), szempontjait is érintjük. Mivel a folyamatos erdőborítást biztosító üzemlétesítésbe sorolható állományok általában azonos kiinduló állapotot (idős, homogén, zárt, legfeljebb mérsékelten lékesedő erdőkép) jelentenek, irányelvek szintjén célszerű együtt tárgyalni őket (valójában az örökerdő üzemlétesítésbe esetleg belépő állományokban is átalakítás folyamatot kell indítani, ezért a szövegezésnél e tekintetben sem teszünk különbségeket). Általános erdőkezelési javaslatok:

- Az átmeneti és örökerdő üzemlétesítésbe sorolt állományok területének – a folyamatos erdőborítást mellőző erdőkezelés területi bővítése, egyúttal a vágásos erdőgazdálkodás okozta ökológiai hátrányok mérséklése érdekében történő – jelentős mértékű növelése.
- A fiatal, jelenleg tisztításra vagy törzskiválasztó gyérítésre beütemezett állományokban az elkövetkező évtizedekben az állomány szerkezeti változatosság megtartása és bővítése, magtermő korra egy vágásos erdőképnél jóval mozaikosabb szerkezet kialakítása.
- Az átalakítás komplex, változó eréllyel végrehajtott növedékfokozó gyérítéssel vagy szálalóvágással indított folyamata során a kiinduló (idős) állományok fatérfogatanak fokozatos csökkentése, továbbá az átmérelőeloszlás, a térbeli mintázat, a vertikális tagoltság és az elegyarány-viszonyok egyidejű alakítása. A biológiai szempontból értékesebb, az erdőlakó denevérek és szaproxilofág rovarok számára búvó- és szaporodóhelyet biztosító (odvas, korhadt, böhönc jellegű stb.) törzsek, illetve a faállományhoz köthető mikroélőhelyek legalább részleges megtartása. (A talajszinten odúval rendelkező fák kivágása csak magas tuskó hagyásával, és az odú megőrzésével végezhető.)
- Az átalakítások lékvágással és/vagy csoportos bontásokkal – gyengén feltárt, meredekebb területeken esetleg vonalas-szegélyes beavatkozásokkal – történő megindítása, a térbeli mintázat további alakításánál a lékes-csoportos-foltos beavatkozások előnyben részesítése. A tervezésnél és végrehajtásnál a vonalas erózióra fokozottan érzékeny terület adottságait figyelembe kell venni.
- A változatos (szálaló jellegű) szerkezet fokozatos közelítése érdekében a gyors, nagyobb mértékű – az átalakítási törekvéssel össze nem egyeztethető ütemű – fakitermelések mellőzése.
- Az első szálalóvágások során az egy erdőtervi cikluson belüli beavatkozási erély 20%-os értékben való maximálása, illetve az egy-egy alkalommal összefüggően keletkező bontott vagy véghasznált területek lékméret léptékére (0,05–0,15 ha)

csökkentése (vonalas szálalóvágások esetében ettől a területi korláttól el lehet térni).

- Az átalakítás során az egyébként is szórványos elegyfajok egyedeinek (szálankénti vagy csoportos) kímélete, az utódállomány elegyességének biztosítása. Az állományok alsó szintjében levő fiatalabb facsoportok döntési és közelítési munkák során való megóvása, sérülésmentes felszabadítása.
- Az átalakítás, illetve örökerdő-gazdálkodás során a közösségi jelentőségű magyar tavaszi-fésűsbagoly védelme érdekében (gyertyános-kocsánytalan tölgyesekben) a cser szórványos/csoportos jelenlétének tartós biztosítása.
- A fiatal újulatfoltok elegyességének, változatosságának megtartása, az előforduló idegenhonos fajok (főként akác) fokozatos visszaszorítása. A sok helyütt megjelenő akác kezelésére elsősorban vegyszeres injektálást célszerű alkalmazni, a fiatal sarjak kezelésére ugyanakkor szükség esetén egyéb vegyszeres technológia (irányított permetezés) is igénybe vehető.
- Az átalakítási folyamat során az erdőrésztetek területe 5–10%-ának érintetlenül hagyása. A tartósan érintetlenül hagyandó részek („hagyásfa-csoportok”) előzetes, az átalakítás kezdeti fázisában való kijelölése. A kijelöléseket itt úgy célszerű megtenni, hogy azok az idős állományokon belül elhelyezkedő különleges vagy sérülékeny élőhelyeket (pl. sziklakibúvás, gyengébb termőhelyű terület), a mikro-élőhelyekben gazdag állományrészeket, a védett fajok előfordulási helyeit és az öreg hagyásfákat is magukba foglalják.
- A holtfához kötődő élő szervezetek élőhelyének biztosítása érdekében a szálanként elpusztult, őshonos fafajú álló és fekvő holtfák – melyek átmérője eléri, vagy meghaladja az erdőben található faegyedek átlagátmérőjét – nem érinthetők.
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével való kijelölése.
- A fakitermelési munkák kíméletes technológiával, az erdőtalaj, az újulat, a fiatalabb generációk és a talajhoz kötött mikroélőhelyek minél teljesebb körű megóvásával történő elvégzése.

c3) Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba sorolt állományok:

A gyertyános-kocsánytalan tölgyes és bükkös állományok csekély része faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba sorolt erdőrésztetekbe esik. Ezekben az erdőkben gyakorlatilag csak minimális, fenntartó és védelmi jellegű beavatkozások lehetségesek, illetve célszerűek. Általános erdőkezelési javaslatok:

- Az állományok fenntartásának, illetve megújulásának természetes erdődinamikai folyamatokra való alapozása (a felújulási és differenciálódási folyamatok „működéséhez” a vadhatás erőteljes mérséklése szükséges).
- Fakitermelési beavatkozás végzése kizárólag idegenhonos fafajok megtelepedése és jelenléte esetén, továbbá a használt utak, turistautak és villanypászta mentén, illetve turisztikailag frekventált helyszíneken (esetleg: Arló-tó környéke), közvetlen (élet- és balesetvédelmi) veszélyt jelentő száraz törzsek kivágásával, balesetmegelőzési céllal.
- Jelentősebb, nagyobb területet érintő abiotikus vagy biotikus károsítások esetén, az erdőborítottság helyreállítása érdekében esetleg rendkívüli intézkedések is szükségessé válhatnak. Az ezekhez kapcsolódó beavatkozások megtervezése és

kivitelezése csak a nemzeti park igazgatóság közreműködésével, illetve felügyelete mellett lehetséges.

- Az állományok területén vadgazdálkodási és vadászati berendezések (szóró, etetőhely, szózó, magasles) elhelyezése nem javasolt.

d) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egységgel lehatárolt erdőterületekre vonatkozó általános előírásokat fentebb (a 3.2. fejezet elején) részleteztük, a 47/2014. (IV. 24.) VM rendelet alapján a Szilvásvárad Körzet (Csernely község határ) területén, kifejezetten ehhez a kezelési egységhez kapcsolódó előírásokat viszont itt vesszük sorra:

- *A pannon gyertyános-tölgyesek Quercus petraeaval és Carpinus betulusszal (91G0), pannon cseres-tölgyesek (91M0), valamint szubmontán és montán bükkösök (Asperulo-Fagetum) (9130) jelölő erdei élőhelyeken a nevelővágások során a természeteshez közelítő tér- és korszerkezet kialakítására kell törekedni, szubmontán és montán bükkösökben az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakításával, valamint a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartásával.*
- *Hagyásfákat, hagyásfa csoportokat különösen a pannon gyertyános-tölgyesek Quercus petraeaval és Carpinus betulusszal (91G0), a pannon cseres-tölgyesek (91M0), a szubmontán és montán bükkösök (Asperulo-Fagetum) (9130) jelölő erdei élőhelyeken álló erdőben szükséges visszahagyni. A hagyásfákat és hagyásfa csoportokat a természetvédelmi célokkal összhangban kell kijelölni.*

- Javasolt előírások:

A Natura 2000 fenntartási tervek készítésére vonatkozó útmutató 2. sz. melléklete alkalmazásával megfogalmazott kezelési javaslatok:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben – a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökerdő vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).

E16	A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljeskörű kímélete.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.
E36	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.
E37	Tájhonos fafajú állományok véghasználatok során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító hagyásfa csoport (mikroélőhely) visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.
E38	Őshonos fafajú állományok véghasználatok során átlagosan 5–20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása. [Magyarázat: <i>Biotópfák, kéregvedlett és fészektartó fák meghagyása.</i>]
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása [Magyarázat: <i>figyelembevéve a jelölő státuszú és fokozottan védett fajok ökológiai igényeit, kiemelten az átfedő aktivitású fajok (pl. denevérek és fészkelő madárfajok) védelmére.</i>]
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E52	Őshonos fafajú faállomány tájhonos fajokkal történő felújítása [Magyarázat: <i>javasolt célállomány: gyertyános-tölgyes, gyertyános-bükkös és bükkös.</i>]
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása [Magyarázat: <i>pl. hegyi szil, mezei-, korai- és hegyi juhar, madárcseresznye.</i>]

E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágy és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágy szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: élekciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.
E83	Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy és fás szárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, száruzás) történő megakadályozása.
E84	Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészeket korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélyű nevelővágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete.
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.

Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merült fel. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló lehetséges intézkedések (pl. idegenhonos és inváziós fajok visszaszorítása, az erdők szerkezetének javítása, az álló és fekvő holtfa megtartása, illetve mennyiségének növelése) a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok között, a c) pont alatt szerepelnek. Megemlítendő viszont, hogy a KE-9 egység alatt szerepeltetett állományok egy részét hosszú távon gyertyános-kocsánytalan tölgyes vagy szubmontán bükkös állománnyá kell majd visszaalakítani. A vadhatás-mérséklése, a vadlétszám csökkentése feltétlenül indokolt.

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó állományokban olyan tevékenység, amely azok területének csökkenésével járna (beépítés, új vonalas létesítmények elhelyezése, újabb utak kialakítása), nem javasolt, s új épített közelítőnyomok létesítése is csak korlátozottan, a gyengén feltárt, meredekebb erdőrészekben, a nemzeti park igazgatósággal való előzetes egyeztetés alapján (a szükséges engedélyezési eljárás terhe mellett) fogadható el. A jelenlegi turistaút-hálózat lényegesebb bővítése nem indokolt, de ilyen irányú igény esetén (az útvonal körültekintő, a nemzeti park igazgatósággal is egyeztetett megtervezésével, meglévő földutakat igénybe véve) lehetséges. A meglévő műszelvényes földutak karbantartása, felújítása – elsősorban közúzalék felhasználásával – szükség szerint elvégezhető. Az úthálózat karbantartása – egyedi, nemzeti park igazgatósággal előzetesen egyeztetett eseteket leszámítva – ugyanakkor nem járhat az utak szélesítésével, a technológiát úgy kell alkalmazni, hogy ez ne következhesse be.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A gyertyános-kocsánytalan tölgyesek és szubmontán bükkösök a tervezési terület jelentős területfoglalású, komoly élőfakészlettel rendelkező, a védelmi célkitűzések mellett gazdasági jelentőséggel is bíró erdei, amelyekre a jelenleg (2016–2025, illetve 2015–2024 között) érvényben levő erdőtervek számos fakitermelési előírást, illetve lehetőséget tartalmaznak. A kezelési javaslatok mindezek figyelembe vételével, a jelenlegi üzemmód-besorolások szerinti tagolással (távlati jelentősége miatt az átmeneti és örökerdő üzemmódra is kitérve), de hangsúlyozottan a természetvédelmi (csekély részben a közjóléti-turisztikai) funkciók előtérbe helyezésével kerültek megfogalmazásra. A javasolt intézkedések a homogén állomány-szerkezetű erdők változatosabbá tételét, az elegyfák felkarolását, az idegenhonos elemek (akác, fenyők) visszaszorítását, a holtfa megtartását, mennyiségének növelését, valamint az erdőlakó denevérfajok és szaproxilofág rovarfajok, továbbá egyéb közösségi jelentőségű fajok számára szükséges mikroélőhelyek, szubsztrátok jelenlétének biztosítását (együttesen az erdők természetességi állapotának javulását) is szolgálják.

3.2.1.2. KE-2 kezelési egység: Cseres-kocsánytalan tölgyesek

a) A kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységhez a tervezési terület félszáraz-száraz termőhelyeken álló zonális erdei, a cseres-kocsánytalan tölgyesek tartoznak. Az ide sorolt állományok délies kitéttességű lejtőkön a teljes területen (de súlypontosan inkább annak keleti-délkeleti részén) megtalálhatók, a tervezési területnek közel ötödét (18,06%) teszik ki.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: cseres-kocsánytalan tölgyesek (L2a) / Natura 2000: pannon cseres-tölgyesek (91M0)
- érintett közösségi jelentőségű fajok: rigópohár (*Cypripedium calceolus*), magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*), díszes tarkalepke (*Hypodryas maturna*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), kék pattanó (*Limoniscus violaceus*)
- érintett földrészletek: Arló 0106/16*, 052/2d*, 052/2f*, 052/3a*, 052/3b*, 052/4a*, 060/13a*, 060/17*, 060/18*, 062*, 068/11*, 068/14*, 068/15*, 068/16*, 068/2b*, 068/42b*, 068/48*, 072/1a*, 072/1g*, 072/2a*, 072/2b*, 072/2c*, 074/3f*, 075/a*, 075/d*, 076/1*, 079*, 083/3b*, Csernely 0163/1*, 017*, 0171/2a*, 0175*, 0176*, 0177/2*, 0178/1*, 018/2*, 0192*, 0194*, 0219*, 0222/2*, 0222/3, 0223*, 0228*, 0229*, Járdánháza 0194/10*, 0194/2*, 0194/3*, 0194/4*, 0194/8*, 0194/9*, 0212/26a*, 0212/26b*, 0212/28*, 0212/31*, 0212/32*, 0218/1* (a csillaggal [*] jelölt földrészletek érintettsége csak részleges)
- érintett erdőrészek: Arló 44/A*, 44/H*, 46/A*, 46/B*, 46/C*, 46/D*, 46/F*, 46/H*, 47/E*, 47/G*, 47/H*, 48/B*, 48/D*, 48/H*, 49/A*, 49/B*, 49/C*, 49/D*, 49/E*, 49/F*, 49/G*, 49/H*, 49/I*, 50/B*, 51/A*, 51/B*, 51/C*, 51/D*, 51/E*, 51/F*, 51/G*, 51/TN, 52/A*, 52/B*, 52/C*, 52/D, 52/J*, 52/L*, 54/E*, 54/F*, 55/B*, 55/F*, 56/H*, 57/I, 57/J*, 73/A*, 73/F*, 73/G*, 73/H*, 73/M*, 73/N*, 74/A*, 74/B*, 74/C*, 75/A*, 75/B*, 75/D*, 75/E*, 75/F*, 75/G*, 75/H*, 75/TI1*, 75/TI2*, Csernely 10/A*, 10/B*, 10/C*, 10/H*, 10/J, 10/K*, 10/L*, 10/O*, 10/P*, 11/A*, 11/C*, 11/D*, 12/A*, 12/B*, 12/F*, 12/G*, 13/D*, 13/G*, 13/H*, 13/I*, 13/J*, 13/K*, 13/L*, 14/D*, 14/E*, 14/F*, 14/G*, 14/H*, 14/I*, 15/B*, 15/C*, 31/A, 4/A*, 4/B*, 4/C*, 4/D*, 4/E*, 5/B*, 5/C*, 5/D*, 5/E*, 5/F, 5/G*, 5/H*, 5/J, 5/K*, 5/L*, Járdánháza 10/A*, 10/B*, 8/A*, 8/J*, 9/A*, 9/C*, 9/D* (a csillaggal [*] jelölt erdőrészek érintettsége csak részleges)

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

c1) Vágásos üzemmódba sorolt állományok:

A cseres-kocsánytalan tölgyes állományok zöme napjainkban is szinte mind vágásos üzemmódban kezelt erdő (a következő erdőtervezési ciklusban ezek egy részét célszerű lenne átmeneti üzemmódba sorolni). A 80 év alatti állományok az összterületnek hozzávetőlegesen a kétharmadát teszik ki, s ezekben az erdőkben az elkövetkező időszakban (az életkori sajátosságok miatt, illetve az aktuális erdőtervi előírások alapján) elsősorban nevelővágások (főként tisztítások és törzskiválasztó gyérítések) végzése merülhet fel. Általános erdőkezelési javaslatok:

- A nevelővágások (tisztítások, törzskiválasztó és növedékfokozó gyérítések) során az őshonos lombos elegyfajok (hársak, juharok, vadgyümölcsök) egyedeinek kímélete, az előforduló idegenhonos fajok (fenyőfélék, akác) fokozatos visszaszorítása. A sok helyütt megjelenő akác kezelésére elsősorban vegyszeres injektálást célszerű alkalmazni, a fiatal sarjak kezelésére ugyanakkor szükség esetén egyéb vegyszeres technológia (irányított permetezés) is igénybe vehető.
- Szórt vagy kislejt mintázat mellett az elegyfajok arányának 20–40%-os tartomány felé való elmozdítása, egyes állományok fenntartása. Hosszabb távon (főleg a változó klímaviszonyokhoz való alkalmazkodás szükségessége miatt) a

tájegységben most jellemző zonális erdőkhöz képest elegyesebb, több (őshonos) fafajból álló erdők kialakítása és fenntartása.

- A kocsánytalan tölgy következetes felkarolása, a fafaj elegyarányának (cser rovására történő) fokozatos növelése a nevelővágások során.
- Az átmérő-eloszlásban mutatkozó változatosság megtartása, bővítése. A visszamaradó állományban az átlagátmérőnél vékonyabb és vastagabb törzsek jelenlétének biztosítása. Az előző állományokból visszamaradt, az állomány átlagkoránál idősebb faegyedek (az átlagosnál nagyobb koronájú, böhöncös fák) kímélete, megőrzése.
- A tövön száradt törzsek, facsonkok, valamint az odvas-üreges törzsek jelölő fajok (pl. erdőlakó denevérek, szaproxilofág rovarok) és egyéb védett állatfajok (pl. odúlakó madarak és emlősök) életfeltételeinek biztosítása érdekében való visszahagyása. A talajszinten odúval rendelkező fák kivágása csak magas tuskó visszahagyásával, és az odú megőrzésével végezhető.
- Az állományok színteztettségének biztosítása érdekében az alsó lombkoronaszint és a cserjeszint kímélete, legfeljebb a közelítési, kiszállítási munkákat közvetlenül akadályozó cserjék eltávolítása.
- A rigópohár (*Cypripedium calceolus*) előfordulási helyszínén hagyásfacsoport kijelölése a természetvédelmi kezelővel, azon belül az állomány érintetlenül, fakitermelési beavatkozásoktól mentes való fenntartása.
- Az egyenletes hálózatot kialakító/fenntartó, homogenizáló jellegű állományalakítás elkerülése, helyette térben változó erélyű belenyúlás alkalmazása, változatos, sok elegyfára épülő, mozaikos szerkezet kialakítása. (A térben változó erélyű munkák egyik lehetséges kivitelezési módja, hogy kisebb állományrészeket érintetlenül hagyunk, a besűrűsödött foltokat ténylegesen gyérités jelleggel fellazítjuk, az alsó szinttel rendelkező állományrészeket pedig erősebben gyéritjük.)
- A távlatilag átalakításra tervezett erdőkben a beavatkozások mozaikos, vertikálisan is tagolt állományszerkezet kialakítása/megerősítése, valamint a felújítás megkezdése szándékával való elvégzése. Az új korosztályok megtartása, illetve megjelenítése érdekében ez esetben a már meglévő újulatfoltok felett, jó makktermést adó években pedig a nagyobb koronájú magszóró fák szomszédságában, kisebb, fél-egy famagasság átmérőjű lécek is nyithatók.
- A holtfához kötődő élő szervezetek élőhelyének biztosítása érdekében a szálszerű elpusztult, őshonos fafajú álló és fekvő holtfák – melyek átmérője eléri, vagy meghaladja az erdőben található faegyedek átlagátmérőjét – nem érinthetők.
- Az erdő fennmaradását és egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok, erdőfelújítási kötelezettséget nem keletkeztető mértékű záródáshiány, valamint az utak és turistautak környéki (közvetlen élet- és balesetvédelmi) veszélyhelyzet elhárítása kivételével a szálszerű képződő holtfák egészségügyi fakitermelésének mellőzése.
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével való kijelölése.
- A fakitermelési munkák kíméletes technológiával, az erdőtalaj, az újulat, a fiatalabb generációk és a talajhoz kötött mikroélőhelyek minél teljesebb körű megőrzésével történő elvégzése.

A vágásos üzemmódba sorolt idős (80 év feletti) cseres-kocsánytalan tölgyesek (ezek hozzávetőlegesen az összes ide sorolt állomány egyharmadát teszik ki) esetén a véghasználati célú beavatkozások kapcsán lehet megfogalmazni olyan irányelveket, amelyek egyrészt mérséklik a végvágás okozta környezeti változásokat, másrészt segíthetik a folyamatos erdőborítás felé való fokozatos átvezetést. Általános erdőkezelési javaslatok:

- Az erdészeti gyakorlatban általánosan elterjedt egyenletes bontáson alapuló (következésképpen egykorú, egyszintes és homogén állományokat eredményező, esetenként erősen leegyszerűsítve végrehajtott), ún. ernyős felújítóvágások helyett 15–30 éves időtartamra elnyújtott, egyenlőtlen (lékes-csoportos-foltos, gyengén feltárt, meredekebb területeken esetleg vonalas-szegélyes) beavatkozással végzett felújítóvágások, vagy a 30–60 évre elnyújtott felújítási periódust eredményező szálalóvágások alkalmazása. A tervezésnél és végrehajtásnál a vonalas erózióra fokozottan érzékeny terület adottságait figyelembe kell venni. Rövidebb időtartamú véghasználatok és nagyobb erdőrészek esetén javasolt a részterületes végvágások (és esetleg bontóvágások) kivitelezése.
- Fokozatos felújítóvágások alkalmazása során az egy erdőtervi cikluson belüli beavatkozási erély 30–40%-os értékben való maximálása, illetve az egy-egy alkalommal összefüggően keletkező bontott vagy véghasznált területek 3 hektáros térlépték alatt tartása.
- Szálalóvágások alkalmazása során az egy erdőtervi cikluson belüli beavatkozási erély 20–25%-os értékben való maximálása, illetve az egy-egy alkalommal összefüggően keletkező bontott vagy véghasznált területek negyed hektáros lépték alatt (legfeljebb a 0,15–0,25 ha-os tartományban) tartása.
- A bontóvágások/szálalóvágások során a kocsánytalan tölgy következetes kímélete, a beavatkozásokkal érintett állományokban a fafaj relatív elegyarányának (cser rovására történő) végvágásig tartó, fokozatos növelése.
- A bontóvágások/szálalóvágások során az utódállomány elegyességének biztosításához az egyébként is szórványos elegyfa-fajok egyedeinek (szálszerűen) kímélete és lehető leghosszabb ideig való fenntartása.
- Az állományokban rendszeresen megjelenő (és terjeszkedő) akác kezelésére elsősorban vegyszeres injektálást célszerű alkalmazni, a fiatal sarjak kezelésére a felújítások során ugyanakkor szükség esetén egyéb vegyszeres technológia (irányított permetezés) is igénybe vehető.
- A bontóvágások/szálalóvágások során a tövön száradt törzsek, facsonkok, valamint az odvas-üreges törzsek jelölő fajok (pl. erdőlakó denevérek, szaproxilofág rovarok) és egyéb védett állatfajok (pl. odúlakó madarak és emlősök) életfeltételeinek biztosítása érdekében való – legalább részleges – visszahagyása. A talajszinten odúval rendelkező fák kivágása csak magas tuskó visszahagyásával, és az odú megőrzésével végezhető.
- A bontóvágások/szálalóvágás, illetve végvágások során az állományok alsó szintjében levő fiatalabb fák és facsoportok döntési és közelítési károktól való megóvása, felszabadítása.
- A véghasználatok során elszórtan, egyesével visszahagyott hagyásfák helyett a kisebb-nagyobb hagyásfa-csoportok alkalmazásának előtérbe helyezése.
- A felújítási folyamat végén 5–10%-nyi területen, az idős állomány élőfakészletének 5–10%-a mértékéig hagyásfa-csoportok visszahagyása. A hagyásfa-csoportokat (praktikusan még a bontások, illetve kezdeti szálalóvágások fázisában) úgy célszerű kijelölni, hogy azok az idős állományokon belüli

különleges vagy sérülékeny élőhelyeket (pl. homokkő-kibúvás, gyengébb termőhelyű terület), mikroélőhelyekben gazdag állományrészeket, természetvédelmi vagy közjóléti jelentőségű objektumokat (pl. védett fajok előfordulási helyei) és az öreg hagyásfákat is magukba foglalják.

- A rigópohár (*Cypripedium calceolus*) előfordulási helyszínén hagyásfacsoport kijelölése a természetvédelmi kezelővel, azon belül az állomány érintetlenül, fakitermelési beavatkozásoktól mentes fenntartása.
- A már megbontott állományokban (a további fakitermelések időleges visszafogásával, a végvágás elhagyásával, illetve a térbeliség újragondolásával) a felújítási folyamat szálalóvágásos erdőfelújítás felé való átvezetése, vagy esetleg átmeneti üzemmódba fordítása.
- A holtfához kötődő élő szervezetek élőhelyének biztosítása érdekében a szálanként elpusztult, őshonos fafajú álló és fekvő holtfák – melyek átmérője eléri, vagy meghaladja az erdőben található faegyedek átlagátmérőjét – nem érinthetők.
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével való kijelölése.
- A fakitermelési munkák kíméletes technológiával, az erdőtalaj, az újulat, a fiatalabb generációk és a talajhoz kötött mikroélőhelyek minél teljesebb körű megóvásával történő elvégzése.

c2) Átmeneti és örökerdő üzemmódba sorolt állományok:

Átmeneti és örökerdő üzemmódba sorolt állományok jelenleg nincsenek a területen. Távlati megjelenésük azonban feltétlenül kívánatos, többek között azért is, mert a jelenlegi korosztályszerkezet vágásos üzemmód mellett néhány évtizeden belül sok összefüggő vágásterületet és fiatalost fog eredményezni. Mindezek miatt a fenntartási tervben az átmeneti és örökerdő üzemmód mellett gazdálkodás kérdéseit (átmeneti üzemmód esetében kizárólag az örökerdő-üzemmód felé való elmozdulást szolgáló eljárások kérdéseit), szempontjait is érintjük. Mivel a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódba sorolható állományok általában azonos kiinduló állapotot (idős, homogén, zárt, legfeljebb mérsékelten lékesedő erdőkép) jelentenek, irányelvek szintjén célszerű együtt tárgyalni őket (valójában az örökerdő üzemmódba esetleg belépő állományokban is átalakítás folyamatot kell indítani, ezért a szövegezésnél e tekintetben sem teszünk különbségeket). Általános erdőkezelési javaslatok:

- Az átmeneti és örökerdő üzemmódba sorolt állományok területének – a folyamatos erdőborítás melletti erdőkezelés területi bővítése, egyúttal a vágásos erdőgazdálkodás okozta ökológiai hátrányok mérséklése érdekében történő – jelentős mértékű növelése.
- A fiatal, jelenleg tisztításra vagy törzskiválasztó gyéritésre beütemezett állományokban az elkövetkező évtizedekben az állományszerkezeti változatosság megtartása és bővítése, magtermő korra egy vágásos erdőképnél jóval mozaikosabb szerkezet kialakítása.
- Az átalakítás komplex, változó eréllyel végrehajtott növedékfokozó gyéritéssel vagy szálalóvágással indított folyamata során a kiinduló (idős) állományok fatérfogatának fokozatos csökkentése, továbbá az átmérőeloszlás, a térbeli mintázat, a vertikális tagoltság és az elegyarány-viszonyok egyidejű alakítása. A biológiai szempontból értékesebb, az erdőlakó denevérek és szaproxilofág rovarok számára búvó- és szaporodóhelyet biztosító (odvas, korhadt, böhönc jellegű stb.) törzsek, illetve a faállományhoz köthető mikroélőhelyek legalább részleges

megtartása. (A talajszinten odúval rendelkező fák kivágása csak magas tuskó hagyásával, és az odú megőrzésével végezhető.)

- Az átalakítások lékvágással és/vagy csoportos bontásokkal – gyengén feltárt, meredekebb területeken esetleg vonalas-szegélyes beavatkozásokkal – történő megindítása, a térbeli mintázat további alakításánál a lékes-csoportos-foltos beavatkozások előnyben részesítése. A tervezésnél és végrehajtásnál a vonalas erózióra fokozottan érzékeny terület adottságait figyelembe kell venni.
- A változatos (szálaló jellegű) szerkezet fokozatos közelítése érdekében a gyors, nagyobb mértékű – az átalakítási törekvéssel össze nem egyeztethető ütemű – fakitermelések mellőzése.
- Az első szálalóvágások során az egy erdőtervi cikluson belüli beavatkozási erély 20%-os értékben való maximálása, illetve az egy-egy alkalommal összefüggően keletkező bontott vagy véghasznált területek lékméret léptékére (0,05–0,15 ha) csökkentése (vonalas szálalóvágások esetében ettől a területi korláttól el lehet térni).
- Az átalakítás során a kocsánytalan tölgy következetes kímélete, a beavatkozásokkal érintett állományokban a fafaj elegyarányának (cser rovására történő) fokozatos növelése.
- Az átalakítás során az egyébként is szórványos elegyfajok egyedeinek (szálankénti vagy csoportos) kímélete, az utódállomány elegységének biztosítása. Az állományok alsó szintjében levő fiatalabb facsoportok döntési és közelítési munkák során való megóvása, sérülésmentes felszabadítása.
- A fiatal újulatfoltok elegységének, változatosságának megtartása, az előforduló idegenhonos fafajok (főként akác) fokozatos visszaszorítása. A sok helyütt megjelenő akác kezelésére elsősorban vegyszeres injektálást célszerű alkalmazni, a fiatal sarjak kezelésére ugyanakkor szükség esetén egyéb vegyszeres technológia (irányított permetezés) is igénybe vehető.
- Az átalakítási folyamat során az erdőrészletek területe 5–10%-ának érintetlenül hagyása. A tartósan érintetlenül hagyandó részek („hagyásfa-csoportok”) előzetes, az átalakítás kezdeti fázisában való kijelölése. A kijelöléseket itt úgy célszerű megtenni, hogy azok az idős állományokon belül elhelyezkedő különleges vagy sérülékeny élőhelyeket (pl. sziklakibúvás, gyengébb termőhelyű terület), a mikro-élőhelyekben gazdag állományrészeket, a védett fajok előfordulási helyeit és az öreg hagyásfákat is magukba foglalják.
- A holtfához kötődő élő szervezetek élőhelyének biztosítása érdekében a szálanként elpusztult, őshonos fafajú álló és fekvő holtfák – melyek átmérője eléri, vagy meghaladja az erdőben található faegyedek átlagátmérőjét – nem érinthetők.
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével való kijelölése.
- A fakitermelési munkák kíméletes technológiával, az erdőtalaj, az újulat, a fiatalabb generációk és a talajhoz kötött mikroélőhelyek minél teljesebb körű megóvásával történő elvégzése.

c3) Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba sorolt állományok:

A cseres-kocsánytalan tölgyes állományok egy kisebb része faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba sorolt erdőrészletbe esik. Ezekben az erdőben gyakorlatilag csak minimális,

fenntartó és védelmi jellegű beavatkozások lehetségesek, illetve célszerűek. Általános erdőkezelési javaslatok:

- Az állományok fenntartásának, illetve megújulásának természetes erdődinamikai folyamatokra való alapozása (a felújulási és differenciálódási folyamatok „működéséhez” a vadhatás erőteljes mérséklése szükséges).
- Fakitermelési beavatkozás végzése kizárólag idegenhonos fafajok megtelepedése és jelenléte esetén, továbbá a használt utak és turistautak mentén, illetve turisztikailag frekventált helyszíneken (esetleg: Arló-i-tó környéke), közvetlen (élet- és balesetvédelmi) veszélyt jelentő száraz törzsek kivágásával, balesetmegelőzési céllal.
- Az állományok természetességi állapotának megtartása, illetve javítása érdekében az esetlegesen előforduló idegenhonos fafajok (akác) fokozatos visszaszorítása. Az akáctörzsek kezelésére elsősorban vegyszeres injektálást célszerű alkalmazni, a fiatal sarjak kezelésére ugyanakkor szükség esetén egyéb vegyszeres technológia (irányított permetezés) is igénybe vehető.
- Jelentősebb, nagyobb területet érintő abiotikus vagy biotikus károsítások esetén, az erdőborítottság helyreállítása érdekében esetleg rendkívüli intézkedések is szükségessé válhatnak. Az ezekhez kapcsolódó beavatkozások megtervezése és kivitelezése csak a nemzeti park igazgatóság közreműködésével, illetve felügyelete mellett lehetséges.
- Az állományok területén vadgazdálkodási és vadászati berendezések (szóró, etetőhely, szózó, magasles) elhelyezése nem javasolt.

d) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egységgel lehatárolt erdőterületekre vonatkozó általános előírásokat fentebb (a 3.2. fejezet elején) részleteztük, a 47/2014. (IV. 24.) VM rendelet alapján a Szilvásvárad Körzet (Csernely község határ) területén, kifejezetten ehhez a kezelési egységhez kapcsolódó előírásokat viszont itt vesszük sorra:

- *A pannon gyertyános-tölgyesek Quercus petraeaval és Carpinus betulusszal (91G0), pannon cseres-tölgyesek (91M0), valamint szubmontán és montán bükkösök (Asperulo-Fagetum) (9130) jelölő erdei élőhelyeken a nevelővágások során a természeteshez közelítő tér- és korszerkezet kialakítására kell törekedni, szubmontán és montán bükkösökben az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakításával, valamint a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartásával.*
- *Hagyásfákat, hagyásfa csoportokat különösen a pannon gyertyános-tölgyesek Quercus petraeaval és Carpinus betulusszal (91G0), a pannon cseres-tölgyesek (91M0), a szubmontán és montán bükkösök (Asperulo-Fagetum) (9130) jelölő erdei élőhelyeken álló erdőben szükséges visszahagyni. A hagyásfákat és hagyásfa csoportokat a természetvédelmi célokkal összhangban kell kijelölni.*

- Javasolt előírások:

A Natura 2000 fenntartási tervek készítésére vonatkozó útmutató 2. sz. melléklete alkalmazásával megfogalmazott kezelési javaslatok:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben – a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökzöld vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E16	A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljeskörű kímélete.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.
E36	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.
E37	Tájhonos fafajú állományok véghasználatára során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító hagyásfa csoport (mikroélőhely) visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.
E38	Őshonos fafajú állományok véghasználatára során átlagosan 5–20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.

E39	A mikroélelőhelyek fenntartása. [Magyarázat: Biotópfák, kéregvedlett és fészektartó fák meghagyása.]
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrésztlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása [Magyarázat: figyelembevéve a jelölő státuszú és fokozottan védett fajok ökológiai igényeit, kiemelten az átfedő aktivitású fajok (pl. denevérek és fészkelő madárfajok) védelmére.]
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E52	Őshonos fafajú faállomány tájhozons fajokkal történő felújítása [Magyarázat: javasolt célállomány: cseres, kocsánytalan tölgyes].
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása [Magyarázat: pl. mezei szil, mezei juhar, berkenye fajok].
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágú szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.
E83	Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágú és fás szárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, száruzás) történő megakadályozása.

E84	Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészek korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélyű nevelővágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete.
E85	A hagyasfák, hagyasfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.

Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merült fel. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló lehetséges intézkedések (pl. idegenhonos és inváziós fajok visszaszorítása, az erdők szerkezetének javítása, az álló és fekvő holtfa megtartása, illetve mennyiségének növelése) a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok között, a c) pont alatt szerepelnek. Megemlítendő viszont, hogy a KE-9 egység alatt szerepeltetett állományok egy részét hosszú távon cseres-kocsánytalan tölgyes állománnyá kell majd visszaalakítani. A vadhatás-mérséklése, a vadlétszám csökkentése feltétlenül indokolt.

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó állományokban olyan tevékenység, amely azok területének csökkenésével járna (beépítés, új vonalas létesítmények elhelyezése, újabb utak kialakítása), nem javasolt, s új épített közlekedési létesítmények is csak korlátozottan, a gyengén feltárt, meredekebb erdőrészekben, a nemzeti park igazgatósággal való előzetes egyeztetés alapján (a szükséges engedélyezési eljárás terhe mellett) fogadható el. A jelenlegi turistaút-hálózat lényegesebb bővítése nem indokolt, de ilyen irányú igény esetén (az útvonal körültekintő, a nemzeti park igazgatósággal is egyeztetett megtervezésével, meglévő földutakat igénybe véve) lehetséges. A meglévő műszelvényes földutak karbantartása, felújítása – elsősorban közúzalék felhasználásával – szükség szerint elvégezhető. Az úthálózat karbantartása – egyedi, nemzeti park igazgatósággal előzetesen egyeztetett eseteket leszámítva – ugyanakkor nem járhat az utak szélesítésével, a technológiát úgy kell alkalmazni, hogy ez ne következhesen be.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A cseres-kocsánytalan tölgyesek a tervezési terület jelentős területfoglalású, komoly élőfakészlettel rendelkező, a védelmi célkitűzések mellett gazdasági jelentőséggel is bíró erdei, amelyekre a jelenleg (2016–2025, illetve 2015–2024 között) érvényben levő erdőtervek számos fakitermelési előírást, illetve lehetőséget tartalmaznak. A kezelési javaslatok mindezek figyelembe vételével, a jelenlegi üzemmód-besorolások szerinti tagolással (távlati jelentősége miatt az átmeneti és örökzöld üzemmódokra is kitérve), de hangsúlyozottan a természetvédelmi (csekély részben a közjóléti-turisztikai) funkciók előtérbe helyezésével kerültek megfogalmazásra. A javasolt intézkedések a homogén állomány-szerkezetű erdők

változatosabbá tételét, az elegyfák felkarolását, az idegenhonos elemek (akác, fenyők) visszaszorítását, a holtfa megtartását, mennyiségének növelését, valamint az erdőlakó denevérfajok és szaproxilofág rovarfajok, továbbá egyéb közösségi jelentőségű fajok számára szükséges mikroélőhelyek, szubsztrátok jelenlétének biztosítását (együttesen az erdők természetességi állapotának javulását) is szolgálják.

3.2.1.3. KE-3 kezelési egység: Melegkedvelő tölgyesek és bokorerdők

a) A kezelési egység meghatározása:

A kezelési egység a tervezési terület száraz gerincein és meredek, déli kitétségű, sekély talajú lejtőin előforduló, véderdő jellegű, cser és molyhos tölgy dominanciájú erdeit, valamint azok bokorerdő-szerűen felnyíló állományait foglalja magába. Csernely térségéből a zártabb és nyíltabb molyhos tölgyes állományok szinte teljesen hiányoznak, de a terület többi részén szórványosan sokfelé megtalálhatók (legnagyobb számban és legnagyobb területen a Szohony-völgy és Konya-völgy közötti homokkő-vonulaton).

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: mész- és melegkedvelő tölgyesek (L1), molyhos tölgyes bokorerdők (M1) / Natura 2000: pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szel (91H0)
- érintett közösségi jelentőségű fajok: magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), kék pattanó (*Limoniscus violaceus*)
- érintett földrészletek: Arló 0106/16*, 0106/23*, 052/2d*, 052/3a*, 052/4a*, 054/8*, 060/13a*, 060/13b*, 060/8*, 072/1a*, 072/1c*, 072/2a*, 075/a*, 075/c*, 075/h*, Csernely 0175*, Járdánháza 0194/10*, 0194/2*, 0194/3*, 0212/26a*, 0212/26b*, 0212/26d*, 0212/28*, 0212/29* (a csillaggal [*] jelölt földrészletek érintettsége csak részleges)
- érintett erdőrészek: Arló 45/G*, 45/H*, 46/D*, 46/E*, 48/B*, 48/D*, 49/A*, 49/B*, 49/C*, 49/D*, 49/F*, 49/G*, 49/H*, 50/TI2*, 51/A*, 51/E*, 52/A*, 52/J*, 73/A*, 73/D*, 73/G*, 73/H*, 73/I*, 73/L*, 74/A*, 74/F*, 75/B*, 75/F*, 75/G*, 87/A*, Csernely 5/B*, Járdánháza 10/A*, 10/B*, 8/A*, 8/J*, 8/K*, 9/A*, 9/C*, 9/D* (a csillaggal [*] jelölt erdőrészek érintettsége csak részleges)

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységhez sorolt állományok részben faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba sorolt erdőrészekbe, részben pedig vágásos üzemmódú erdőrészekbe esnek. Természeti értékeik és véderdő jellegük miatt bennük távlatilag (egységesen) csak minimális, fenntartó és védelmi jellegű beavatkozások elvégzése lehetséges, illetve célszerű. Ahol egy-egy kisebb-nagyobb folt vágásos üzemmódba sorolt erdőrészet érint, ott a véderdő jellegű tölgyeseket kisebb (általában egy famagasságnyi) védőövezet beiktatásával kell elhatárolni és rájuk ugyanezeket az elveket kell alkalmazni. Általános erdőkezelési javaslatok:

- Az állományok fenntartásának, megújulásának és a természetességi állapot fokozatos javulásának (szerkezeti változatosság bővülése, álló és fekvő holtfa mennyiségének gyarapodása, mikroélőhelyek számának növekedése) természetes erdődinamikai folyamatokra való alapozása (a felújulási és differenciálódási folyamatok „működéséhez” a vadhatás erőteljes mérséklése szükséges).

- Fakitermelés végzése kizárólag idegenhonos fafajok megtelepedése és jelenléte esetén, továbbá (veszélyes, a személy- és gépkocsiforgalomra közvetlen kockázatot jelentő, jobbára száraz törzsek kivágásával) utak és turistautak mentén, kifejezetten balesetmegelőzési céllal.
- Az állományok természetességi állapotának megtartása, illetve javítása érdekében az előforduló idegenhonos fafajok (elsősorban: akác) fokozatos visszaszorítása. Az akáctörzsek kezelésére elsősorban vegyszeres injektálást célszerű alkalmazni, a fiatal sarjak kezelésére ugyanakkor szükség esetén egyéb vegyszeres technológia (irányított permetezés) is igénybe vehető.
- Erősen javasolható (szükséges) a területek (különösen a felnyíló lombosztú, bokorerdő jellegű állományok) rendszeres ellenőrzése, hogy az esetlegesen betelepülő idegenhonos elemek (fás- és lágyszárú növények) minél hamarabb felfedezhetők és a területről eltávolíthatók legyenek.
- Jelentősebb, nagyobb területet érintő abiotikus vagy biotikus károsítások esetén, az erdőborítottság helyreállítása érdekében esetileg rendkívüli intézkedések is szükségessé válhatnak. Az ezekhez kapcsolódó beavatkozások megtervezése és kivitelezése csak a nemzeti park igazgatóság közreműködésével, illetve felügyelete mellett javasolt.
- Az állományok területén vadgazdálkodási és vadászati berendezések (szóró, etetőhely, sózó, magasles) elhelyezése nem javasolt (a terepviszonyok miatt fizikálisan nem is nagyon lehetséges).

d) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

Az általános előírásokat fentebb (a 3.2. fejezet elején) részleteztük. A 47/2014. (IV. 24.) VM rendelet a Szilvászvárad Körzet területén a kezelési egységgel lehatárolt erdőterületekre vonatkozó további, specifikus előírásokat nem tartalmaz.

- Javasolt előírások:

A Natura 2000 fenntartási tervek készítésére vonatkozó útmutató 2. sz. melléklete alkalmazásával megfogalmazott kezelési javaslatok:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása. [<i>Magyarázat: Biotópfák, kéregvedlett és fészektartó fák meghagyása.</i>]
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.

	<ul style="list-style-type: none"> • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember.
	<ul style="list-style-type: none"> • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.
	<ul style="list-style-type: none"> • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).
	<ul style="list-style-type: none"> • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.
	<ul style="list-style-type: none"> • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárazzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E83	Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágyszárú és faszárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárazzás) történő megakadályozása.

Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat csak annyiban merült fel, hogy a már akáccal fertőzött molyhos tölgyes állományokból az idegenhonos fafaj egyedeit (akár vegyszeres kezelésekkkel) javasolt eltávolítani. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló lehetséges intézkedések (pl. az esetlegesen megjelenő idegenhonos és inváziós fafajok visszaszorítása) a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok között, a c) pont alatt is szerepelnek. Idegenhonos fajok megjelenése esetén fontos a gyors és hatékony fellépés, s az agresszíven terjeszkedő fajok ellen – körültekintéssel, az értékes növényzet fokozott védelme mellett, a megfelelő engedélyek beszerzését követően – szükség szerint vegyszeres kezelés is alkalmazható. A vadhatás-mérséklése, a vadlétszám csökkentése szintén indokolt, ez az élőhelyek regenerálódását, megőrzését nagyban szolgálja.

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó állományokban olyan tevékenység, amely azok területének csökkenésével járna (beépítés, új vonalas létesítmények elhelyezése, újabb utak, turistautak, épített közelítőnyomok kialakítása), nem javasolt. Az állományok mellett/alatt húzódo

földutak karbantartása, felújítása – elsősorban közúzalék felhasználásával – szükség szerint elvégezhető. Az úthálózat karbantartása ugyanakkor nem járhat az utak szélesítésével, a technológiát úgy kell alkalmazni, hogy ez ne következhesse be.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A melegkedvelő tölgyesek a tervezési terület kis területfoglalású, véderdő jellegű, a kapcsolódó természeti értékek megőrzése és a talajvédelmi funkciók biztosítása tekintetében komoly szereppel bíró állományai. Területükön a jelenleg (2016–2025, illetve 2015–2024 között) érvényben levő erdőtervek általában nem tartalmaznak fakitermelési előírásokat, illetve lehetőségeket, az érintett erdőrészek egy része faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba került (ahol a kisebb állományok vágásos üzemmódú erdőrészletbe esnek, ott is a védőfunkciók kell hogy prioritást élvezzenek). Aktív beavatkozások legfeljebb a megjelenő idegenhonos elemek visszaszorítása miatt merülhetnek fel. A kezelési javaslatok mindezek figyelembe vételével, a kapcsolódó közösségi jelentőségű fajok védelmének szándékával kerültek megfogalmazásra. Emellett az összeállítás a szomszédos földutak biztonságos üzemeltetésének szükségességére is figyelmet fordít, s a rendkívüli természeti események okozta változások kezelésére is lehetőséget ad.

3.2.1.4. KE-4 kezelési egység: Égerligetek és fűzlápok

a) A kezelési egység meghatározása:

A kezelési egység a terület vízfolyásai mentén jelentős kiterjedésben végighúzódó patakmenti ligeterdőket, valamint a völgytalpakon szórványosan megjelenő fűzláp-fragmentumokat foglalja magába. Az égerligetek nagyobb állományai a Szohony-völgy, Izra-völgy, Nagy-Horsó-völgy és Kis-Horsó-völgy alján húzódnak, míg a rekettyefüzes fűzlápok elsősorban a Szohony-völgy középső szakaszán jelennek meg.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: égerligetek (J5), fűzlápok (J1a) / Natura 2000: enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0)
- érintett közösségi jelentőségű fajok: díszes tarkalepke (*Hypodryas maturna*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*), hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*), eurázsiai hód (*Castor fiber*)
- érintett földrészletek: Arló 0100/4*, 0100/7*, 0103*, 052/3a*, 062*, 063/1b*, 064*, 065/a*, 066/10*, 066/2*, 066/3*, 066/4*, 066/5*, 066/6*, 066/7*, 066/8*, 066/9*, 067*, 068/10*, 068/11*, 068/12*, 068/13, 068/14*, 068/15*, 068/16*, 068/29*, 068/2a*, 068/2b*, 068/32*, 068/33, 068/34*, 068/35*, 068/36*, 068/37, 068/38, 068/39*, 068/40*, 068/41*, 068/42a*, 068/42b*, 068/43*, 068/44a*, 068/44b*, 068/45a*, 068/45b*, 068/46a*, 068/46b*, 068/47a*, 068/6a*, 068/6b, 072/1a*, 072/2c*, 073/5*, 079*, 080/a*, 080/b, 084/1*, 085/2c*, 085/2d*, 085/2f*, 085/2g, 085/2h*, 085/2j*, 085/2k, 085/2m*, 085/2n*, 085/2p*, 089/1a, 089/1b, 089/1c*, 092/12a*, 092/13*, 093*, 097/2*, 098, Csernely 0172/2*, 0172/4a*, 0172/4d*, 0172/5*, 0194*, 0201/2*, 0204/a*, 0222/2*, 0223*, 0225/b*, 0226*, 0228* (a csillaggal [*] jelölt földrészletek érintettsége csak részleges)
- érintett erdőrészletek: Arló 46/F*, 46/G*, 73/H*, 74/A*, 74/K, 75/D*, 75/H*, 75/J, 75/K*, 75/M*, 75/O*, 75/TI1*, 75/TI2*, 75/TI3*, 82/A*, 82/D, Csernely

10/M, 11/C*, 12/A*, 12/D*, 12/E*, 13/A*, 27/F*, 29/F*, 35/A*, 8/H* (a csillaggal [*] jelölt erdőrészek érintettsége csak részleges)

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A völgytalpak fűzlápjai jelentős részben erdőtervezett területen kívül található. Esetükben erdőgazdálkodásra vonatkozó javaslatok csak annyiban fogalmazhatók meg, hogy azokat a gazdálkodás (és annak hatásai) alól mentesíteni kell. A változó szélességű égerliget-állományok ellenben jórészt erdőtervezett tömbökben – kivétel nélkül vágásos üzemmód mellett – található meg. A különleges, egyedi élőhelyi jellemzők és helyenként jelentős természeti értékek miatt az üzemmód szerinti besorolástól függetlenül ezekben az égeres erdőkben a gazdálkodási célú beavatkozásokat minimalizálni kellene, s a területek zömén inkább csak fenntartó és védelmi jellegű tevékenységek elvégzésére kellene szorítkozni. Általános erdőkezelési javaslatok:

- A fűzlápok apró állományainak érintetlenül, mindenféle beavatkozás nélküli fenntartása.
- Távlatilag (de lehetőség szerint minél hamarabb) a jelenleg vágásos üzemmódba sorolt égerliget-állományok folyamatos erdőborítást biztosító (átmeneti vagy faanyagtermelést nem szolgáló) üzemmódokba történő átsorolása.
- A harántfogú törpecsiga és a hasas törpecsiga előfordulási helyein a sásos aljnövényzetű égerliget-állományok gazdálkodás alóli mentesítése.
- Patakmenti magaskórósok (6430) állományainak megtartásához helyenként a bezáródó égerligetekben természetvédelmi (rekonstrukciós) célú fakivágások végzése.
- A gazdálkodással érintett égerligetek területének fokozatos csökkentése, a vágásos üzemmódban maradó és átmeneti üzemmódba kerülő állományoknál a 30–60 évre elnyújtott szálalóvágásos véghasználati mód általánossá tétele.
- Szálalóvágások alkalmazása során az egy erdőtervi cikluson belüli beavatkozási erély 20%-os értékben való maximálása, illetve az egy-egy alkalommal összefüggően keletkező bontott vagy véghasznált területek negyed hektáros lépték alatt (legfeljebb a 0,05–0,15 ha-os tartományban) tartása. A véghasználati folyamat végén (hagyásfa-csoportként) az égeres állományok 5–10%-ának érintetlenül hagyása.
- A nevelővágásokra betervezett állományoknál (Arló 75/H, 75/K, 75/O, 82/D, Csernely 29/F erdőrészek) a munkálatok mérsékelt erélyű, az elegyfajokat és az állományszerkezeti változatosságot megtartó, az esetlegesen előforduló idegenhonos fajokot visszaszorító beavatkozással való elvégzése.
- Fakitermeléssel érintett állományokban a holtfához kötődő élő szervezetek élőhelyének biztosítása érdekében a szálanként elpusztult, őshonos fafajú álló és fekvő holtfák – melyek átmérője eléri, vagy meghaladja az erdőben található faegyedek átlagátmérőjét – nem érinthetők.
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével való kijelölése.
- A fakitermelési munkák kíméletes technológiával, az erdőtalaj, az újulat, a fiatalabb generációk és a talajhoz kötött mikroélőhelyek minél teljesebb körű megóvásával történő elvégzése.
- A gazdálkodástól mentes, érintetlen égerligetekben az állományok fenntartásának, megújulásának és a természetességi állapot fokozatos javulásának (szerkezeti

változatosság bővülése, álló és fekvő holtfa mennyiségének gyarapodása, mikroélőhelyek számának növekedése) természetes erdődinamikai folyamatokra való alapozása.

- Az érintetlenül fenntartott égerligetekben a minimális beavatkozás elve alapján fakitermelés végzése kizárólag idegenhonos fafajok megtelepedése és jelenléte esetén, továbbá veszélyes, a személy- és gépkocsi forgalomra (pl. erdei utak, turistautak) közvetlen kockázatot jelentő, jobbra száraz törzsek kivágásával, kifejezetten balesetmegelőzési és műszaki-fenntartási céllal.
- Az érintetlenül fenntartott állományokban jelentősebb, nagyobb területet érintő abiotikus vagy biotikus károsítások esetén, az erdőborítottság helyreállítása érdekében esetileg rendkívüli intézkedések is szükségessé válhatnak. Az ezekhez kapcsolódó beavatkozások megtervezése és kivitelezése csak a nemzeti park igazgatóság közreműködésével, illetve felügyelete mellett javasolt.
- A szomszédos állományokban végzett fakitermelések során az égerligetek süppedős talaján, géppel történő átjárást kerülni kell.
- A szomszédos állományokban végzett fakitermelések során az égerligetek területének rakodóként való használata nem lehetséges.
- Az állományok területén és közvetlen közelében (100 m-es távolságon belül) vadgazdálkodási és vadászati berendezések (szóró, etetőhely, sózó, magasles) elhelyezése kerülendő (az ilyen helyszíneken levő létesítményeket távolabbra kell áttelepíteni).

d) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

Az általános előírásokat fentebb (a 3.2. fejezet elején) részleteztük. A 47/2014. (IV. 24.) VM rendelet a Szilvászvárad Körzet területén a kezelési egységgel lehatárolt erdőterületekre vonatkozó további, specifikus előírásokat nem tartalmaz.

- Javasolt előírások:

A Natura 2000 fenntartási tervek készítésére vonatkozó útmutató 2. sz. melléklete alkalmazásával megfogalmazott kezelési javaslatok:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben – a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökzöld vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.

E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E16	A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljeskörű kímélete.
E24	Az erdőrészteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása.
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.
E36	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.
E37	Tájhonos fafajú állományok véghasználata során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító hagyásfa csoport (mikroélőhely) visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.
E38	Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5–20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása. [<i>Magyarázat: Biotópfák, kéregvedlett és fészektartó fák meghagyása.</i>]
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása. [<i>Magyarázat: kiemelten az érintkező ex lege védettségű lápok védelme érdekében.</i>]

E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E52	Őshonos fafajú faállomány tájhonos fajokkal történő felújítása [<i>Magyarázat: javasolt célállomány: mézgas égeres</i>].
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása [<i>Magyarázat: pl. fehér és törékeny fűz, magas kőris, szil fajok</i>].
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágy és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:
	• Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.
	• Javasolt alkalmazási idő: lágy szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember.
	• Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.
	• Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).
	• Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.
	• Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: élekciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.
E83	Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy és fásszárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, száruzás) történő megakadályozása.
E84	Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészeket korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélyű nevelővágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete.
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.

Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
VA03	A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető.

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat csak annyiban merült fel, hogy a patakmenti magaskórósok (6430) állományainak megtartásához helyenként a bezáródó égerligetekben természetvédelmi (rekonstrukciós) célú fakivágások végzése válhat szükségessé. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló lehetséges intézkedések (pl. idegenhonos és inváziós fafajok visszaszorítása, az erdők szerkezetének javítása, az álló és fekvő holtfa mennyiségének növelése) egyébként a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok között, a c) pont alatt szerepelnek.

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó állományokban olyan tevékenység, amely azok területének csökkenésével vagy a növényzet fokozottabb bolygatásával járna (pl. újabb utak és épített közelítőnyomok kialakítása, építmények elhelyezése), nem javasolt. A jelenlegi turistaút-hálózat lényegesebb bővítése nem indokolt, de ilyen irányú igény esetén (az útvonal körültekintő, a nemzeti park igazgatósággal is egyeztetett megtervezésével, meglévő földutakat igénybe véve) lehetséges. A patakmedrek mentén haladó műszelvényes földutak karbantartása, felújítása – elsősorban közúzalék felhasználásával – szükség szerint elvégezhető, de az útfelületek és a kapcsolódó műtárgyak (hidak, átereszek) karbantartása során nem végezhető olyan tevékenységek (pl. föld depónia kialakítása), amelyek az állományok természetességi állapotának kedvezőtlen változását idéznék elő. Ugyanígy kerülendő minden olyan vízrendezési tevékenység, amely az állományok hidrológiai viszonyait, vízellátottságát érdemben (negatív irányba) módosítaná.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

Az égerligetek tervezési terület viszonylag kis területfoglalású, de a természeti értékek megőrzése tekintetében jelentős szereppel bíró állományai. Területükön a jelenleg (2016–2025, illetve 2015–2024 között) érvényben levő erdőtervek ugyanakkor számos helyszínen tartalmaznak fakitermelési előírásokat, illetve lehetőségeket (nevelővágásokat), s az érintett erdőrészek napjainkban is vágásos üzemlétesítésbe soroltak. Az égerligetek a fenntartását ettől függetlenül a szokásos erdőgazdálkodási beavatkozásoktól való, minél nagyobb mértékű elhatárolással, s csak minimális kezelések végzésével, az állományok zömében a természetes erdődinamikai folyamatokra támaszkodva javasoljuk biztosítani. A későbbiekben is gazdálkodással érintett állományok mellett aktív beavatkozások legfeljebb a megjelenő idegenhonos elemek visszaszorítása miatt merülhetnek fel. A kezelési javaslatok mindezek figyelembe vételével, a kapcsolódó közösségi jelentőségű fajok védelmének szándékával, illetve mérsékelt súllyal a közjóléti-turisztikai funkciók szem előtt tartásával kerültek megfogalmazásra. Emellett az összeállítás a szomszédos közlekedési folyosók (földutak) biztonságos üzemeltetésének szükségességére is figyelmet fordít, s a rendkívüli természeti események okozta változások kezelésére is lehetőséget ad.

3.2.1.5. KE-5 kezelési egység: Magassásosok, mocsárrétek és patakmenti magaskórósok

a) A kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységhez a patakok mentén másodlagosan kialakult, higrofil karakterű, fátlan élőhelytípusokat soroltuk. Ide tartoznak a terület viszonylag homogén magassásrétjei, a nedves völgytalpakon létrejött mocsárrétek, valamint az önálló állományokkal és égerligetek

szegélynövényzeteként is megjelenő patakmenti magaskórósok. Ez az egység legjelentősebb kiterjedésben (elsősorban magaskórósokkal és mocsárrétekkel) a Hódos-patak mentén, valamint a Szohony-völgy, Bagó-lápa, Izra-völgy, Kis-Horsó-völgy és Ali-völgy területén jelenik meg. A magassárrétek területfoglalása elenyésző.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: nem zombékoló magassárrétek (B5), mocsárrétek (D34), patakparti és lápi magas-kórósok (D5) / Natura 2000: síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai (6430), *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440)
- érintett közösségi jelentőségű fajok: díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*), hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*)
- érintett földrészetek: Arló 0100/4*, 0100/7*, 0103*, 0106/16*, 060/13a*, 060/14*, 060/15*, 060/16*, 060/17*, 060/18*, 060/8*, 062*, 063/1a, 065/a*, 066/10*, 066/2*, 066/3*, 066/4*, 066/5*, 066/6*, 066/7*, 066/8*, 066/9*, 067*, 068/10*, 068/11*, 068/16*, 068/2a*, 068/2b*, 068/34*, 068/35*, 068/36*, 068/42a*, 068/44a*, 068/44b*, 068/45a*, 068/45b*, 068/46a*, 068/46b*, 068/47a*, 068/47b, 068/49*, 068/50*, 068/6a*, 074/3a*, 074/3d*, 075/a*, 083/2a*, 084/2a*, 085/2c*, 085/2d*, 085/2h*, 085/2j*, 085/2l*, 085/2m*, 085/2n*, 085/2p*, 089/1c*, 092/12a*, 093*, 097/2*, Csernely 0167/a*, 0168/b*, 0170/a*, 0172/2*, 0172/4b*, 0172/4c*, 0172/4d*, 0172/5*, 0172/6*, 0174, 0175*, 0201/2*, 0203, 0204/a*, 0204/b, 0204/c, 0220*, 0221/1, 0221/2*, 0222/2*, 0223*, 0224, 0225/a, 0225/b*, 0225/c*, 0226*, 0228*, Járdánháza 0159/1, 0159/2a, 0159/2b, 0165, 0166, 0167, 0175, 0176/a, 0176/b, 0176/c, 0176/d, 0176/f, 0177, 0180, 0181/3*, 0183/5, 0183/6, 0184, 0191/1, 0191/2, 0191/3, 0191/4*, 0192*, 0193/1, 0193/2, 0193/3, 0193/4, 0193/5*, 0194/12b*, 0194/4*, 0212/27*, 0218/2b* (a csillaggal [*] jelölt földrészetek érintettsége csak részleges)
- érintett erdőrészetek: Arló 48/D*, 50/C*, 75/TI1*, 75/TI3*, 82/A*, Csernely 12/A*, 13/C*, 13/D*, 13/G*, 13/H*, 27/F*, 29/C*, 29/F*, 35/A*, 5/L* (a csillaggal [*] jelölt erdőrészetek érintettsége csak részleges)

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységhez sorolt, nedves termőhelyekhez kötődő állományokban a jelenlegi vízellátottsági (hidrológiai) viszonyok határozott és következetes fenntartása mellett részben aktív kezelésekkal, részben az érintetlenség, háborítatlanság fenntartásával lehet a természetvédelmi célok érvényesülését biztosítani. Általános kezelési javaslatok:

- Magassárrétek esetében – tekintettel az előforduló, közösségi jelentőségű törpecsiga fajok (*Vertigo* spp.) védelmi szempontjaira is – az állományok érintetlenül, beavatkozások nélkül történő fenntartása, a területek gépi kaszálás és legeltetés alóli egyértelmű mentesítése.
- A legértékesebb magassárrét-foltokon, kis kiterjedésben, változó helyszíneken a növényzet 2-3 évi rendszerességű, kézi eszközökkel történő (július 15. utáni) kaszálása, a levágott növényanyag területről való lehordása, eltávolítása.
- Patakmenti magaskórósok esetében – tekintettel az előforduló, közösségi jelentőségű törpecsiga fajok (*Vertigo* spp.) védelmi szempontjaira is – az állományok érintetlenül, beavatkozások nélkül történő fenntartása, a területek kaszálás és legeltetés alóli egyértelmű mentesítése.

- A patakmenti magaskórósokon átfolyó vízfolyás (Hódos-patak) mentén a megfelelő vízminőség és vízmennyiség biztosításával a díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*) élőhelyének védelme.
- A kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*) megtelepedett foltjainak rendszeres (virágzásban történő, magérlelést megakadályozó) kaszálása.
- Mocsárrétek esetében az állományok évi rendszerességű kaszálással történő fenntartása, a szarvasmarhával történő legeltetés térben és időben korlátozott, alkalmazása.
- Cserjésedő-erdősülő állományokban a fásszárú növényzet vegetációs időszakon kívül történő, rendszeres (részleges) visszavágása, eltávolítása.
- Cserjeirtás esetén a rekonstrukciós munkák (fa- és cserjekivágások) nemzeti park igazgatósággal történő, előzetes egyeztetése.
- Az állományok rendszeres ellenőrzése, az esetlegesen betelepülő idegenhonos elemek (fás- és lágyszárú növények) minél hamarabb történő eltávolítása.
- A magassárrétek, patakmenti magaskórósok és mocsárrétek területén a faanyag-tárolás, a faanyag-rakodás és a különböző depóniák (trágya, széna) kialakításának mellőzése.
- A szomszédos területeken végzett mezőgazdasági vagy erdőgazdálkodási (fakitermelési) tevékenység során a magassárrétek, patakmenti magaskórósok és mocsárrétek süppedős talaján a géppel történő átjárást minden esetben el kell kerülni!
- Az állományok területén és közvetlen közelében (100 m-es távolságon belül) vadgazdálkodási és vadászati berendezések (szóró, etetőhely, sózó, magasles) elhelyezése nem javasolt (az ilyen helyszíneken levő létesítményeket távolabbra javasolt áttelepíteni).
- A komoly taposási-túrasi kárt okozó vaddisznó állománya nagymértékben csökkentendő, visszaszorítandó!

d) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egységgel lehatárolt területekre vonatkozó általános előírásokat fentebb (a 3.2. fejezet elején) részleteztük. A 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet fontosabb, idevágó földhasználati előírásait itt emeljük ki ismét:

- *A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsítása tilos.*
- *Vadgazdálkodási létesítmények, berendezések kialakításához a vadászati hatóság engedélye szükséges.*
- *Az inváziós és termőhely-idegen növényfajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról gondoskodni kell mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédőszer-kijuttatással, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.*

Ezen felül a 47/2014. (IV. 24.) VM rendelet alapján a Szilvásvárad Körzet (Csernely község határ) területén betartandó különleges erdőgazdálkodási szabályok:

- *A síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai (6430) jelölő élőhely területén készletezés, rakodás, közelítés csak kivételes esetben, a természetvédelmi célokkal összhangban végezhető, egyéb erdőgazdálkodási tevékenység pedig csak ezen élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fejlesztése céljából folytatható.*
- *A síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai (6430) jelölő élőhely magaskórós társulásai által elfoglalt területeken az élőhelyek mikroklimájának megőrzésére kiemelt figyelmet kell fordítani. Ennek érdekében az élőhelyeket határoló erdőben védősáv visszahagyása indokolt.*
- *Az erdőállományok közé ékelődő, közösségi jelentőségű gyepes élőhelyek – a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórósok (6430) – zavartalanságát és nyílt állapotban való tartását a szomszédos erdőkben folyó erdőgazdálkodás során biztosítani kell.*

- Javasolt előírások:

A Natura 2000 fenntartási tervek készítésére vonatkozó útmutató 2. sz. melléklete alkalmazásával megfogalmazott kezelési javaslatok:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E24	Az erdőrészteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása.
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása. [Magyarázat: kiemelten az érintkező jelölő fátlan élőhelyek védelme érdekében].

Kód	Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
GY28	A gyepes cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzése.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni.
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat meghagyása.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhetők el.

GY131	A cserjék – későbbi kezelések megkönnyítése érdekében – talajszintben való kivágása.
GY132	A levágott növényi részek lehordása a gyepterületről 1 hónapon belül, a kivágott cserjéket tilos a gyepen deponálni.

Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
VA03	A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető.

A magassárrétekre és patakmenti magaskórósokra vonatkozó további javaslatok:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
GY23	A felhalmozódott fűavar eltávolítása.
GY35	Legeltetni nem lehet.
GY74	Kaszálás július 15. után lehetséges.
GY86	A széna összegyűjtése és eltávolítása a területről a kaszálást követő 2 héten belül.
GY126	Kézzel történő kaszálás.

A mocsárrétekre vonatkozó további javaslatok:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY44	A legeltetési sűrűség egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY46	Március 15. és május 31. között a legeltetés nem megengedett.
GY57	Villanypásztor, a kezelési tervvel összhangban, csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulásával alkalmazható.
GY68	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY74	Kaszálás július 15. után lehetséges.
GY82	A gyepet évente legfeljebb kétszer lehet kaszálni.
GY86	A széna összegyűjtése és eltávolítása a területről a kaszálást követő 2 héten belül.

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat csak olyan tekintetben merülhet fel, hogy a magassárrétek, patakmenti magaskórósok és mocsárrétek kiterjedése a szegélyek érintésével, kitisztításával, valamint a belső részeken a cserjés-erdősülőkoltok területének csökkentésével még növelhető lenne. Erre különösen amiatt lehet szükség, hogy az elmúlt évtizedekben a korábbi területhasználati formák (főképp a kaszálás) felhagyásával felgyorsult a patakmenti nedves gyepes beerdősülése és emiatt a kezelési egységhez sorolt élőhelytípusok területfoglalása jelentősen visszaesett. Az erdő tájban különleges értéket képviselő élőhelytípusok hosszú távú megmaradásához a meglévő állományok megtartása mindenképpen szükséges, de ezt nagyban segítené az is, ha a cserjésedéstől-erdősüléstől még éppen menthető állományokból a fásszárúak kikerülnének.

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A magassásrétek, patakmenti magaskórósok és mocsárrétek területén nem javasolhatók olyan fejlesztések vagy beruházások, amelyek ezen élőhelyek csökkenésével járnának. Különböző építmények elhelyezése és új utak nyitása kifejezetten kerülendő. A patak völgyekben futó utak és a kapcsolódó műtárgyak (hidak, átereszek) karbantartása során nem végezhető továbbá olyan tevékenységek (pl. föld depónia kialakítása), amelyek az állományok megszűnését okoznák, vagy természetességi állapotuk kedvezőtlen változását idéznék elő. Ugyanígy kerülendő minden olyan vízrendezési tevékenység, amely az állományok hidrológiai viszonyait, vízellátottságát érdemben (negatív irányba) módosítaná.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A javaslatok megfogalmazásánál alapvető szempontnak vettük, hogy a nagyrészt erdős tájban megjelenő, irtás eredetű higrofil gyepek (magassásrétek, patakmenti magaskórósok és mocsárrétek) – mint különleges, természetvédelmi szempontból kimagasló jelentőségű élőhelyek – zavarások nélkül, minél nagyobb területi kiterjedésben megmaradhassanak. A mocsárréteket leszámítva az állományokhoz gazdálkodási érdek nem fűződik, így a magassásrétekre és patakmenti magaskórósokra vonatkozó javaslatok megfogalmazásánál – tekintettel a lápréti növényfajokra és az előforduló, közösségi jelentőségű törpecsiga fajok (*Vertigo* spp.) védelmi szempontjaira is – a természetvédelmi szempontoknak prioritást biztosítottunk. Az állományok egy részénél a teljes érintetlenség biztosítása, másik részénél (kisebb magassásrét- és magaskórós-foltok) az óvatos, szabályozott kezelés került előtérbe. Mocsárrétek esetében szabályozott területhasznosításra (általánosságban kaszálásra, illetve korlátozott mértékben szarvasmarhával való legeltetésre) tettünk javaslatot.

3.2.1.6. KE-6 kezelési egység: Sovány és üde gyepek

a) A kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységhez a terület kaszálóként-legelőként hasznosított (vagy hasznosítás nélküli) domboldali, sovány gyepei és völgyalji, üde kaszálórétjei tartoznak. Legnagyobb kiterjedésben a Szohony-völgyben és oldalvölgyeiben jelennek meg, de számottevő kiterjedésben a Járdánháza és Engels-telep között területrészen is előfordulnak. A sovány gyepek részben a területet észak-déli irányban átszelő gázpásztában található.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: franciaperjés rétek (E1), hegy-dombvidéki sovány gyepek és szőrfűgyepek (E34) / Natura 2000: sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (6510)
- érintett közösségi jelentőségű fajok: nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)
- érintett földrészletek: Arló 0106/16*, 0106/22, 0106/23*, 0107/15, 0107/16, 0107/17, 0107/18, 0107/3, 052/4b*, 052/4c*, 063/2*, 065/a*, 066/10*, 066/8*, 066/9*, 067*, 068/10*, 068/11*, 068/2a*, 068/2b*, 068/31*, 068/4, 068/40*, 068/41*, 068/43*, 068/44a*, 068/44b*, 068/46a*, 068/46b*, 068/48*, 068/49*, 068/50*, 068/51, 069/6*, 069/7*, 069/9*, 070*, 072/1d, 073/10*, 073/11*, 073/12*, 073/2*, 073/4, 073/5*, 073/6*, 073/7*, 073/8*, 073/9*, 076/1*, 076/2a*, 076/2b*, 076/2d*, 076/2f*, Csernely 0177/2*, 0178/1*, Járdánháza 0181/3*,

0185, 0186/1a*, 0186/1b, 0190*, 0191/12*, 0191/4*, 0191/5, 0191/6*, 0191/7*, 0191/8*, 0191/9, 0192*, 0193/13*, 0193/5*, 0193/6, 0193/7, 0193/8, 0193/9, 0194/10*, 0194/12a*, 0194/12b*, 0194/13b*, 0194/2*, 0194/4*, 0194/9*, 0212/26a*, 0212/27*, 0212/29*, 0212/31*, 0212/32*, 0218/2a*, 0218/2b* (a csillaggal [*] jelölt földrészetek érintettsége csak részleges)

- érintett erdőrészetek: Arló 45/D*, 45/E*, 45/F*, 45/G*, 45/NY, 46/G*, 46/K*, 75/N*, 75/TI2*, 75/TI3*, 82/C*, 87/A*, 87/NY, Csermely 5/K*, 5/TI, Járdánháza 10/B*, 8/K*, 9/C* (a csillaggal [*] jelölt erdőrészetek érintettsége csak részleges)

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A sovány és üde rétek hosszú távú fenntartásához a korábbi térségbeli gyakorlatnak megfelelően mérsékelt erélyű, de minél nagyobb területi lefedettséget biztosító legeltetés és/vagy évi rendszerességű (kézi, gépi) kaszálás szükséges. Általános kezelési javaslatok:

- Legeltetett állatfajként – a térségi hagyományokra támaszkodva – elsősorban juh vagy szarvasmarha alkalmazása.
- A túllegettetést elkerülése, a legeltetett állatlétszám termőképesség/fűhozam függvényében történő beállítása.
- Legeltetés esetén nyár végén vagy kora ősszel tisztító kaszálás alkalmazása.
- Kaszálás esetén a munkaművelet június 15. utáni végrehajtása.
- Kaszálást követően a levágott széna/fű területről való mielőbbi eltávolítása.
- A gyepek cserjésedő szegélyeinek rendezése, a gyepek belsejében elhelyezkedő cserjecsoportok ritkítása, fellazítása.
- Cserjeirtás esetén a rekonstrukciós munkák (fa- és cserjekivágások) nemzeti park igazgatósággal való egyeztetés utáni (vegetációs időszakon kívül) végzése.
- A gyepterületek rendszeres ellenőrzése, az előforduló, illetve esetlegesen betelepülő idegenhonos elemek (fás- és lágyszárú növények) minél hamarabb történő eltávolítása.
- A kanadai aranyvessző megtelepedett foltjainak rendszeres (virágzásban történő, magérlelést megakadályozó) kaszálása.
- A gyepterületen előforduló méretesebb akáctörzsek kitermelése vegyszeres injektálást követően, a fiatal akácsarjak kezelése egyéb vegyszeres technológiával (irányított permetezés).
- A gyepek területén a faanyag-tárolás és a faanyag-rakodás mellőzése.
- A gyepek tavaszi égetésének kerülése, azok (gazdálkodási szempontok szerinti) jó karban tartása a legeltetési-kaszálási munkák megfelelő ütemezésével.
- A gyepek kezeléséhez/hasznosításához kapcsolódóan különböző depóniák (trágya, széna) gyepterületen való elhelyezésének mellőzése.

d) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egységgel lehatárolt területekre vonatkozó általános előírásokat fentebb (a 3.2. fejezet elején) részleteztük. A 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet fontosabb, idevágó földhasználati előírásait itt emeljük ki ismét:

- *A gyepterületeket legeltetéssel, illetve kaszálással kell hasznosítani.*
- *A gyepterület túllegeltetése tilos.*
- *A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsítása tilos.*
- *A terület legalább 5, legfeljebb 10%-át – beleértve a természetvédelmi érdekből hatósági határozattal elrendelt eseti korlátozással érintett földterületeket is – kaszálásonként változó helyen kaszátlanul kell hagyni.*
- *Vadgazdálkodási létesítmények, berendezések kialakításához a vadászati hatóság engedélye szükséges.*
- *A kaszálást a kaszálandó terület középpontjából indulva vagy a táblaszél mellől, az ott élő állatok zárványterületre szorítása nélkül kell elvégezni. A kaszálás során vadriasztó lánc használata kötelező.*
- *Az inváziós és termőhely-idegen növényfajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról gondoskodni kell mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédőszer-kijuttatással, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.*
- *Gyepterületen a szálas takarmány tárolása a kaszálást követő 30 napon túl tilos.*

Ezen felül a 47/2014. (IV. 24.) VM rendelet alapján a Szilvásvárad Körzet (Csernely község határ) területén betartandó különleges erdőgazdálkodási szabályok:

- *A sik- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (6510) és a fajgazdag *Nardus*-gyepek (6230) jelölő élőhelyek területén készletezés, rakodás, közelítés csak kivételes esetben, a természetvédelmi célokkal összhangban végezhető, egyéb erdőgazdálkodási tevékenység pedig csak ezen élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fejlesztése céljából folytatható.*

- Javasolt előírások:

A Natura 2000 fenntartási tervek készítésére vonatkozó útmutató 2. sz. melléklete alkalmazásával megfogalmazott kezelési javaslatok:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY28	A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzése.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepekben az őshonos, méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni.
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat meghagyása.
GY33	A gyepterületen előforduló őshonos hagyasfák, hagyasfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok meghagyása.

GY44	A legeltetési sűrűség egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY45	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.
GY57	Villanypásztor, a kezelési tervvel összhangban, csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulásával alkalmazható.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY68	Legeltethető állatfaj: juh.
GY70	Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár).
GY72	Kaszálás június 15. után lehetséges.
GY82	A gyepet évente legfeljebb kétszer lehet kaszálni.
GY86	A széna összegyűjtése és eltávolítása a területről a kaszálást követő 2 héten belül.
GY106	Legalább 2 évente tisztító kaszálás elvégzése.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhetők el.
GY130	Gépi cserjeirtás csak kemény (száraz vagy fagyott) talajon végezhető. Tartós esőzés után a munkák szüneteltetése, gépekkel mozogni a területen csak annak felszáradása után lehet. A gépi munkavégzés nem károsíthatja a gyepet.
GY131	A cserjék – későbbi kezelések megkönnyítése érdekében – talajszintben való kivágása.
GY132	A levágott növényi részek lehordása a gyepterületről 1 hónapon belül, a kivágott cserjéket tilos a gyepen deponálni.

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat csak annyiban merülhet fel, hogy a gyepek kiterjedése a szegélyek érintésével, kitisztításával, a belső részekben a cserjések területének csökkentésével (de nem a cserjések teljes felszámolásával!), valamint az aranyvesszővel fertőzött részek felszámolásával még kismértékben növelhető lenne. Ezáltal az erdős tájban egyedi értéket képviselő élőhelytípusok hosszú távú megmaradása kissé nagyobb területen lenne lehetséges.

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A réteken nem javasolhatók olyan fejlesztések vagy beruházások (pl. naperőmű park, erdőtelepítés), amelyek a gyepterületek csökkenésével járnának. Az állattartáshoz kapcsolódó ideiglenes építmények (pl. kerítés, villanypásztor) viszont elhelyezhetők és a területeket érintő földutak (építési törmelék lerakását mellőző!) karbantartása is elvégezhető. A földutak új nyomvonalon való kialakítása viszont kerülendő, ilyen változtatásra csak a területkezeléssel/gyepfenntartással összefüggő, indokolt esetben kerüljön sor.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A javaslatok megfogalmazásánál alapvető szempontnak tekintettük, hogy az alapvetően erdős tájban megjelenő irtásrétek – mint természetvédelmi szempontból is jelentős élőhelyek –

legalább részben, hosszú távon is megmaradjanak. Emellett szempont volt a térségi gazdálkodás, a hagyományos gyepművelés (legeltetés, kaszálás) feltételeinek biztosítása is.

3.2.1.7. KE-7 kezelési egység: Félszáraz gyep

a) A kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységhez a tervezési terület (zömmel egykori szántók helyén kialakult) félszáraz gyepjei tartoznak. A jelentősebb előfordulások súlypontja a Szohony-völgy délre néző lejtőin, az arlói Vár-hegy nyugatra néző oldalában és a Járdánháza és Engels-telep közötti dombokon vannak, de kisebb állományok más területrészeken (pl. Izra-völgy, Szalmás-tanya környéke) is előfordulnak. A kezelési egységhez sorolt területek az összterület közel egyhatodát (15,58%) teszik ki.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: erdőssztyep-rétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok (H4) / Natura 2000: meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyep
- érintett közösségi jelentőségű fajok: leánykőkörcsin (*Pulsatilla grandis*), sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)
- érintett földrészetek: Arló 0105/1b, 0105/2b, 0106/16*, 0110/15a*, 052/2d*, 052/2f*, 052/3a*, 052/3b*, 052/4c*, 054/8*, 058/2a, 058/2b, 058/2c, 058/3, 058/5, 058/6, 059/13, 059/14, 059/15, 059/8, 059/9, 060/12a*, 060/12b*, 060/13a*, 060/14*, 060/15*, 060/16*, 060/17*, 060/18*, 060/5*, 060/8*, 062*, 063/1b*, 063/2*, 064*, 065/a*, 066/6*, 067*, 068/16*, 068/17*, 068/18*, 068/19*, 068/20*, 068/21*, 068/22*, 068/2b*, 068/3*, 068/45a*, 068/45b*, 068/46a*, 068/47a*, 068/48*, 068/7*, 069/10*, 069/6*, 069/7*, 069/9*, 072/1a*, 072/1g*, 072/1h*, 074/4c*, 074/5a*, 074/5b, 074/6a*, 074/7a*, 075/a*, 075/f*, 075/g*, 075/h*, 076/1*, 076/2a*, 076/2b*, 076/2c*, 076/2d*, 076/2f*, 077/1, 077/4*, 079*, 080/a*, 084/2a*, 084/2b*, 084/2d*, 085/2l*, 085/2n*, 089/1c*, Csernely 0163/1*, 0164*, 0167/a*, 0167/b, 017*, 0170/a*, 0170/c, 0172/6*, 0175*, 0176*, 018/2*, 0219*, 0229*, 04*, Járdánháza 0181/3*, 0186/1a*, 0190*, 0191/12*, 0191/6*, 0191/7*, 0191/8*, 0192*, 0193/13*, 0194/10*, 0194/12a*, 0194/12b*, 0194/13b*, 0194/3*, 0194/4*, 0194/7, 0194/8*, 0194/9*, 0212/26a*, 0212/26b*, 0212/26c, 0212/26d*, 0212/27*, 0212/28*, 0212/29*, 0212/30*, 0212/31*, 0212/32*, 0212/33*, 0212/8*, 0218/1*, 0218/2a*, 0218/2c*, 0218/3*, 0219*, 0220, 0221/a, 0222, 0223, 0226, 0227, 0228, 0229* (a csillaggal [*] jelölt földrészetek érintettsége csak részleges)
- érintett erdőrészetek: Arló 44/A*, 44/I*, 46/A*, 48/A*, 48/G, 48/H*, 51/A*, 73/A*, 73/H*, 73/I*, 73/L*, 73/M*, 73/TI, 75/TI1*, 82/B*, Csernely 27/G*, 27/H*, 27/I*, 4/H*, 4/TI2*, 5/D*, Járdánháza 9/A* (a csillaggal [*] jelölt erdőrészetek érintettsége csak részleges)

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A félszáraz gyep hosszú távú fenntartásához az ide sorolt élőhelytípusok nyílt jellegének megőrzése, a cserjésedés és az adventív fajokkal való betelepülés kontrollja, megakadályozása szükséges. Általános kezelési javaslatok:

- A cserjésedés folyamatos ellenőrzése, a cserjékkel bezáródó gyepfoltokon rendszeres (3–5 évente végrehajtott), szelektív cserjeirtás végzése (a cserje-összborítottság mérséklése, mozaikos cserjés-gyep struktúra kialakítása).
- A gyep cserjésedő szegélyeinek rendezése, a gyep belsejében elhelyezkedő cserjecsoportok ritkítása, fellazítása.
- Kiemelkedő természeti értékek jelenléte esetén (pl. orchideák, leánykökörcsin élőhelye) a cserjeborítottság védett érték igényeihez igazított alakítása, biztosítása, szükség esetén szelektív cserjeirtás végzése.
- Cserjeirtás esetén a rekonstrukciós munkák (fa- és cserjekivágások) nemzeti park igazgatósággal való egyeztetés utáni (vegetációs időszakon kívül) végzése.
- A gyepterületek rendszeres ellenőrzése, az esetlegesen betelepülő idegenhonos elemek (fás- és lágyszárú növények) minél hamarabb történő eltávolítása.
- A selyemkóró megtelepedett foltjainak rendszeres kezelése, (virágzásban történő, magérlelést megakadályozó) kaszálása, szükség szerint vegyszeres kezelése.
- A gyepterületen előforduló méretesebb akáctörzsek kitermelése vegyszeres injektálást követően, a fiatal akácsarjak kezelése egyéb vegyszeres technológiával (irányított permetezés).
- Az arra alkalmas helyszíneken a fűszáraz gyep évi rendszerességű kézi (ha a terepviszonyok alkalmasak: gépi) kaszálása.
- Kaszálás esetén a munkaművelet június 15. utáni végrehajtása.
- Kaszálást követően a levágott széna/fű területről való mielőbbi eltávolítása.
- A gyep területén a faanyag-tárolás és a faanyag-rakodás mellőzése.
- A gyep tavaszi égetésének kerülése, azok (gazdálkodási szempontok szerinti) jó karban tartása a cserjeirtási és kaszálási munkák megfelelő ütemezésével.
- A gyep kezeléséhez/hasznosításához kapcsolódóan különböző depóniák (széna) gyepterületen való elhelyezésének mellőzése.
- Kimagasló természeti értékkel nem rendelkező, erdők közé ékelődő, kisebb gyep esetén a spontán szukcessziós folyamatok (cserjésedés, erdősülés) érvényesülésének engedése.

d) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egységgel lehatárolt területekre vonatkozó általános előírásokat fentebb (a 3.2. fejezet elején) részleteztük. A 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet fontosabb, idevágó földhasználati előírásait itt emeljük ki ismét:

- *A gyepterületeket legeltetéssel, illetve kaszálással kell hasznosítani.*
- *A gyepterület túllegeltetése tilos.*
- *A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsítása tilos.*
- *A terület legalább 5, legfeljebb 10%-át – beleértve a természetvédelmi érdekből hatósági határozattal elrendelt eseti korlátozással érintett földterületeket is – kaszálásonként változó helyen kaszálatlanul kell hagyni.*
- *Vadgazdálkodási létesítmények, berendezések kialakításához a vadászati hatóság engedélye szükséges.*
- *A kaszálást a kaszálendő terület középpontjából indulva vagy a táblaszél mellől, az ott élő állatok zárványterületre szorítása nélkül kell elvégezni. A kaszálás során vadriasztó lánc használata kötelező.*

- *Az inváziós és termőhely-idegen növényfajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról gondoskodni kell mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédőszer-kijuttatással, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.*
- *Gyepterületen a szálas takarmány tárolása a kaszálást követő 30 napon túl tilos.*

Ezen felül a 47/2014. (IV. 24.) VM rendelet alapján a Szilvásvárad Körzet (Csernely község határ) területén betartandó különleges erdőgazdálkodási szabályok:

- *A meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (Festuco-Brometalia) (6210) jelölő élőhely területén készletezés, rakodás, közelítés csak kivételes esetben, a természetvédelmi célokkal összhangban végezhető, egyéb erdőgazdálkodási tevékenység pedig csak ezen élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fejlesztése céljából folytatható.*

- Javasolt előírások:

A Natura 2000 fenntartási tervek készítésére vonatkozó útmutató 2. sz. melléklete alkalmazásával megfogalmazott kezelési javaslatok:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY26	Inváziós fás szárúak mechanikus irtása.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén az inváziós fásszárúak vegyszeres irtása a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórton jelentkező őshonos cserjék megőrzése.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepekben az őshonos, méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni.
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat meghagyása.
GY33	A gyepterületen előforduló őshonos hagyásfák, hagyásfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok meghagyása.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket vegyszeres kezelését lábon állva szükséges elvégezni (törzs megfúrása, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a kezelés fafajától függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) végezhető.
GY44	A legeltetési sűrűség egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY45	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.

GY57	Villanypásztor, a kezelési tervvel összhangban, csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulásával alkalmazható.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY68	Legeltethető állatfaj: juh.
GY72	Kaszálás június 15. után lehetséges.
GY80	A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni.
GY86	A széna összegyűjtése és eltávolítása a területről a kaszálást követő 2 héten belül.
GY106	Legalább 2 évente tisztító kaszálás elvégzése.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhetők el.
GY130	Gépi cserjeirtás csak kemény (száraz vagy fagyott) talajon végezhető. Tartós esőzés után a munkák szüneteltetése, gépekkel mozogni a területen csak annak felszáradása után lehet. A gépi munkavégzés nem károsíthatja a gyepet.
GY131	A cserjék – későbbi kezelések megkönnyítése érdekében – talajszintben való kivágása.
GY132	A levágott növényi részek lehordása a gyepterületről 1 hónapon belül, a kivágott cserjéket tilos a gyepen deponálni.

Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat csak annyiban merülhet fel, hogy a gyepek kiterjedése a szegélyek érintésével, kitisztításával, valamint a belső részeken a cserjés, az akác (és néhol a keskenylevelű ezüsthús) foltok területének csökkentésével (de nem az őshonos fajú cserjések teljes felszámolásával!) még jelentős mértékben növelhető lenne. Ezáltal a rendkívül fajgazdag növényközösségek hosszú távú megmaradása nagyobb területen lenne lehetséges, illetve a gyepek agresszíven terjedő idegenhonos fajok általi veszélyeztetettsége is csökkenne.

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A félszáraz gyepek területén nem javasolhatók olyan fejlesztések vagy beruházások (pl. naperőmű park, erdőtelepítés), amelyek a gyepterületek csökkenésével vagy azok természetességi állapotának romlásával járnának. Az állományokat érintő földutak (építési törmelék lerakását mellőző!) karbantartása természetesen elvégezhető. A földutak új nyomvonalon való kialakítása viszont kerülendő, ilyen változtatásra csak a területkezeléssel, gyepfenntartással összefüggő, indokolt esetben kerüljön sor. Az arlóói Vár-hegy tetején található földvár esetleges régészeti kutatása/feltárása esetén a tervezett munkálatok természetvédelmi vonatkozásainak feltárása érdekében előzetesen a nemzeti park igazgatósággal részletes egyeztetést javasolt folytatni.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A javaslatok megfogalmazásánál alapvető szempontnak tekintettük, hogy az erdős tájban megjelenő másodlagos, de rendkívül értékes, kimagasló természeti értékeknek otthont adó (a természetmegőrzési terület talán legkiemelkedőbb értékének számító) gyepterületek (félszáraz gyep) legalább részben, hosszú távon is megmaradjanak. A javaslatok megfogalmazásánál emellett szempont volt a térségi gazdálkodás, a hagyományos gyepművelés (részben juhlegeltetés, részben kaszálás) feltételeinek biztosítása is.

3.2.1.8. KE-8 kezelési egység: Regenerálódó cserjések és gyep

a) A kezelési egység meghatározása:

A kezelési egység hézagos cserjéseket és már záródottabb, erdő-stádium felé tolódó cserjéseket foglal magába, míg a regenerálódó gyepet mindössze két kisebb, üde, gyomos rét képviseli. A korábbi mezőgazdasági művelés nyomán (annak felhagyásával) kialakult cserjések a zárt erdőtömbökön kívül mindenhol (legnagyobb számban és arányban a Szohony-völgy és az Izra-völgy területén) megtalálhatók.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: üde és nedves cserjések (P2a), galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b) / Natura 2000: nincs érintettség
- érintett közösségi jelentőségű faj: sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)
- érintett földrészletek: Arló 0106/16*, 0110/15a*, 052/2d*, 052/2f*, 052/3a*, 052/4a*, 052/4c*, 054/8*, 060/12a*, 060/12b*, 060/13a*, 060/14*, 060/15*, 060/16*, 060/6*, 063/2*, 068/16*, 068/17*, 068/18*, 068/19*, 068/20*, 068/21*, 068/22*, 068/23*, 068/25*, 068/26, 068/27*, 068/29*, 068/2a*, 068/2b*, 068/3*, 068/30*, 068/31*, 068/32*, 068/41*, 068/42a*, 068/42b*, 068/44a*, 068/44b*, 068/45a*, 068/47a*, 068/48*, 068/7*, 069/10*, 069/11, 069/12*, 069/13*, 069/9*, 070*, 072/1a*, 072/1f*, 072/1g*, 072/2c*, 073/2*, 073/6*, 073/7*, 073/8*, 074/1a, 074/1b, 074/2a, 074/2b, 074/3d*, 074/3f*, 074/5a*, 074/7a*, 074/7b*, 075/a*, 076/2a*, 076/2b*, 076/2c*, 077/3a*, 078*, 083/2a*, 083/3a*, 084/1*, 084/2a*, 084/2b*, 084/2c, 084/2d*, 085/2f*, 085/2l*, 085/2n*, 085/2p*, 092/13*, Csernely 0163/1*, 0163/3*, 017*, 0170/a*, 0171/2a*, 0177/2*, 0178/1*, 018/2*, 0192*, 0220*, 0225/c*, 0226*, 0228*, 0229*, Járdánháza 0212/30*, 0212/32*, 0212/33*, 0218/1*, 0218/3*, 0229* (a csillaggal [*] jelölt földrészletek érintettsége csak részleges)
- érintett erdőrészek: Arló 44/A*, 44/D*, 44/J*, 44/K*, 44/TI6*, 46/A*, 46/B*, 46/G*, 46/H*, 46/I*, 46/K*, 46/L, 47/B*, 47/F*, 47/H*, 47/I*, 47/J*, 47/K*, 48/A*, 48/D*, 48/H*, 49/A*, 49/D*, 51/B*, 55/A*, 73/A*, 73/D*, 73/H*, 73/I*, 73/M*, 73/N*, 74/A*, 74/C*, 75/A*, 75/B*, 75/C*, 75/G*, 75/L*, 75/M*, 75/O*, 75/TI1*, 82/A*, 82/B*, 84/A*, Csernely 10/B*, 10/C*, 10/H*, 12/A*, 15/C*, 27/A*, 27/G*, 27/H*, 4/B*, 4/F*, 4/H*, 4/TI1*, 4/TI2*, 5/K*, Járdánháza 11/A* (a csillaggal [*] jelölt erdőrészek érintettsége csak részleges)

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó, különböző jellegű élőhelytípusoknál (jellemzően regenerálódó, kezeletlen, cserjék által dominált területeken) a kedvező(bb) természetességi állapot fenntartásához/kialakításához részben (adventív fertőzöttség híján) a gyep-cserjés mozaikok kontrollált fenntartása, részben a területek további spontán cserjésedésének/erdősülésének engedése, részben a gyomos, bolygatott karaktert megszüntető, illetve az inváziós és

intenzíven terjedő fajok – fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), egyházi seprence (*Erigeron annuus*), kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*), siska nádtippán (*Calamagrostis epigeios*) további terjeszkedését „kézben tartó” területhasználati formákra (rendszeres kaszálás, legeltetés, adventív fajok irtása) van szükség. Általános kezelési javaslatok:

- A félszáraz, sovány és üde gyepekkel mozaikos cserjések esetében a gyepek-cserjések mozaik minél nagyobb területen történő fenntartása, a cserjésedés rendszeres (3–5 évente végrehajtott), szelektív cserjeirtással történő kontrollja.
- Kiemelkedő természeti értékek jelenléte esetén (pl. orchideák élőhelye) a cserjeborítottság védett érték igényeihez igazított alakítása, biztosítása, szükség esetén szelektív cserjeirtás végzése.
- Kimagasló természeti értékkel nem rendelkező, erdők közé ékelődő, kisebb cserjések esetén a spontán szukcessziós folyamatok (cserjésedés, erdősülés) érvényesülésének engedése.
- Cserjésedő gyepek esetében a cserje-összborítottság mérséklése, mozaikos cserjés-gyep struktúra kialakítása.
- A gyepek cserjésedő szegélyeinek rendezése, a gyepek belsejében elhelyezkedő cserjecsoportok ritkítása, fellazítása.
- Cserjeirtás esetén a rekonstrukciós munkák (fa- és cserjekivágások) nemzeti park igazgatósággal való egyeztetés utáni (vegetációs időszakon kívül) végzése.
- A cserjések rendszeres ellenőrzése, az esetlegesen betelepülő idegenhonos elemek (fás- és lágyszárú növények) minél hamarabb történő eltávolítása.
- Üde gyepekben a kanadai aranyvessző megtelepedett foltjainak rendszeres (virágzásban történő, magérlelést megakadályozó) kaszálása.
- Az előforduló méretesebb akáctörzsek kitermelése vegyszeres injektálást követően, a fiatal akácsarjak kezelése egyéb vegyszeres technológiával (irányított permetezés).
- A cserjések tavaszi égetésének kerülése.

d) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egységgel lehatárolt területekre vonatkozó általános előírásokat fentebb (a 3.2. fejezet elején) részleteztük. A 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet fontosabb, idevágó földhasználati előírásait itt emeljük ki ismét:

- *A gyepterületeket legeltetéssel, illetve kaszálással kell hasznosítani.*
- *A gyepterület túllegeltetése tilos.*
- *A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsítása tilos.*
- *Az inváziós és termőhely-idegen növényfajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról gondoskodni kell mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédőszer-kijuttatással, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.*
- *Gyepterületen a szalmaszálak tárolása a kaszálást követő 30 napon túl tilos.*

A 47/2014. (IV. 24.) VM rendelet a Szilvásváradi Körzet (Csernely községhatár) területére vonatkozó további, specifikus előírásokat nem tartalmaz.

- Javasolt előírások:

A Natura 2000 fenntartási tervek készítésére vonatkozó útmutató 2. sz. melléklete alkalmazásával megfogalmazott kezelési javaslatok:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
GY20	Kizárólag kaszáással történő hasznosítás.
GY28	A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórton jelentkező őshonos cserjék megőrzése.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepekben az őshonos, méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni.
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat meghagyása.
GY33	A gyepterületen előforduló őshonos hagyásfák, hagyásfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok meghagyása.
GY72	Kaszálás június 15. után lehetséges.
GY81	A gyepet évente legalább kétszer szükséges kaszálni.
GY86	A széna összegyűjtése és eltávolítása a területről a kaszálást követő 2 héten belül.
GY130	Gépi cserjeirtás csak kemény (száraz vagy fagyott) talajon végezhető. Tartós esőzés után a munkák szüneteltetése, gépekkel mozogni a területen csak annak felszáradása után lehet. A gépi munkavégzés nem károsíthatja a gyepet.
GY131	A cserjék – későbbi kezelések megkönnyítése érdekében – talajszintben való kivágása.

Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységhez sorolt állományokban az élőhelyrekonstrukciós feladatok többféleképpen értelmezhetőek. A kaszált, legeltetett cserjés-gyep mozaikok fenntartásánál elsősorban a cserjésedés visszaszorítása, újabb területek művelésbe/kezelésbe állítása lehet rekonstrukciós feladat. Az idegenhonos fafajok (elsősorban akác, néhol keskenylevelű ezüstfa) kiszorítása, előfordulásaik felszámolása a cserjésedő területeken szintén fontos feladatként jelentkezik. A spontán cserjésedésre/erdősülésre engedhető területekhez (az adventív fajok kiszorításán kívül) rekonstrukciós javaslatok nem kapcsolódnak.

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egységhez sorolt állományokban alapesetben kerülendők a területcsökkenést eredményező fejlesztések vagy beruházások, újabb vonalas létesítmények (pl. utak) elhelyezése nem javasolt. Mivel az ide sorolt területek növényzete a tervezési terület egészéhez viszonyítva általánosságban a leggyengébb természetességű, ésszerű, a természetvédelmi célkitűzésekkel nem ütköző (vagy azzal épp egybevágó) tevékenységek elfogadhatóak, de megvalósításukhoz a nemzeti park igazgatósággal előzetesen egyeztetést kell kezdeményezni. A meglévő földutak karbantartása, felújítása – építési törmelék lerakása nélkül, elsősorban közúzalék felhasználásával – szükség szerint elvégezhető.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

Az érintett területek közös jellemzője, hogy a korábbi területhasználati formák (szántó- és rétművelés, legeltetés) után, a művelés végleges vagy ideiglenes felhagyásával regenerációs folyamatok indultak meg rajtuk. Jelenkori állapotuk nagyon különböző, de a mozaikosság, a viszonylagos zavartság, illetve a szekunder szukcessziós folyamatok érvényesülése sok szempontból hasonlóvá teszi ezeket a területeket. Közös célként egy zavaró (adventív) elemek nélküli, részben stabilizálódó (lásd: gyp-erdő mozaikok), részben becserjésedő-beerdősülő (lásd: jövőbeni spontán erdők), de mindenképpen regenerálódó jövőbeni pályát vázoltunk fel. A célkitűzések elérésének módja a szelektív cserjeirtás, az adventív fásszárúak kiszorítása, illetve az adventív lágyszárúak kaszálással/legeltetéssel történő kontrollja lehet.

3.2.1.9. KE-9 kezelési egység: Származék és idegenhonos fafajú erdők

a) A kezelési egység meghatározása:

Idegenhonos fafajok (fenyők, akác, keskenylevelű ezüstfa) által uralt, általában csak kevés saját termőhelyén álló (őshonos) lombos fafajt tartalmazó, mesterségesen létrehozott, vagy agresszíven terjedő fafaj (akác) szubspontán terjeszkedése révén kialakult erdők, erdőfoltok, facsoportok. Az állományok elsősorban a tervezési terület egészén megtalálhatók, de legnagyobb területen Arló felett, valamint a Szohony-völgy és Konya-völgy közötti gerincen fordulnak elő. A kezelési egységhez sorolt területek kiterjedése jelentős, az összterületnek közel egyötödét (18,36%) teszik ki.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: ültetett erdei- és feketefenyvesek (S4), egyéb ültetett tájidegen fenyvesek (S5), nem őshonos fafajok spontán állományai (S6) / Natura 2000: nincs érintettség
- érintett közösségi jelentőségű fajok: skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)
- érintett földrészek: Arló 0106/16*, 0106/21, 0106/23*, 0110/15a*, 052/2d*, 052/2f*, 052/3a*, 052/3b*, 052/4a*, 060/10, 060/11, 060/12a*, 060/12b*, 060/13a*, 060/13b*, 060/5*, 060/6*, 065/a*, 068/11*, 068/12*, 068/14*, 068/15*, 068/16*, 068/25*, 068/29*, 068/39*, 068/48*, 068/7*, 069/10*, 069/12*, 069/13*, 069/6*, 069/7*, 069/9*, 070*, 072/1a*, 072/1b, 072/1c*, 072/1f*, 072/1g*, 072/1h*, 072/2c*, 073/10*, 073/11*, 073/12*, 073/13, 073/7*, 073/8*, 073/9*, 074/3a*, 074/3d*, 074/3f*, 074/6a*, 074/6b, 074/7a*, 074/7b*, 075/a*, 075/c*, 075/d*, 075/f*, 076/1*, 078*, 079*, 083/2a*, 085/2c*, 085/2d*, Csernely 0163/1*, 0164*, 0168/b*, 017*, 0170/a*, 0171/2a*, 0172/4f, 0172/6*,

0192*, 0194*, 0219*, 0223*, 0228*, Járdánháza 0212/26a*, 0212/26b*, 0212/26d*, 0212/32*, 0212/8*, 0218/1*, 0218/2b*, 0218/2c*, 0218/3*, 0219* (a csillaggal [*] jelölt földrésztetek érintettsége csak részleges)

- érintett erdőrésztetek: Arló 44/A*, 44/B*, 44/C, 44/D*, 44/E*, 44/F*, 44/G*, 44/H*, 44/I*, 44/J*, 44/K*, 44/TI6*, 45/A, 45/B, 45/C, 45/D*, 45/E*, 45/F*, 45/G*, 45/H*, 45/TI*, 46/A*, 46/C*, 46/D*, 46/E*, 46/F*, 46/G*, 46/I*, 46/J, 46/K*, 47/A, 47/B*, 47/C, 47/D*, 47/E*, 47/F*, 47/G*, 47/I*, 47/J*, 47/K*, 48/A*, 48/B*, 48/C*, 48/D*, 48/E, 48/F, 48/H*, 49/A*, 49/B*, 49/C*, 49/D*, 49/E*, 49/F*, 50/C*, 50/TI2*, 51/B*, 51/C*, 51/D*, 51/E*, 51/F*, 51/G*, 51/H*, 52/J*, 73/A*, 73/C, 73/F*, 73/H*, 73/I*, 73/L*, 73/M*, 73/N*, 74/B*, 74/H, 74/I*, 75/A*, 75/C*, 75/D*, 75/H*, 75/L*, 75/M*, 75/N*, 75/TII*, 75/TI2*, 87/A*, Csernely 10/B, 10/C*, 10/H*, 10/K*, 10/L*, 10/N*, 10/O*, 10/P*, 10/Q, 11/C*, 11/D*, 11/G*, 12/B*, 12/E*, 12/F*, 13/A*, 13/B, 13/C*, 13/D*, 13/E*, 13/G*, 13/H*, 13/I*, 14/A*, 14/B*, 14/C*, 14/E*, 14/I*, 14/J*, 27/C, 27/F*, 27/I*, 4/B*, 4/F*, 4/G*, 4/TII*, Járdánháza 11/A*, 11/B, 8/A* (a csillaggal [*] jelölt erdőrésztetek érintettsége csak részleges)

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységhez sorolt állományok szinte kizárólag vágásos üzemmódba sorolt erdőrésztetekbe esnek, bennük mindenféle tevékenységet az idegenhonos fafajok visszaszorítása, az állományok őshonos lombos fafajú erdőkké való átalakítása érdekében javasolt végezni. Általános erdőkezelési javaslatok:

- Középkorú állományokban a nevelővágások (törzskiválasztó és növedékfokozó gyéritések) során az őshonos lombos fafajok (kocsánytalan tölgy, gyertyán, cser, elegyfák) egyedeinek kímélete, az őshonos fafajok szerepének növelése.
- Középkorú (erdei- és feketefenyves) állományokban a lombkoronaszint erőteljesebb fellazítása, a nevelővágások térben változó eréllyel való elvégzése. Változatos záródású, a meglévő újulatfoltok és alsó szintű faegyedek megerősítését, illetve további felújulást biztosító állományszerkezet kialakítása.
- Idősebb erdei- és feketefenyves állományokban a tarvágásos véghasználatok lehetőség szerinti kerülése, a fafajcsere és az erdőfelújítás alternatív megoldásokkal történő kivitelezése.
- Idősebb erdei- és feketefenyves állományokban (lehetőleg szálalóvágások keretében) a nem őshonos fafajok lékes-csoportos-foltos kitermelése, az alsó szintben és újulati szintben levő/megjelenő őshonos lombos egyedek megsegítése, felkarolása (mindehhez a felújulási folyamatokat helyenként fékező vadhatás mérséklése szükséges).
- Erdei- és feketefenyvesekben a véghasználati jellegű munkák és a vegyeskorúsítás lehetőség szerint egyidejű megvalósítása az állományok hosszú időszakra elnyújtott átalakításával (azon keretek között, ahogyan azt az állományok egészségi állapota lehetővé teszi).
- Lucfenyvesekben (és alternatív megoldás híján erdei- és feketefenyvesekben) a tarvágások területének lehetőség szerinti (az őshonos lombos fafajok jelenlétére alapozott) minimalizálása, az őshonos lombos frakció hagyásfaként, illetve hagyásfacsoportként való visszahagyása. A levágott állományrészek helyén szükség szerint (részleges talajelőkészítést követően) mesterséges erdősítés vagy állománykiegészítés végzése. Az ültetések során a termőhelyi viszonyoknak megfelelő fő- és elegyfajok alkalmazása.

- A kisebb keskenylevelű ezüsthás foltok felszámolása, a törzsek kitermelése után szükség szerint vegyszeres technológia alkalmazásával.
- Akáccal erősen elegyes származékerdőkben az akác szisztematikus (vegyszeres technológiát is alkalmazó) visszaszorítása, néhány évtizedes időtávlatban elegyes, őshonos lombos állományok létrehozása.
- Egyöntetű, homogén akácosok esetében (lehetőleg minél kisebb területű) tarvágásokat követő átalakítási munkák indítása. A levágott területeken részleges talajelőkészítést követő mesterséges erdősítés, lehetőség szerint a termőhelyi viszonyoknak megfelelő, őshonos fő- és elegyfajokkal.
- Az akácos vágásterületeken a fakitermelést követően a kivágott akácok sarjainak utókezelése mechanikai úton és vegyszeres technológiával. A fakitermelést megelőzően az akáctörzsek kezelésére vegyszeres injektálás is alkalmazható.
- Az akácosok véghasználati/átalakítási munkái során az őshonos lombos facsoportok és állományrészek hagyásfa-csoportként való kijelölése, érintetlenül (cserjeszintjükkel együtt) történő megtartása.
- A hagyásfa-csoportokon belül fekvő holtfa minél nagyobb mértékű visszahagyása.
- A tövön száradt törzsek, facsonkok, valamint az őshonos fafajú odvas-üreges törzsek jelölő fajok (pl. erdőlakó denevérek, szaproxilofág rovarok) és egyéb védett állatfajok (pl. odúlakó madarak és emlősök) életfeltételeinek biztosítása érdekében való visszahagyása a fakitermelések során.
- Hosszú távon a zonális erdőkre (cseres-tölgyesekre, gyertyános-tölgyesekre, bükkösökre) jellemző fajösszetétel közelítése, távlatilag a „KE-1” és „KE-2” kezelési egységeknél megfogalmazott kezelési irányelvek fokozatos életbe léptetése.
- A vágásterületen történő égetés mellőzése, illetve az égetések minimalizálása. A vágástéri hulladék aprítással történő feldolgozása.
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével való kijelölése.
- A fakitermelési munkák kíméletes technológiával, az erdőtalaj, az újulat, a fiatalabb generációk és a talajhoz kötött mikroélőhelyek minél teljesebb körű megóvásával történő elvégzése.

d) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

Az általános előírásokat fentebb (a 3.2. fejezet elején) részleteztük. A 47/2014. (IV. 24.) VM rendelet a Szilvásvárad Körzet területén a kezelési egységgel lehatárolt erdőterületekre vonatkozó további, specifikus előírásokat nem tartalmaz.

- Javasolt előírások:

A Natura 2000 fenntartási tervek készítésére vonatkozó útmutató 2. sz. melléklete alkalmazásával megfogalmazott kezelési javaslatok:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.

E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljeskörű kímélete.
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fajok eltávolítása.
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása. [Magyarázat: figyelembevéve a jelölő státuszú és fokozottan védett fajok ökológiai igényeit, kiemelten az átfedő aktivitású fajok (pl. denevérek és fészkelő madárfajok) védelmére.]
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. [Magyarázat: Termőhelytől függően cser, kocsánytalan tölgy, bükk főfajokkal.]
E54	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása.
E64	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a tájhonos fajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágú szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.

E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az idegenhonos (vagy nem saját termőhelyükön levő) fafajok által uralt, de kisebb arányban több helyütt (elsősorban alsó szintben) őshonos lombos fafajokat is tartalmazó állományokat hosszú távon a termőhelyi viszonyokhoz rendelhető potenciális erdei élőhelytípusoknak megfelelő állományokká javasolt alakítani. A célállapotként megjelölhető élőhelytípusok leginkább zonális erdők (szubmontán bükkösök, gyertyános- és cseres-kocsánytalan tölgyesek). A fafajcserés átalakítások során a lehetőségek szerint építeni kell a meglévő lombos vázra és a természetes (a fokozott vadhatás miatt a tervezési területen egyébként helyenként nehezen működő) erdődinamikai folyamatokra. Az idegenhonos fafajú állományrészek letermelésekor a lombos foltok és faegyedek hagyásfaként, hagyásfacsoportként való visszahagyása kívánatos. Az akácos állományokban, valamint az akác erdőfoltokban (továbbá ezüsthéja foltokban) az agresszíven fellépő fafajok visszaszorítása érdekében – körültekintéssel, illetve a megfelelő engedélyek beszerzését követően – vegyszeres kezelés is végezhető. Az átalakítási folyamatok (erdőtervezett területeken) hosszabb távon a mindenkori körzeti erdőtervezés keretei között tervezhetők.

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó állományokban (elsősorban az erdőterület fragmentálódásának elkerülése érdekében) újabb beépítések, újabb vonalas létesítmények elhelyezése, újabb utak és épített közelítőnyomok kialakítása nem javasolt. A jelenlegi turistaút-hálózat bővítése az érintett helyszíneken nem indokolt. Az arlói Vár-hegy tetején található földvár esetleges régészeti kutatása/feltárása esetén a tervezett munkálatok természetvédelmi vonatkozásainak feltárása érdekében előzetesen a nemzeti park igazgatósággal egyeztetést javasolt folytatni.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A kezelési és rekonstrukciós javaslatok megfogalmazására abban a megközelítésben került sor, miszerint a részben vagy dominánsan nem őshonos (vagy nem saját termőhelyén álló) fafajokból álló erdőket a Natura 2000 szempontok (lásd: az akác terjeszkedésének megállítása) alapján hosszú távon (lehetőleg fokozatosan, vagy kis területű tarvágásokkal) a termőhelyi viszonyokhoz rendelhető potenciális erdei élőhelytípusoknak (főként: 9130, 91G0, 91M0) megfelelő állományokká javasolt alakítani. Az átalakítandó erdőknél turisztikai-közjóléti funkciók nem jelentkeznek, így ezekre általában külön figyelemmel nem szükséges lenni. A javasolt átalakítások/kezelések a védelmi (talajvédelmi, tájképvédelmi) funkciók megtartását, az idegenhonos fafajok visszaszorítását, lombos állományrészek megőrzését, az őshonos fafajú, elegyes állományok kialakítását egyaránt lehetővé teszik, illetve biztosítják.

3.2.1.10. KE-10 kezelési egység: Extenzív szántók

a) A kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységhez (alig több mint 10 ha-on) két kisebb, völgyalji szántóterület (Konyavölgy, Hantusfő) tartozik, ezeken jelenleg évelő takarmánykultúrák (lucernások) vannak.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: évelő, intenzív szántóföldi kultúrák (T2) / Natura 2000: nincs érintettség
- érintett közösségi jelentőségű fajok: nincs érintettség
- érintett földrészek: Arló 072/1a*, 074/3a*, 074/3b, 074/3c*, 074/3d*, 074/4a, 074/4b, 074/5a*, 074/6a*, 075a*, Járdánháza 0212/32*, 0212/33*, 0212/8* (a csillaggal [*] jelölt földrészek érintettsége csak részleges)
- érintett erdőrészek: - (a csillaggal [*] jelölt erdőrészek érintettsége csak részleges)

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó szántóterületeken a szántóművelés extenzív keretek között tartása, illetve esetleg a területek gyepké (kaszálóvá) alakítása szorgalmazható. Általános kezelési javaslatok:

- A szántóterületek vegyszerhasználat és műtrágya-felhasználás nélküli művelése.
- A pillangós kultúrák hosszabb idejű fenntartása, a későbbiekben az intenzív agrotechnikát és vegyszerhasználatot igénylő kultúrák alkalmazásának kerülése.
- A lucernások parcella belsejéből kifelé haladva történő kaszálása, a kaszálás során vadriasztó lánc használata.
- A kanadai aranyvessző megtelepedett foltjainak rendszeres (virágzásban történő, magérlelést megakadályozó) kaszálása.
- Távlatilag esetleg (felülvetés nélkül) a lucernások gyepké (kaszálóvá) alakítása.

d) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egységgel lehatárolt területekre vonatkozó általános előírásokat fentebb (a 3.2. fejezet elején) részleteztük. A 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet fontosabb, idevágó földhasználati előírásait itt emeljük ki ismét:

- *Az inváziós és termőhely-idegen növényfajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról gondoskodni kell mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédőszer-kijuttatással, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.*

A 47/2014. (IV. 24.) VM rendelet a Szilvásvárad Körzet (Csernely község határ) területére vonatkozó további, specifikus előírásokat nem tartalmaz (és a kezelési egységhez sorolt területek nem is fordulnak elő Csernely község határban).

- Javasolt előírások:

A Natura 2000 fenntartási tervek készítésére vonatkozó útmutató 2. sz. melléklete alkalmazásával megfogalmazott kezelési javaslatok:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
SZ04	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás és vadriasztó lánc használata.
SZ20	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
SZ27	Vegyszer gyomirtás, kivéve az özönnövények mechanikus irtását kiegészítő vegyszeres kezelést, nem végezhető.
SZ37	Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni.
SZ43	Fás szárú és lágú szárú energetikai ültetvény nem telepíthető.
SZ55	Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel, a megjelenő inváziós növényfajok irtása.

- e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységhez sorolt állományokban élőhelyrekonstrukciós feladatok alapesetben nem értelmezhetők, természetvédelmi célú javaslatokat csak a művelési mód kapcsán lehet tenni (pl. gyepesítés). Ettől függetlenül elképzelhető a lucernások spontán gyepesedéssel történő átalakítása is.

- f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egységhez sorolt parcellákon alapesetben kerülendők a területcsökkenést eredményező fejlesztések vagy beruházások, újabb vonalas létesítmények (pl. utak) elhelyezése is csak rendkívül indokolt esetben, gazdálkodással összefüggésben fogadható el. A meglévő földutak karbantartása, felújítása – építési törmelék lerakása nélkül, elsősorban kőzúzalék felhasználásával – szükség szerint elvégezhető.

- g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

Az érintett területek mezőgazdasági hasznosítás alatt álló parcellák (lucernások), amelyek esetében természetvédelmi szempontból az intenzív agrotechnikát igénylő kultúrák alkalmazásának kerülése és a művelés extenzív jellegének megtartása fogalmazható meg – a javaslatok összeállítása e gondolatok mentén történt.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Erdős élőhelytípusok esetében rekonstrukciós munkák elsősorban az erdőszerkezeti mutatók (pl. elegyesség, mozaikosság, színteztettség, holtfa és mikroélőhelyek mennyisége) javításával, valamint az idegenhonos fafajok (elsősorban különböző fafajú fenyvesek, illetve akácok) állományainak fokozatos átalakításával, felszámolásával történhetnek (lásd ennek kifejtését a KE-1, KE-2, KE-3 és KE-4 kezelési egységeknél). További rekonstrukciós feladat a gyepeken (többek között az arlói Vár-hegy környékén, a Szohony-völgyben, illetve a Járdánháza és Engels-telep közötti dombokon) megjelenő kisebb akácok, erdeifenyves és keskenylevelű ezüsthás foltok eltávolítása és (szükség szerint) vegyszeres utókezelése (lásd KE-9). Gyepterületek vonatkozásában elsősorban a völgytalpak gyomos, adventív fajokkal –

nagy területen kanadai aranyvesszővel (*Solidago canadensis*), néhol egynyári seprencével (*Erigeron annuus*) fertőzött gyepeinek/parlagjainak helyreállítására (rendszeres kaszálás, szükség szerint vegyszeres kezelés), illetve a domboldalak cserjésedő félszáraz gyepeinek szakaszos rekonstrukciójára (szelektív cserjeirtás) lenne szükség (lásd KE-5, KE-6, KE-7, KE-8). A meglévő – kis kiterjedésű – szántók esetében a gyepesítést lehet megnevezni rekonstrukciós lehetőségként (lásd KE-10). Egyéb, különleges rekonstrukció és/vagy élőhelyfejlesztési feladat terven belüli megfogalmazására nem került sor.

A részletesebb élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a fenntartási terv munkarész 3.2.1. pontja alatt, az egyes kezelési egységek (KE) részletes leírásánál adtuk.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A területen előforduló közösségi jelentőségű fajok populációinak védelmét és megtartását elsősorban a javasolt élőhelykezelési, élőhelyfenntartási intézkedésekkel látjuk biztosítottak. A magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*) populációinak védelme a tápnövényül szolgáló cserrel és molyhos tölgyel elegyes, változatos szerkezetű erdők jelenlétét igényli, míg a díszes tarkalepke (*Hypodryas maturna*) hosszú távú megőrzése az elegyes, legalább részben fagyal cserjeszinttel rendelkező állományok előfordulásának függvénye. A díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*) állományának fenntartásához a Hódos-patak mentén húzódó vizes élőhelyek, illetve a vízfolyás vízhozamának biztosítása és a víz minőségének védelme szükséges. A közösségi jelentőségű fajok megőrzése mindezek alapján célirányos, kifejezetten fajvédelmi profillal indított védelmi programot nem igényel, a védelmi célok közvetett úton elvileg elérhetők.

A közösségi jelentőségű fajokon túlmutatóan a Tarnavidék térségében több növény- és állatfaj vonatkozásában történnek konkrét fajvédelmi intézkedések. A tervezési területtel átfedő területrészen itt a madárfauna tagjai közül többek között a vándorsólyom (*Falco peregrinus*) és fehérhátú fakopáncs (*Denrocopos leucotos*) említhető, de a fajvédelmi tevékenységek egyes odúlakó énekesmadarakra is kiterjednek.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

Az elmúlt két évtizedben elsősorban a botanikai vonatkozású kutatások voltak részletesebbek a térségben. A florisztikai felmérések az 1960-as évek szórványos adatgyűjtései után az ezredforduló időszakában kaptak újabb lendületet, s 1996–2009 között számos kisebb szacikk és dolgozat jelent meg (elsősorban a kontinentális-szudmediterrán és a montán fajokat érintően) a Tarnavidék és térsége növényvilágáról. A tájegység flórájának teljes körű feldolgozása ma is várat magára, bár a terület főbb florisztikai jellegzetességei, illetve a biogeográfiai és természetvédelmi szempontból érdekesebb növényfajok elterjedési mintázatai már ismertnek mondhatók. Szórványosan a lepkefajok, xilofág/szaproxilofág bogarak, hüllők, madarak és denevérek kutatása is folyt, s e munkák nyomán a terület faunájának ismerete is egyre bővült. A Bükk Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai és külső kutatók tevékenysége folytán az említett fajcsoportokra igen sok biotikai adat gyűlt össze, ugyanakkor a terület alapállapot-felmérése még jelenleg is tart. A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) keretében kutatás, élőhelyterképezés nem folyt és jelenleg sem folyik a tervezési területen.

A terület élővilágának részletesebb megismerését nagyban segítette a 2013–2015 között megvalósult, „*Határ menti dombvidéki tájak természetvédelmi kezelését megalapozó biotikai kutatások*” című projekt (HUSK/1101), amelynek keretében a térség növényvilágának kutatása, a nagygombák feltárása, valamint egyenesszárnyúak, futóbogarak, xilofág/szaproxilofág bogarak, lepkefajok, pókok, halak, madarak és denevérek faunisztikai vizsgálata történt. Nagyszámú friss biotikai adat szolgáltatásán túl ennek a programnak az eredményei az „*Apoka*” címet viselő, Bükki Nemzeti Park Igazgatóság gondozásában megjelent (2014) kismonográfiában is összefoglalásra kerültek.

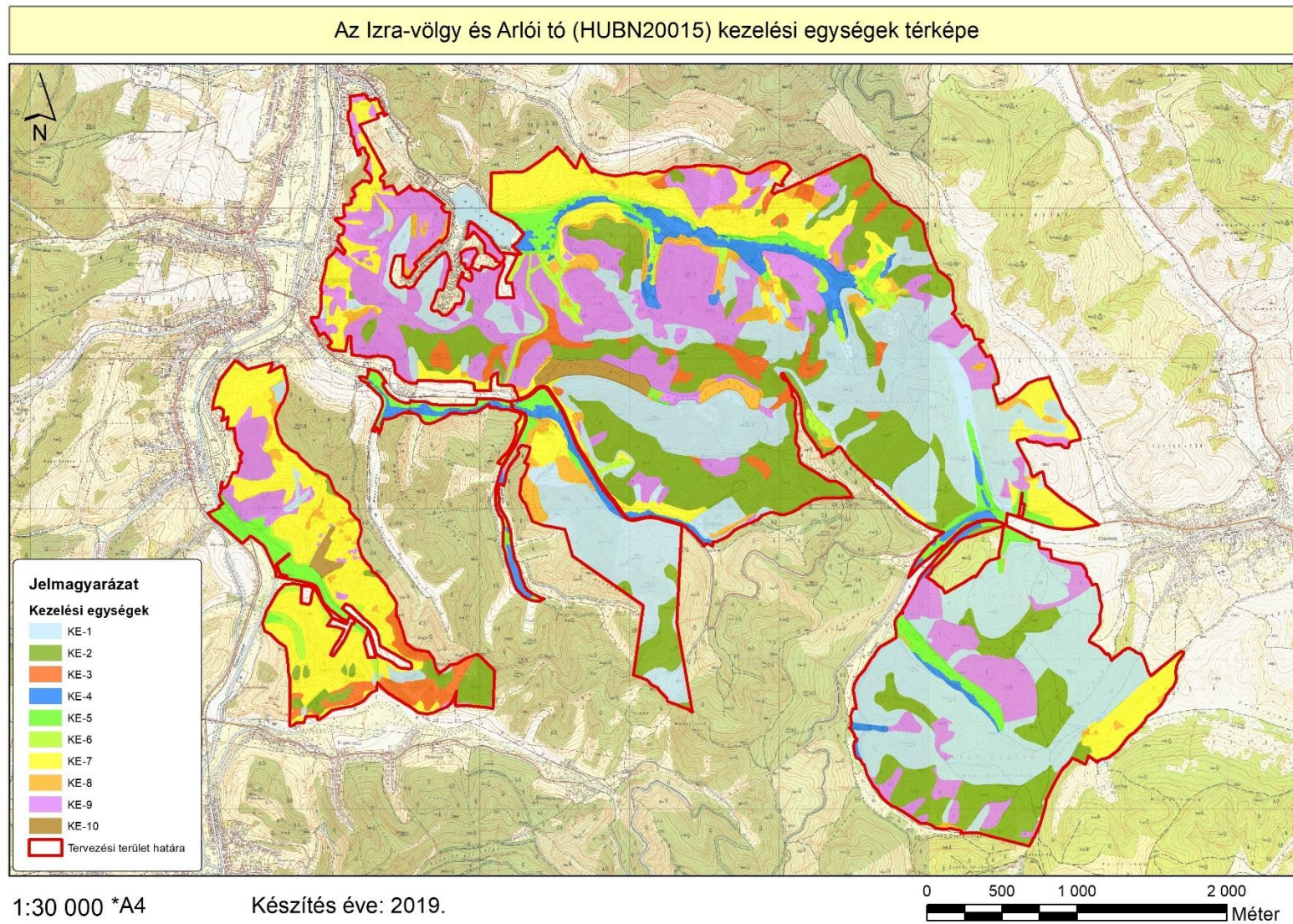
A tervezési terület cönológiai szemléletű vegetációtérképezése 2012–2013 között zajlott, s ezen felül a tervkészítéshez kapcsolódóan történtek (2018-ban és 2019. tavaszán) még faunisztikai vizsgálatok az érintett közösségi jelentőségű fajcsoportok vonatkozásában:

- lepkefaunisztikai vizsgálatok
- szitakötő faunisztikai vizsgálatok

A jövőbeli kutatások részben további biotikai (florisztikai- és faunisztikai) adatokat kell, hogy szolgáltatassanak, elsősorban a védett és közösségi jelentőségű fajokra vonatkozóan. Emellett fontos feladat lenne a területen folyó erdőgazdálkodáshoz, illetve egyéb, természetvédelmi célokat is szolgáló beavatkozásokhoz, rekonstrukciós és fenntartási jellegű munkákhoz (pl. akácok és fenyvesek fokozatos átalakítása, az akác kiszorítása, gyepek rekonstrukciója) kapcsolódó hatásmonitoring elindítása is.

3.2.5. Mellékletek

A kezelési egységek lehatárolását mutató térkép:

A kezelési egységek összefoglaló táblázata (megj. a csillaggal (*) jelölt hrsz.-ok és erdőrészek csak részben érintik a lehatárolt kezelési egységet):

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
KE-1	Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek és bükkösök	412,77	Arló 0106/16*, 0110/15a*, 052/3a*, 052/4a*, 052/4b*, 052/4c*, 060/13a*, 060/16*, 065/a*, 068/11*, 068/16*, 068/17*, 068/18*, 068/19*, 068/20*, 068/22*, 068/23*, 068/24, 068/25*, 068/27*, 068/28, 068/2a*, 068/2b*, 068/2c, 068/30*, 068/31*, 068/39*, 068/7*, 072/1a*, 072/1f*, 072/2a*, 072/2b*, 072/2c*, 074/3c*, 074/3d*, 074/4c*, 075/a*, 075/b, 075/c*, 075/f*, 075/g*, 075/h*, 076/1, 076/2b*, 076/2f*, 077/3a*, 077/3b, 077/4*, 077/5, 078*, 079*, 083/3a*, 083/3b*, 083/3c, 084/2a*, 084/2b*, 085/2f*, Csernely 016, 0163/1*, 0163/2, 0163/3*, 017*, 0170/a*, 0170/b, 0171/1a, 0171/1b, 0171/2a*, 0171/2b, 0172/3, 0172/4a*, 0172/4b*, 0172/4c*, 0172/5*, 0172/6*, 0172/7, 0173, 0175*, 0176*, 0177/2*, 0192*, 0194*, 0219*, 0220*, 0221/2*, 0223*, 0225/b*, 0226*, 0228*,	Arló 44/A*, 44/B*, 44/D*, 44/E*, 44/F*, 44/G*, 44/H*, 44/I*, 44/J*, 44/TI1, 45/D*, 45/E*, 45/H*, 45/TI*, 46/B*, 46/C*, 46/D*, 46/E*, 46/F*, 46/G*, 47/D*, 47/E*, 47/F*, 47/G*, 47/H*, 47/J*, 48/B*, 48/C*, 48/D*, 49/D*, 49/I*, 50/A, 50/B*, 50/C*, 50/D, 50/E, 50/TI1, 50/TI2*, 50/ÚT, 51/A*, 51/B*, 51/C*, 51/D*, 51/E*, 51/F*, 51/H*, 52/B*, 52/C*, 52/J*, 52/L*, 52/N, 54/E*, 54/F*, 55/A*, 55/B*, 55/C, 55/F*, 55/TI, 56/H*, 56/I, 57/J*, 73/F*, 73/L*, 74/A*, 74/B*, 74/C*, 74/F*, 74/G, 74/I*, 74/J, 75/B*, 75/C*, 75/D*, 75/E*, 75/F*, 75/G*, 75/K*, 75/L*, 75/M*, 75/O*, 75/TI1*, 75/TI3*, 82/A*, 82/C*, 84/A*, Csernely 10/A*, 10/B*, 10/C*, 10/H*, 10/K*, 10/N*, 10/P*, 11/A*, 11/C*, 11/D*, 11/E, 11/F, 11/G*, 12/A*, 12/B*, 12/D*, 12/E*, 12/F*, 12/G*, 13/C*, 13/D*, 13/E*, 13/F, 13/G*, 13/H*, 13/I*, 13/J*, 13/K*, 13/L*, 14/A*, 14/B*, 14/C*, 14/D*, 14/E*, 14/F*, 14/G*, 14/H*, 14/J*, 15/A, 15/B*, 15/C*, 27/A*, 27/B,

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészletek
			0229*, 04*, Járdánháza 0194/10*, 0194/2*, 0194/3*, 0212/26a*, 0212/28*, 0218/1*, 0218/4	27/D, 27/E, 27/F*, 27/G*, 27/H*, 29/C*, 35/A*, 4/A*, 4/B*, 4/C*, 4/D*, 4/E*, 4/F*, 4/G*, 4/H*, 4/TI3, 4/TI4, 5/B*, 5/C*, 5/D*, 5/E*, 5/G*, 5/H*, 5/I, 5/K*, 8/H*, Járdánháza 10/B*, 11/C, 8/A*, 9/A*, 9/C*
KE-2	Cseres- kocsánytalan tölgyesek	243,64	Arló 0106/16*, 052/2d*, 052/2f*, 052/3a*, 052/3b*, 052/4a*, 060/13a*, 060/17*, 060/18*, 062*, 068/11*, 068/14*, 068/15*, 068/16*, 068/2b*, 068/42b*, 068/48*, 072/1a*, 072/1g*, 072/2a*, 072/2b*, 072/2c*, 074/3f*, 075/a*, 075/d*, 076/1*, 079*, 083/3b*, Csernely 0163/1*, 017*, 0171/2a*, 0175*, 0176*, 0177/2*, 0178/1*, 018/2*, 0192*, 0194*, 0219*, 0222/2*, 0222/3, 0223*, 0228*, 0229*, Járdánháza 0194/10*, 0194/2*, 0194/3*, 0194/4*, 0194/8*, 0194/9*, 0212/26a*, 0212/26b*, 0212/28*, 0212/31*, 0212/32*, 0218/1*	Arló 44/A*, 44/H*, 46/A*, 46/B*, 46/C*, 46/D*, 46/F*, 46/H*, 47/E*, 47/G*, 47/H*, 48/B*, 48/D*, 48/H*, 49/A*, 49/B*, 49/C*, 49/D*, 49/E*, 49/F*, 49/G*, 49/H*, 49/I*, 50/B*, 51/A*, 51/B*, 51/C*, 51/D*, 51/E*, 51/F*, 51/G*, 51/TN, 52/A*, 52/B*, 52/C*, 52/D, 52/J*, 52/L*, 54/E*, 54/F*, 55/B*, 55/F*, 56/H*, 57/I, 57/J*, 73/A*, 73/F*, 73/G*, 73/H*, 73/M*, 73/N*, 74/A*, 74/B*, 74/C*, 75/A*, 75/B*, 75/D*, 75/E*, 75/F*, 75/G*, 75/H*, 75/TI1*, 75/TI2*, Csernely 10/A*, 10/B*, 10/C*, 10/H*, 10/J, 10/K*, 10/L*, 10/O*, 10/P*, 11/A*, 11/C*, 11/D*, 12/A*, 12/B*, 12/F*, 12/G*, 13/D*, 13/G*, 13/H*, 13/I*, 13/J*, 13/K*, 13/L*, 14/D*, 14/E*, 14/F*, 14/G*, 14/H*, 14/I*, 15/B*, 15/C*, 31/A, 4/A*, 4/B*, 4/C*, 4/D*, 4/E*, 5/B*, 5/C*, 5/D*,

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
				5/E*, 5/F, 5/G*, 5/H*, 5/J, 5/K*, 5/L*, Járdánháza 10/A*, 10/B*, 8/A*, 8/J*, 9/A*, 9/C*, 9/D*
KE-3	Melegkedvelő tölgyesek és bokorerdők	40,70	Arló 0106/16*, 0106/23*, 052/2d*, 052/3a*, 052/4a*, 054/8*, 060/13a*, 060/13b*, 060/8*, 072/1a*, 072/1c*, 072/2a*, 075/a*, 075/c*, 075/h*, Csernely 0175*, Járdánháza 0194/10*, 0194/2*, 0194/3*, 0212/26a*, 0212/26b*, 0212/26d*, 0212/28*, 0212/29*	Arló 45/G*, 45/H*, 46/D*, 46/E*, 48/B*, 48/D*, 49/A*, 49/B*, 49/C*, 49/D*, 49/F*, 49/G*, 49/H*, 50/TI2*, 51/A*, 51/E*, 52/A*, 52/J*, 73/A*, 73/D*, 73/G*, 73/H*, 73/I*, 73/L*, 74/A*, 74/F*, 75/B*, 75/F*, 75/G*, 87/A*, Csernely 5/B*, Járdánháza 10/A*, 10/B*, 8/A*, 8/J*, 8/K*, 9/A*, 9/C*, 9/D*
KE-4	Égerligetek és fűzlápok	47,89	Arló 0100/4*, 0100/7*, 0103*, 052/3a*, 062*, 063/1b*, 064*, 065/a*, 066/10*, 066/2*, 066/3*, 066/4*, 066/5*, 066/6*, 066/7*, 066/8*, 066/9*, 067*, 068/10*, 068/11*, 068/12*, 068/13, 068/14*, 068/15*, 068/16*, 068/29*, 068/2a*, 068/2b*, 068/32*, 068/33, 068/34*, 068/35*, 068/36*, 068/37, 068/38, 068/39*, 068/40*, 068/41*, 068/42a*, 068/42b*, 068/43*, 068/44a*, 068/44b*, 068/45a*, 068/45b*, 068/46a*, 068/46b*, 068/47a*, 068/6a*, 068/6b, 072/1a*,	Arló 46/F*, 46/G*, 73/H*, 74/A*, 74/K, 75/D*, 75/H*, 75/J, 75/K*, 75/M*, 75/O*, 75/TI1*, 75/TI2*, 75/TI3*, 82/A*, 82/D, Csernely 10/M, 11/C*, 12/A*, 12/D*, 12/E*, 13/A*, 27/F*, 29/F*, 35/A*, 8/H*

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			072/2c*, 073/5*, 079*, 080/a*, 080/b, 084/1*, 085/2c*, 085/2d*, 085/2f*, 085/2g, 085/2h*, 085/2j*, 085/2k, 085/2m*, 085/2n*, 085/2p*, 089/1a, 089/1b, 089/1c*, 092/12a*, 092/13*, 093*, 097/2*, 098, Csernely 0172/2*, 0172/4a*, 0172/4d*, 0172/5*, 0194*, 0201/2*, 0204/a*, 0222/2*, 0223*, 0225/b*, 0226*, 0228*	
KE-5	Magassásosok, mocsárrétek és patakmenti magaskórósok	61,35	Arló 0100/4*, 0100/7*, 0103*, 0106/16*, 060/13a*, 060/14*, 060/15*, 060/16*, 060/17*, 060/18*, 060/8*, 062*, 063/1a, 065/a*, 066/10*, 066/2*, 066/3*, 066/4*, 066/5*, 066/6*, 066/7*, 066/8*, 066/9*, 067*, 068/10*, 068/11*, 068/16*, 068/2a*, 068/2b*, 068/34*, 068/35*, 068/36*, 068/42a*, 068/44a*, 068/44b*, 068/45a*, 068/45b*, 068/46a*, 068/46b*, 068/47a*, 068/47b, 068/49*, 068/50*, 068/6a*, 074/3a*, 074/3d*, 075/a*, 083/2a*, 084/2a*, 085/2c*, 085/2d*, 085/2h*, 085/2j*, 085/2l*, 085/2m*, 085/2n*, 085/2p*,	Arló 48/D*, 50/C*, 75/TI1*, 75/TI3*, 82/A*, Csernely 12/A*, 13/C*, 13/D*, 13/G*, 13/H*, 27/F*, 29/C*, 29/F*, 35/A*, 5/L*

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			089/1c*, 092/12a*, 093*, 097/2*, Csernely 0167/a*, 0168/b*, 0170/a*, 0172/2*, 0172/4b*, 0172/4c*, 0172/4d*, 0172/5*, 0172/6*, 0174, 0175*, 0201/2*, 0203, 0204/a*, 0204/b, 0204/c, 0220*, 0221/1, 0221/2*, 0222/2*, 0223*, 0224, 0225/a, 0225/b*, 0225/c*, 0226*, 0228*, Járdánháza 0159/1, 0159/2a, 0159/2b, 0165, 0166, 0167, 0175, 0176/a, 0176/b, 0176/c, 0176/d, 0176/f, 0177, 0180, 0181/3*, 0183/5, 0183/6, 0184, 0191/1, 0191/2, 0191/3, 0191/4*, 0192*, 0193/1, 0193/2, 0193/3, 0193/4, 0193/5*, 0194/12b*, 0194/4*, 0212/27*, 0218/2b*	
KE-6	Sovány és üde gyep	28,76	Arló 0106/16*, 0106/22, 0106/23*, 0107/15, 0107/16, 0107/17, 0107/18, 0107/3, 052/4b*, 052/4c*, 063/2*, 065/a*, 066/10*, 066/8*, 066/9*, 067*, 068/10*, 068/11*, 068/2a*, 068/2b*, 068/31*, 068/4, 068/40*, 068/41*, 068/43*, 068/44a*, 068/44b*, 068/46a*, 068/46b*,	Arló 45/D*, 45/E*, 45/F*, 45/G*, 45/NY, 46/G*, 46/K*, 75/N*, 75/TI2*, 75/TI3*, 82/C*, 87/A*, 87/NY, Csernely 5/K*, 5/TI, Járdánháza 10/B*, 8/K*, 9/C*

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			068/48*, 068/49*, 068/50*, 068/51, 069/6*, 069/7*, 069/9*, 070*, 072/1d, 073/10*, 073/11*, 073/12*, 073/2*, 073/4, 073/5*, 073/6*, 073/7*, 073/8*, 073/9*, 076/1*, 076/2a*, 076/2b*, 076/2d*, 076/2f*, Csernely 0177/2*, 0178/1*, Járdánháza 0181/3*, 0185, 0186/1a*, 0186/1b, 0190*, 0191/12*, 0191/4*, 0191/5, 0191/6*, 0191/7*, 0191/8*, 0191/9, 0192*, 0193/13*, 0193/5*, 0193/6, 0193/7, 0193/8, 0193/9, 0194/10*, 0194/12a*, 0194/12b*, 0194/13b*, 0194/2*, 0194/4*, 0194/9*, 0212/26a*, 0212/27*, 0212/29*, 0212/31*, 0212/32*, 0218/2a*, 0218/2b*	
KE-7	Félszáraz gyep	210,25	Arló 0105/1b, 0105/2b, 0106/16*, 0110/15a*, 052/2d*, 052/2f*, 052/3a*, 052/3b*, 052/4c*, 054/8*, 058/2a, 058/2b, 058/2c, 058/3, 058/5, 058/6, 059/13, 059/14, 059/15, 059/8, 059/9, 060/12a*, 060/12b*, 060/13a*, 060/14*, 060/15*, 060/16*, 060/17*, 060/18*, 060/5*,	Arló 44/A*, 44/I*, 46/A*, 48/A*, 48/G, 48/H*, 51/A*, 73/A*, 73/H*, 73/I*, 73/L*, 73/M*, 73/TI, 75/TII*, 82/B*, Csernely 27/G*, 27/H*, 27/I*, 4/H*, 4/TI2*, 5/D*, Járdánháza 9/A*

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			060/8*, 062*, 063/1b*, 063/2*, 064*, 065/a*, 066/6*, 067*, 068/16*, 068/17*, 068/18*, 068/19*, 068/20*, 068/21*, 068/22*, 068/2b*, 068/3*, 068/45a*, 068/45b*, 068/46a*, 068/47a*, 068/48*, 068/7*, 069/10*, 069/6*, 069/7*, 069/9*, 072/1a*, 072/1g*, 072/1h*, 074/4c*, 074/5a*, 074/5b, 074/6a*, 074/7a*, 075/a*, 075/f*, 075/g*, 075/h*, 076/1*, 076/2a*, 076/2b*, 076/2c*, 076/2d*, 076/2f*, 077/1, 077/4*, 079*, 080/a*, 084/2a*, 084/2b*, 084/2d*, 085/2l*, 085/2n*, 089/1c*, Csernely 0163/1*, 0164*, 0167/a*, 0167/b, 017*, 0170/a*, 0170/c, 0172/6*, 0175*, 0176*, 018/2*, 0219*, 0229*, 04*, Járdánháza 0181/3*, 0186/1a*, 0190*, 0191/12*, 0191/6*, 0191/7*, 0191/8*, 0192*, 0193/13*, 0194/10*, 0194/12a*, 0194/12b*, 0194/13b*, 0194/3*, 0194/4*, 0194/7, 0194/8*, 0194/9*, 0212/26a*,	

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészletek
			0212/26b*, 0212/26c, 0212/26d*, 0212/27*, 0212/28*, 0212/29*, 0212/30*, 0212/31*, 0212/32*, 0212/33*, 0212/8*, 0218/1*, 0218/2a*, 0218/2c*, 0218/3*, 0219*, 0220, 0221/a, 0222, 0223, 0226, 0227, 0228, 0229*	
KE-8	Regenerálódó cserjések és gyepek	44,60	Arló 0106/16*, 0110/15a*, 052/2d*, 052/2f*, 052/3a*, 052/4a*, 052/4c*, 054/8*, 060/12a*, 060/12b*, 060/13a*, 060/14*, 060/15*, 060/16*, 060/6*, 063/2*, 068/16*, 068/17*, 068/18*, 068/19*, 068/20*, 068/21*, 068/22*, 068/23*, 068/25*, 068/26, 068/27*, 068/29*, 068/2a*, 068/2b*, 068/3*, 068/30*, 068/31*, 068/32*, 068/41*, 068/42a*, 068/42b*, 068/44a*, 068/44b*, 068/45a*, 068/47a*, 068/48*, 068/7*, 069/10*, 069/11, 069/12*, 069/13*, 069/9*, 070*, 072/1a*, 072/1f*, 072/1g*, 072/2c*, 073/2*, 073/6*, 073/7*, 073/8*, 074/1a, 074/1b, 074/2a, 074/2b, 074/3d*, 074/3f*, 074/5a*, 074/7a*, 074/7b*, 075/a*, 076/2a*, 076/2b*,	Arló 44/A*, 44/D*, 44/J*, 44/K*, 44/TI6*, 46/A*, 46/B*, 46/G*, 46/H*, 46/I*, 46/K*, 46/L, 47/B*, 47/F*, 47/H*, 47/I*, 47/J*, 47/K*, 48/A*, 48/D*, 48/H*, 49/A*, 49/D*, 51/B*, 55/A*, 73/A*, 73/D*, 73/H*, 73/I*, 73/M*, 73/N*, 74/A*, 74/C*, 75/A*, 75/B*, 75/C*, 75/G*, 75/L*, 75/M*, 75/O*, 75/TII*, 82/A*, 82/B*, 84/A*, Csernely 10/B*, 10/C*, 10/H*, 12/A*, 15/C*, 27/A*, 27/G*, 27/H*, 4/B*, 4/F*, 4/H*, 4/TII*, 4/TI2*, 5/K*, Járdánháza 11/A*

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			076/2c*, 077/3a*, 078*, 083/2a*, 083/3a*, 084/1*, 084/2a*, 084/2b*, 084/2c, 084/2d*, 085/2f*, 085/2i*, 085/2n*, 085/2p*, 092/13*, Csernely 0163/1*, 0163/3*, 017*, 0170/a*, 0171/2a*, 0177/2*, 0178/1*, 018/2*, 0192*, 0220*, 0225/c*, 0226*, 0228*, 0229*, Járdánháza 0212/30*, 0212/32*, 0212/33*, 0218/1*, 0218/3*, 0229*	
KE-9	Származék és idegenhonos fafajú erdők	247,63	Arló 0106/16*, 0106/21, 0106/23*, 0110/15a*, 052/2d*, 052/2f*, 052/3a*, 052/3b*, 052/4a*, 060/10, 060/11, 060/12a*, 060/12b*, 060/13a*, 060/13b*, 060/5*, 060/6*, 065/a*, 068/11*, 068/12*, 068/14*, 068/15*, 068/16*, 068/25*, 068/29*, 068/39*, 068/48*, 068/7*, 069/10*, 069/12*, 069/13*, 069/6*, 069/7*, 069/9*, 070*, 072/1a*, 072/1b, 072/1c*, 072/1f*, 072/1g*, 072/1h*, 072/2c*, 073/10*, 073/11*, 073/12*, 073/13, 073/7*, 073/8*, 073/9*, 074/3a*, 074/3d*, 074/3f*, 074/6a*, 074/6b, 074/7a*,	Arló 44/A*, 44/B*, 44/C, 44/D*, 44/E*, 44/F*, 44/G*, 44/H*, 44/I*, 44/J*, 44/K*, 44/TI6*, 45/A, 45/B, 45/C, 45/D*, 45/E*, 45/F*, 45/G*, 45/H*, 45/TI*, 46/A*, 46/C*, 46/D*, 46/E*, 46/F*, 46/G*, 46/I*, 46/J, 46/K*, 47/A, 47/B*, 47/C, 47/D*, 47/E*, 47/F*, 47/G*, 47/I*, 47/J*, 47/K*, 48/A*, 48/B*, 48/C*, 48/D*, 48/E, 48/F, 48/H*, 49/A*, 49/B*, 49/C*, 49/D*, 49/E*, 49/F*, 50/C*, 50/TI2*, 51/B*, 51/C*, 51/D*, 51/E*, 51/F*, 51/G*, 51/H*, 52/J*, 73/A*, 73/C, 73/F*, 73/H*, 73/I*, 73/L*, 73/M*, 73/N*, 74/B*, 74/H, 74/I*, 75/A*, 75/C*, 75/D*, 75/H*, 75/L*, 75/M*, 75/N*,

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz.-ok	Érintett erdőrészek
			074/7b*, 075/a*, 075/c*, 075/d*, 075/f*, 076/1*, 078*, 079*, 083/2a*, 085/2c*, 085/2d*, Csernely 0163/1*, 0164*, 0168/b*, 017*, 0170/a*, 0171/2a*, 0172/4f, 0172/6*, 0192*, 0194*, 0219*, 0223*, 0228*, Járdánháza 0212/26a*, 0212/26b*, 0212/26d*, 0212/32*, 0212/8*, 0218/1*, 0218/2b*, 0218/2c*, 0218/3*, 0219*	75/TII*, 75/TI2*, 87/A*, Csernely 10/B, 10/C*, 10/H*, 10/K*, 10/L*, 10/N*, 10/O*, 10/P*, 10/Q, 11/C*, 11/D*, 11/G*, 12/B*, 12/E*, 12/F*, 13/A*, 13/B, 13/C*, 13/D*, 13/E*, 13/G*, 13/H*, 13/I*, 14/A*, 14/B*, 14/C*, 14/E*, 14/I*, 14/J*, 27/C, 27/F*, 27/I*, 4/B*, 4/F*, 4/G*, 4/TII*, Járdánháza 11/A*, 11/B, 8/A*
KE-10	Extenzív szántók	11,53	Arló 072/1a*, 074/3a*, 074/3b, 074/3c*, 074/3d*, 074/4a, 074/4b, 074/5a*, 074/6a*, 075a*, Járdánháza 0212/32*, 0212/33*, 0212/8*	-

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület, tehát arra a 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet előírásai az irányadóak. A tervezési terület (az *ex lege* földvárak és *ex lege* lápokkal leszámítva) védett természeti területet nem érint, így a 1996. évi LIII. törvényben foglalt természetvédelmi előírások és szabályok közül a terület zömén csak az általános – a területi védettség tényétől független – természetvédelmi (élőhely- és fajvédelmi) szempontok betartása szükséges.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai

Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakra Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a pályázati felhívások foglalják magukba. A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés – ez elsősorban az erdős támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végéhez közeledve – hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. és 2022. évekre átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti években a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek lesznek a jelenlegi feltételek mellett. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus előre láthatóan 2023-tól indul, és 2027-ig tart.

A 2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról aktualizált összefoglalás található az állami természetvédelem honlapján:

http://termeszetvedelem.hu/user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

Továbbá a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhető pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A jelenlegi támogatási időszakban a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan intézkedés elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben. Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetőek el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 intézkedés mellett jogosultak többek között az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrésztlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak. Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus

előírás csoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár, biotikus károsítás) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, erdőkárok megelőzésére, illetve erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások).

A tervezési területen igen jelentős arányban (53,26%) vannak magánerdők, így itt a speciálisan ennek a szektornak biztosított támogatások, illetve kompenzáció is igénybe vehető (de: ennek egyik fő akadálya a rendezetlen gazdálkodási jogviszonyú erdőterületek rendkívül magas, 26,82%-os aránya). Vannak továbbá kisebb mezőgazdasági területek (legnagyobb kiterjedésben a Szohony-völgyben, Konya-völgyben, az Ali-völgyben és a különálló, délnyugati, Járdánháza és Engels-telep közé eső tömb területén), ahol az agrár-környezetgazdálkodási források is pályázhatnak.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A terület tulajdonosi és földhasznosítási adottságaiból adódóan, illetve mert a jelenlegi támogatási rendszer hatékonyságára vonatkozó részletes vizsgálati eredmények nem állnak rendelkezésre, a fentebb felsoroltak megerősítéséhez, illetve újabb agrártámogatási jogcímek kidolgozásához megalapozott, részletes javaslatot nem tudunk tenni. Új javaslatok teljes körű kidolgozásához előbb a működő támogatási programok hatékonyságáról kellene reális helyzetképet kapnunk, s ehhez kellene vizsgálni a jelenlegi támogatás-igénylések és támogatottság mértékét, a futó programok megfelelőségét. Mindezekről függetlenül ugyanakkor megfogalmazható néhány olyan támogatási célterület, amelyek figyelembe vételével a 2021-től kezdődő európai uniós támogatási ciklus időtartamára – önállóan vagy más programokba integráltan – a tervezési terület közösségi jelentőségű természeti értékeinek fenntartása érdekében (összhangban a fenntartási tervben megfogalmazott természetvédelmi célkitűzésekkel) részletes, operatíván működő (akár az állami tulajdonú területek vagyonkezelői számára is elérhető) támogatási pályázati felhívások dolgozhatnak ki:

- A termőhelyi viszonyoknak megfelelő, őshonos elegyfajok fokozott jelenlétének biztosítása, továbbá a különleges erdei mikroélelőhelyeket nyújtó biotópok kijelölése középkorú-idős, gazdálkodás alatt álló (vágásos, átmeneti vagy örökzöld üzemlétszerű) üzemlétszerű erdőterületekben.
- Az álló és fekvő holtfa mennyiségének növelése a középkorú-idős, gazdálkodás alatt álló (vágásos, átmeneti vagy örökzöld üzemlétszerű) üzemlétszerű erdőterületekben.
- Hagyásfa-csoportok, érintetlenül visszamaradó (nem véderdő jellegű!) állományrészek elhatárolása gazdálkodás alatt álló (vágásos, átmeneti vagy örökzöld üzemlétszerű) üzemlétszerű erdőterületekben.

- Folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodási üzemmódok (az átmeneti és örökerdő üzemmódok) alkalmazása gazdálkodással érintett erdőterületeken (állami szektor részére).
- Idegenhonos fafajú állományok fafajcserés szerkezetátalakítása, a lehetőségekhez képest fokozatos, a tarvágásos technológiától minél távolabb eső megoldásokkal.
- Kíméletes, a talajfelszínt és a növényzetet (visszamaradó állományt, közbeeső gyepterületeket stb.) egyaránt kímélő faanyagmozgatási technológiák alkalmazása (állami szektor részére).
- Inváziós lágyszárú növényekkel fertőzött gyepterületek kaszálással történő kezelése, a gyomfertőzöttség mérséklése, visszaszorítása.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési területen az elmúlt években természetvédelmi célú élőhelykezeléseket, illetve fajmegőrzési programokat támogató pályázatok nem futottak és a nemzeti park igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő területek híján a jövőben sem tervezettek.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A tervezési folyamat során a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság honlapján folyamatosan frissülő tematikus aloldalt alakítottunk ki, ahol a területekkel kapcsolatos alapinformációk mellett a (véleményezhető) egyeztetési tervdokumentációt is elérhetővé tettük pdf formátumban: <https://www.bnpi.hu/hu/natura-2000-fenntartasi-tervek>

A COVID-19 betegséggel összefüggő járványügyi helyzet miatt lakossági, illetve Natura 2000 gazdafórumot nem szerveztünk.

Eszköz típus	Alkalmazott dokumentáció	Mutatók	Időpont
Érintettek levélben és/vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	BNPI Iktatórendszer (ügyiratszám), feladást igazoló szelvényről másolat, e-mail visszaigazoló tertivevény	Üisz: 26/1/2020 28 db levél kiküldése érintetteknek + elektronikus levél (ismert címek esetén)	2020.11.16
Önkormányzati közzététel	Igazolás az önkormányzat részéről	Üisz: 26/2/2020	2020.11.16
Honlap	Elérhetősége, adatfeltöltés dátuma	https://www.bnpi.hu/hu/natura-2000-fenntartasi-tervek	2020.11.17

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Célcsoport	Szervezetek, képviselő
Gazdálkodók, területhasználók (mezőgazdaság)	falugazdászok révén
Erdőgazdálkodók	<ul style="list-style-type: none"> • Egererdő Erdészeti Zrt. • Járdánházi Ebt. • Teak Trade Kft.

	<ul style="list-style-type: none"> • magán erdőgazdálkodók (4 gazdálkodó)
Vadgazdálkodók	<p>Vadászatra jogosultak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nadler Herbert Vadásztársaság • Vajdavár Földtulajdonosi Vadásztársaság
Önkormányzatok	<ul style="list-style-type: none"> • Arló község önkormányzata • Csernely község önkormányzata • Járdánháza község önkormányzata
Hatóságok	<p>nevesítve:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztály • Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztály • Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Földhivatali Főosztály • Heves Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Erdészeti Osztály • Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Földművelésügyi Osztály • Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály • Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály Örökségvédelmi Osztály • BM Országos Katasztrófavédelmi Igazgatóság • Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőrfőkapitányság Rendészeti Igazgatóság Közrendvédelmi és Határrendészeti Osztálya
Civil szervezetek, közttestületek	<p>nevesítve:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Igazgatósága • Országos Magyar Vadászkamara Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Területi Szervezete • Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége (MEGOSZ) • Magyar Madártani és Természet-

	védelmi Egyesület, Észak-Borsodi HCS
Kezelők, egyéb szolgáltatók	nevesítve: <ul style="list-style-type: none"> • ÉMÁSZ Hálózati Kft. • FGSZ Földgázszállító Zrt. • TIGÁZ Zrt. • Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság
Helyi lakosság	Az érintett települések lakosai

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A Borsod Megyei Kormányhivatal Miskolc Járási Hivatala Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály (Miskolc) BO/32/05207-2/2020. ikt. számon kiadott véleményében jelezte (BNPI ikt. sz. 26/4/2020.), hogy a „*fenntartási tervben megfogalmazott kezelési javaslat, stratégia elősegíti a természetvédelmi célkitűzések megvalósítását. A Főosztály a fenntartási tervben foglaltakkal egyetért, annak elfogadását támogatja*”.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály (Miskolc) BO/25/01978-2/2020 ikt. számú levelében jelezte, hogy a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (Kötv.) által *ex-lege* védett nyilvántartott régészeti lelőhely található a tervezési területen (Arló, Várhegy – azonosító száma: 16346). Az adatszolgáltatás alapján a tervdokumentáció alábbi pontjainál történt kiegészítés, pontosítás (BNPI ikt. sz. 26/13/2020):

- a Natura 2000 dokumentáció 1.6. fejezetében (Egyéb védettségi kategóriák) feltüntetésre került az arlói Várhegy, mint nyilvántartott régészeti lelőhely.
- a Natura 2000 dokumentáció 3.2. C) (Kezelési javaslatok / Kötelezően betartandó előírások) fejezetében a hatság észrevétele alapján egy új bekezdés beillesztése történt meg.
- a megalapozó dokumentáció 1.3.3.2. fejezetében (Erdészet) pontosításra került a földvára vonatkozó megállapítás.

Az Egererdő Zrt. (Eger) ÁLT/226-3/2020 ikt. számon adtak véleményt az egyeztetési tervdokumentációval kapcsolatban. Az észrevételek alapján a főbb tervmódosítások az alábbiak voltak (BNPI ikt. sz.: 26/14/2020):

- a Natura 2000 tervdokumentáció 1.7.3. fejezetében (Körzeti erdőtervek és üzemtervek) a kezelési jog esetleges változására vonatkozó észrevételüket töröltük.
- a Natura 2000 tervdokumentáció 3.2.1.1. és 3.2.1.2 fejezeteinek c2) alpontjában (KE-1 és KE-2 kezelési egységek: gyertyános-kocsánytalan tölgyesek és bükkösök, illetve cseres-kocsánytalan tölgyesek) az átmeneti és örökerdő üzemmódba sorolt állományok esetében az átalakításra vonatkozó javaslat az észrevétel alapján pontosításra került.
- a Natura 2000 tervdokumentáció 3.2.1.9. fejezetében (KE-9 kezelési egység: származék és idegenhonos fafajú erdők) a fenyvesek tarvágására vonatkozó javaslat pontosítására került.

Az Észak-Magyarországi Vízügyi Igazgatóság (Miskolc) az É2019-2294-010/2020 hiv. számú levelükben jelezte, hogy a tervdokumentáció ellen kifogást nem emel (BNPI ikt. sz.: 26/12/2020.). A megalapozó dokumentáció 1.3.3.4 fejezetében (Vízgazdálkodás) kisebb

pontosításokat tettek, melyet a tervekészítők átvezettek. A tervekészítő az egyeztetési dokumentáció elkészítést megelőzően megkereste a vízügyi kezelőt, aki adatszolgáltatást nyújtott a tervezési terület vonatkozásában (É2019-2294-005/2019. ikt. számon; BNPI ikt sz. 2871/1/2019). Az adatszolgáltatás információi, jogszabályi előírásai így már az egyeztetési dokumentációba bekerültek.

Az Északmagyarországi Regionális Vízművek ZRt. (Kazincbarcika) a TKO-1165/1-2020 hiv. számú levelében tett észrevételeket. Az észrevétel alapján a dokumentáció 3.2.C alfejezetében (Kötelezően betartandó előírások) feltüntetésre kerültek az Északmagyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség 3241-1/2008. ikt. számú határozatával kijelölt a Lázberci Vízmű (ÉRV Zrt. III. sz. telep) hidrológiai védőterületre vonatkozó előírások. Ebből következően a megalapozó dokumentáció „1.3.3.4 (Vízgazdálkodás) fejezetében is aktualizálásra kerültek a vízbázisvédelmi leírások, illetve az Ózd és térségének biztonságos vízellátása céljából, a Borsodnádásd és Ózd települések közötti D225 KPE ivóvíz távvezeték építésére vonatkozó észrevételek (26/11/2020).

A kifüggesztés során az érintett önkormányzatokhoz észrevétel nem érkezett, a kifüggesztési igazolás (záradékolás) megküldésre került az önkormányzatok részéről.

4. Felhasznált irodalom

- Aszalós R. & Gálhidy L. (szerk.) (2015): Natura 2000 erdőterületek kezelése. Gyakorlati útmutató erdőgazdálkodók és erdészeti szakszemélyzet számára. (Bábalács Füzetek 20.) – Bükk Nemzeti Park Igazgatóság, Eger, 56 pp.
- Baráz Cs. & Holló S. (szerk.) (2018): A Bükk-vidék Geopark geoturisztikai térképe. – Bükk Nemzeti Park Igazgatóság, Eger, 1 térképlap
- Böloni J., Molnár Zs. & Kun A. (szerk.) (2011): Magyarország élőhelyei. Vegetációtípusok leírása és határozója (ÁNÉR 2011). – MTA ÖBKI, Vácrátót, 441 pp.
- Csóka Gy. & Kovács T. (1999): Xilofág rovarok. Xylophagous insects. – Erdészeti Tudományos Intézet, Budapest, 189 pp.
- Danszky I. (szerk.) (1963): Magyarország erdőgazdasági tájainak erdőfelújítási, erdőtelepítési irányelvei és eljárásai V. Északi-középhegység erdőgazdasági tájcsoport. – Országos Erdészeti Főigazgatóság, Budapest, 817 pp. + 1 térkép + XXXII.
- Diczházi I. & Schmotzer A. (szerk.) (2014): Apoka. A Heves-Borsodi-dombság és az Upponyi-hegység élővilága. – Bükk Nemzeti Park Igazgatóság, Eger, 200 pp. + 1 térkép
- Dövényi Z. (szerk.) (2010): Magyarország kistájainak katasztere. (2., átdolgozott és bővített kiadás) – Budapest, MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, 876 pp.
- Dudley, N., Vallauri, D. & Ódor P. (2017): Holtfa az élő erdőkért. Az öreg fák és a holtfa természetvédelmi illetve erdészeti szerepe. (2., átdolgozott és bővített kiadás) – WWF Magyarország, Budapest, 32 pp.
- Frank T. (szerk.) (2000): Természet–Erdő–Gazdálkodás. (Az MME Könyvtára 16.) – MME & Pro Silva Hungaria Egyesület, Eger, 214 pp.
- Frank T. (szerk.) (2016): Natura 2000 erdőkben a fahasználatok jelölésének természetvédelmi szempontjai. Gyakorlati útmutató erdőgazdálkodók és erdészeti szakszemélyzet számára. – Bükk Nemzeti Park Igazgatóság, Eger, 36 pp.
- Frank T. & Szmorad F. (2014): Védett erdők természetességi állapotának fenntartása és fejlesztése. (Rosalia Kézikönyvek 2.) – Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest, 160 pp.
- Halász G. (szerk.) (2006): Magyarország erdészeti tájai. – Állami Erdészeti Szolgálat, Budapest, 154 pp. + 1 térkép
- Haraszthy L. (szerk.) (2014): Natura 2000 fajok és élőhelyek Magyarországon. – Pro Vértes Természetvédelmi Közalapítvány, Csákvár, 956 pp.
- Hegedűs A. (2005): Az Ózd-Pétervásárai-dombság természeti és kulturális értékei. – Holocén Természetvédelmi Egyesület, Miskolc, 28 pp.
- Hegedűs A. (2008): Felszínalaktani vizsgálatok az Ózd-Pétervásárai-dombságon. – PhD dolgozat, Miskolci Egyetem, 109 pp.
- Katona Cs. (2006): Vajdavár – Homokkővidék. Turistakalauz. – Kornétás Kiadó, Budapest, 136 pp.
- Korda M. (2016): Az erdőgazdálkodás hatása az erdők biológiai sokféleségére (Tanulmánygyűjtemény). – Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest, 682 pp.
- Kormos J. (szerk.) (2015): A Szilvásváradí Erdőtervezési Körzet Natura 2000 elővizsgálati dokumentációja. – Heves Megyei Kormányhivatal, FEF Erdőtervezési Osztály, Eger, 38 pp.
- Leél-Őssy S. (1950): Az Arló melletti hegycsuszamlás és az általa létrehozott tó. – Hidrológiai Közöny 30: 151–152.
- Marosi S. & Somogyi S. (szerk.) (1990): Magyarország kistájainak katasztere I-II. – MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest, 1026 pp.

- Nováki Gy., Sárközy S. & Feld I. (2009): Borsod-Abaúj-Zemplén megye várai az őskortól a kuruc korig. (Magyarország várainak topográfiája 1.) (2. kiadás) – Castrum Bene Egyesület & Bükk Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest–Miskolc, 330 pp.
- Paládi-Kovács A. (1982): A Barkóság és népe. (Borsodi Kismonográfiák 15.) – Herman Ottó Múzeum, Miskolc, 210 pp.
- Ósz G. (szerk.) (2016): A Nyugat-borsodi Erdőtervezési Körzet Natura 2000 elővizsgálati dokumentációja. – Heves Megyei Kormányhivatal, FEF Erdőtervezési Osztály, Eger, 37 pp.
- Szomorad F., Frank T. & Korda M. (szerk.) (2018): Erdőgazdálkodás és erdőkezelés Natura 2000 területeken. (Rosalia Kézikönyvek 4.) – Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest, 287 pp.
- Varga B. (szerk.) (2013): A folyamatos erdőborítás fenntartása melletti erdőgazdálkodás alapjai. – *Silva Naturalis* 1: 1-251.
- Wágner T. (2012). Erdészek a Dombvidéken (Pétervásárártól Ózdig). – *Erdészeti Lapok* 147(2): 58–62.
- Földművelésügyi Minisztérium, Környezetügyért Felelős Helyettes Államtitkárság – Természetmegőrzési Főosztály (szerk.) (2018): Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez. – FM, Budapest, 40 pp.

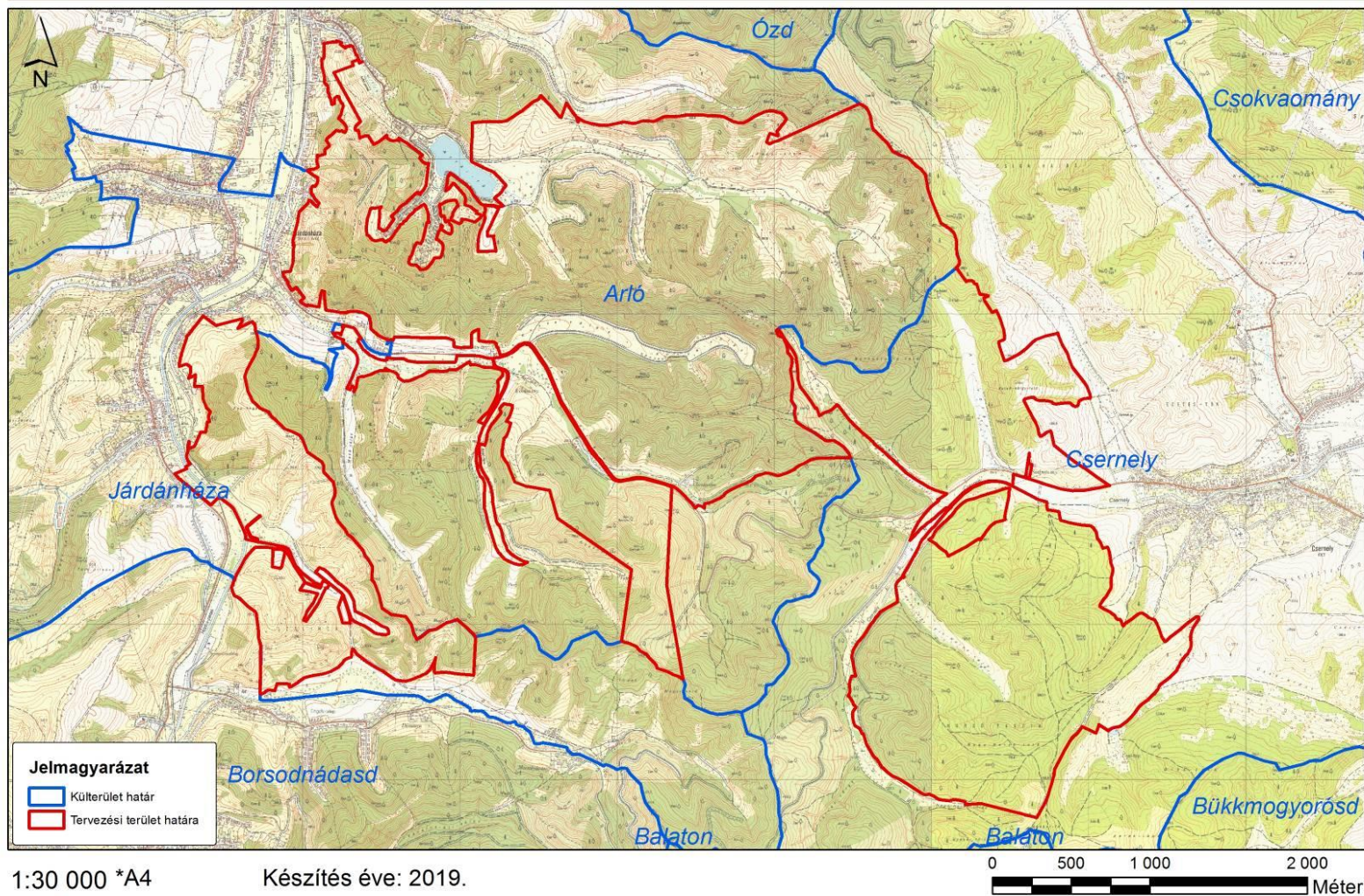
Világháló helyek:

- http://www.nfk.gov.hu/Erdotervezes_news_342
<http://erdoterkep.nebih.gov.hu/>
<https://www.mepar.hu/mepar/>
<http://www.utadat.hu/>
<http://ova.info.hu/ujvgtajak.html>
http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_portal
<http://natura2000.eea.europa.eu>
<http://natura.2000.hu>
<http://www.termeszetvedelem.hu>
<https://archeodatabase.hnm.hu>
<http://www.muemlekem.hu>
<https://www.bnpi.hu/hu/tarnavideki-tajvedelmi-korzet>

5. Térképek

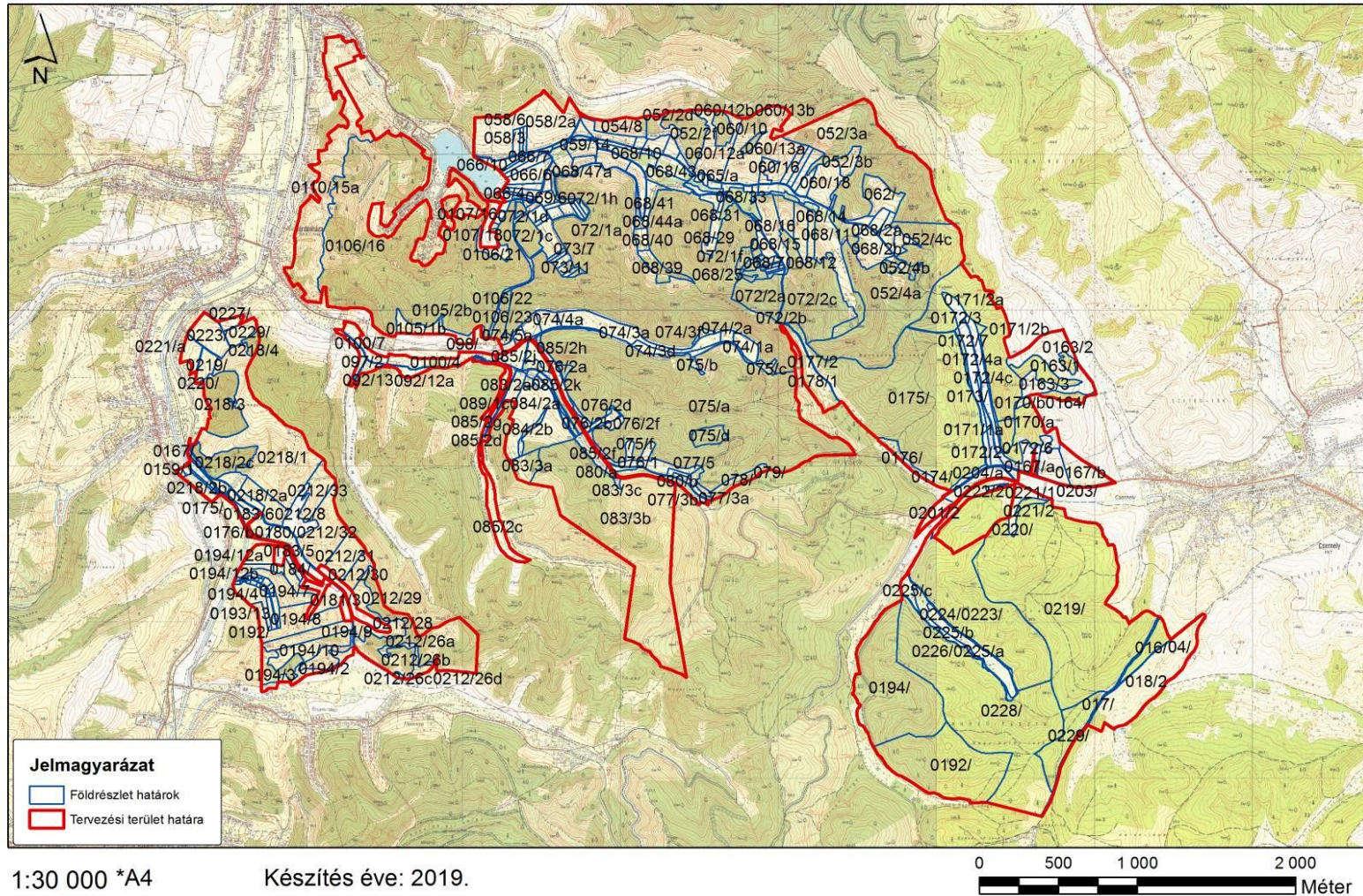
- 1) ábra: A tervezési terület áttekintő térképe
- 2) ábra: A tervezési terület ingatlan-nyilvántartási térképe
- 3) ábra: A tervezési terület művelési ág megoszlási térképe
- 4) ábra: A tervezési terület erdészeti térképe
- 5) ábra: Az országos ökológiai hálózat térképe
- 6) ábra: A tervezési terület élőhelytérképe (Á-NÉR 2011 alapján)
- 7) ábra: A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura 2000) élőhelytérképe

Az Izra-völgy és Arlói tó (HUBN20015) áttekintő térképe

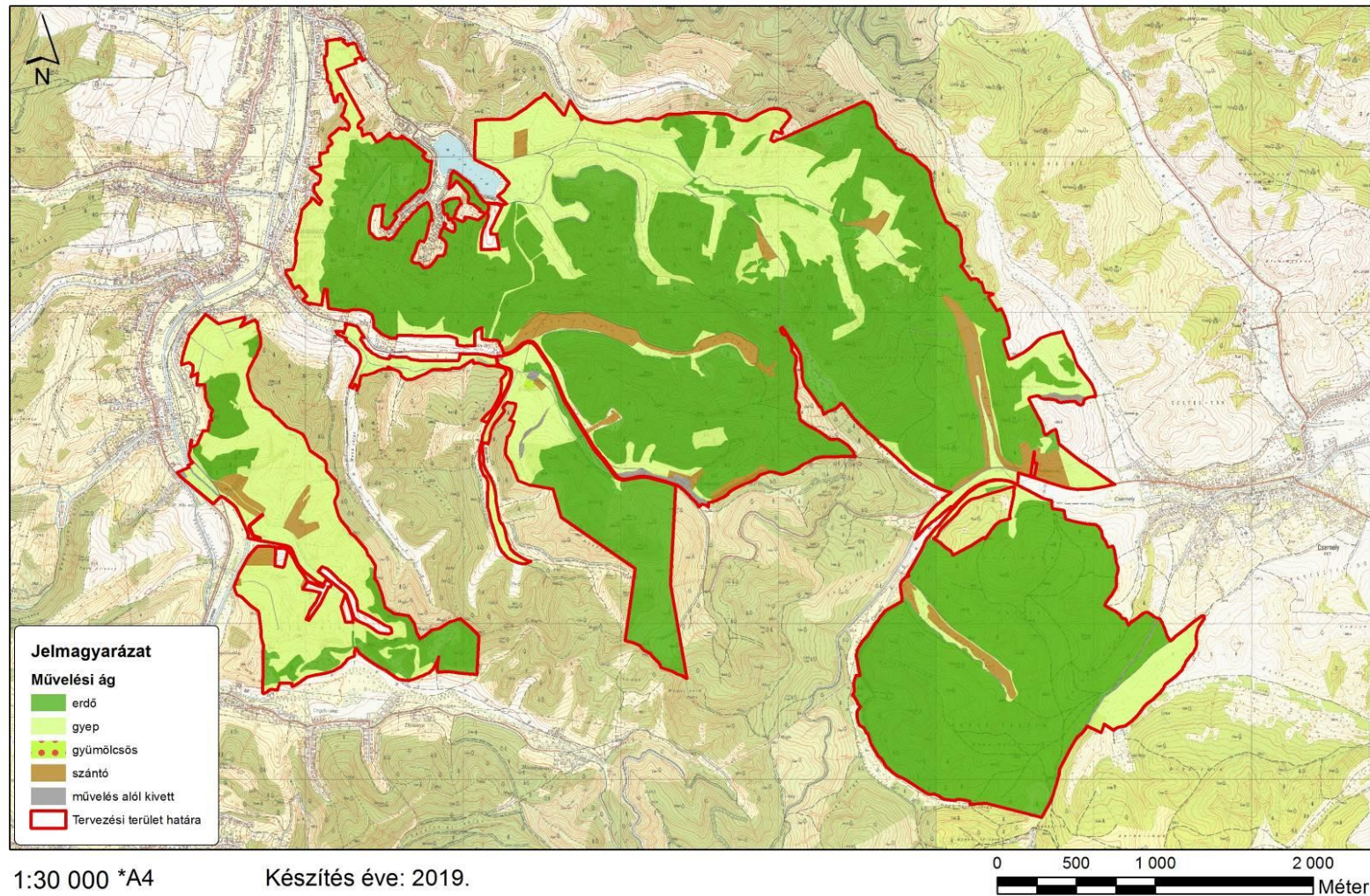
1. ábra: A tervezési terület áttekintő térképe

Az Izra-völgy és Arlói tó (HUBN20015) ingatlan-nyilvántartási térképe

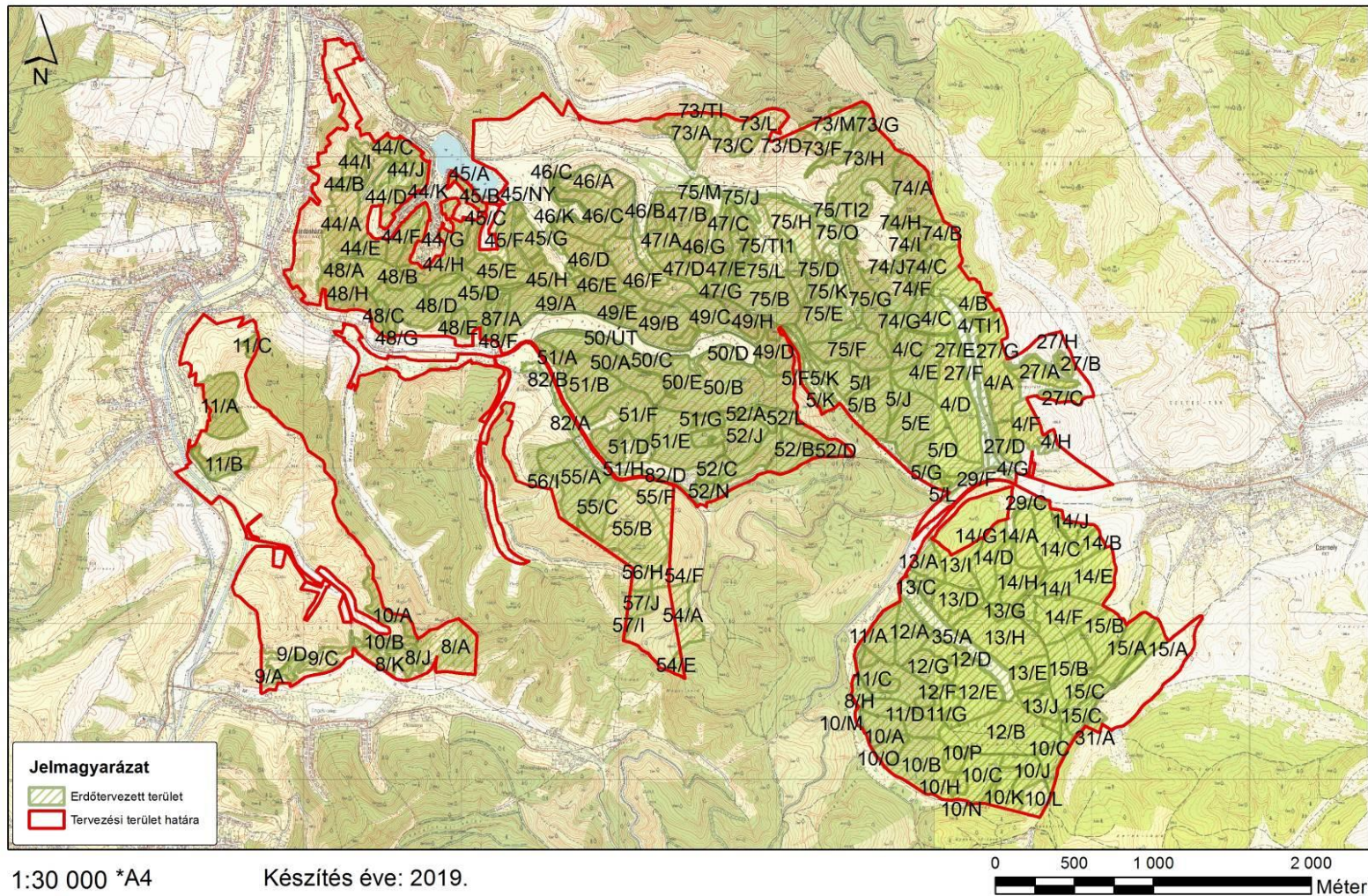
2. ábra: A tervezési terület ingatlan-nyilvántartási térképe

Az Izra-völgy és Arlói tó (HUBN20015) művelési ág megoszlási térképe

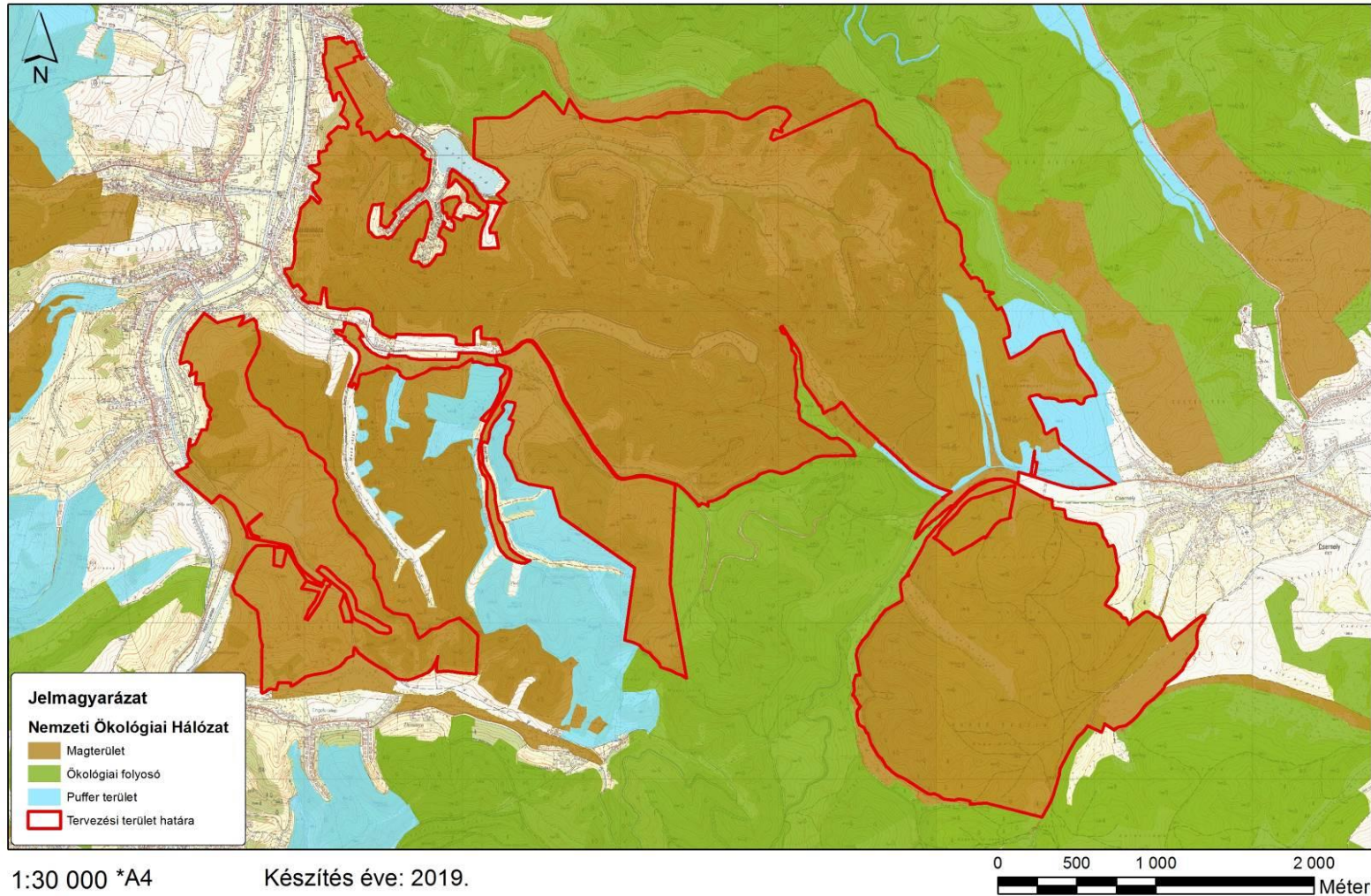
3. ábra: A tervezési terület művelési ág megoszlási térképe

Az Izra-völgy és Arlói tó (HUBN20015) erdészeti térképe

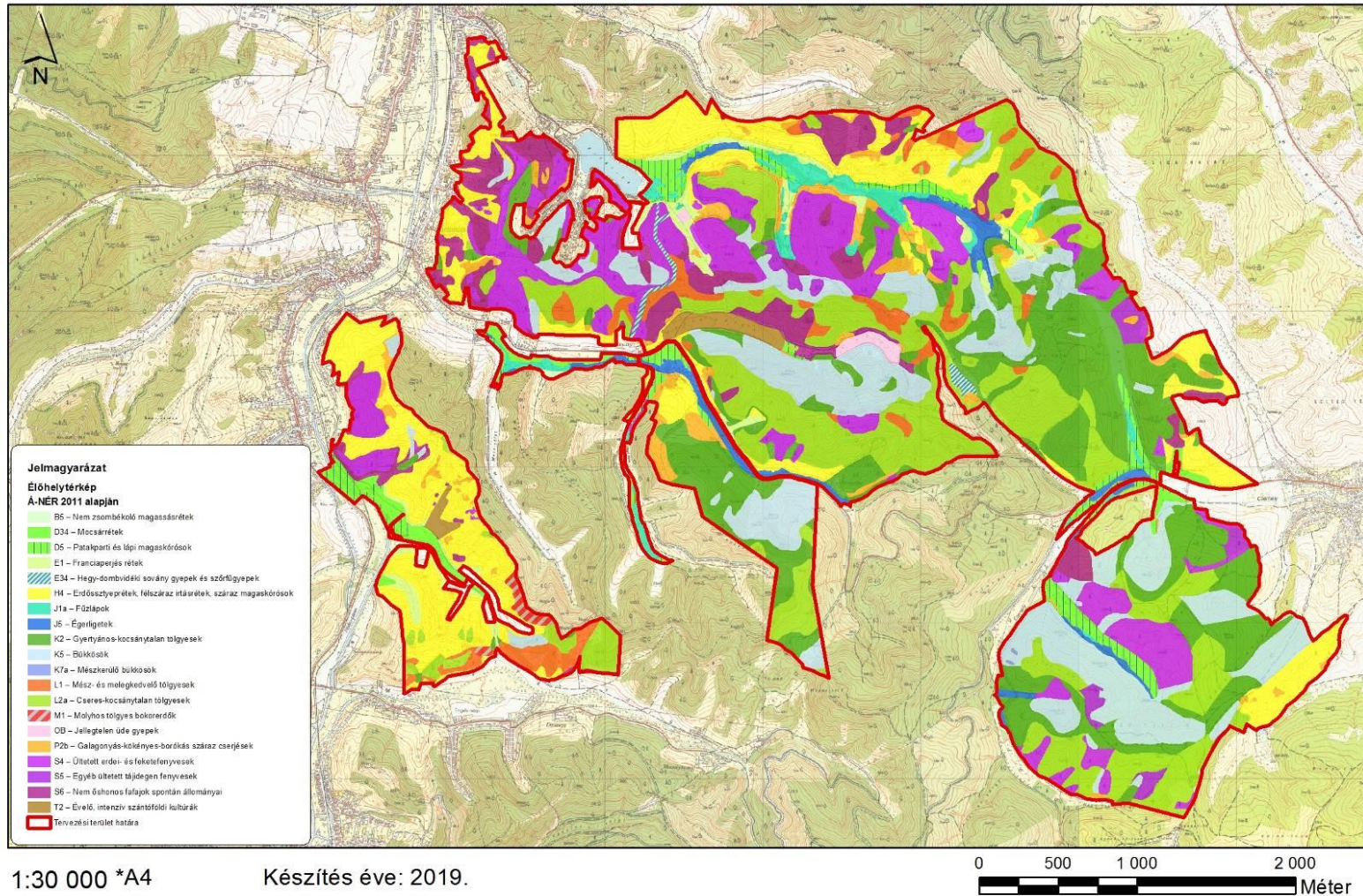
4. ábra: A tervezési terület erdészeti térképe

Az Izra-völgy és Arlói tó (HUBN20015) Nemzeti Ökológiai Hálózat térképe

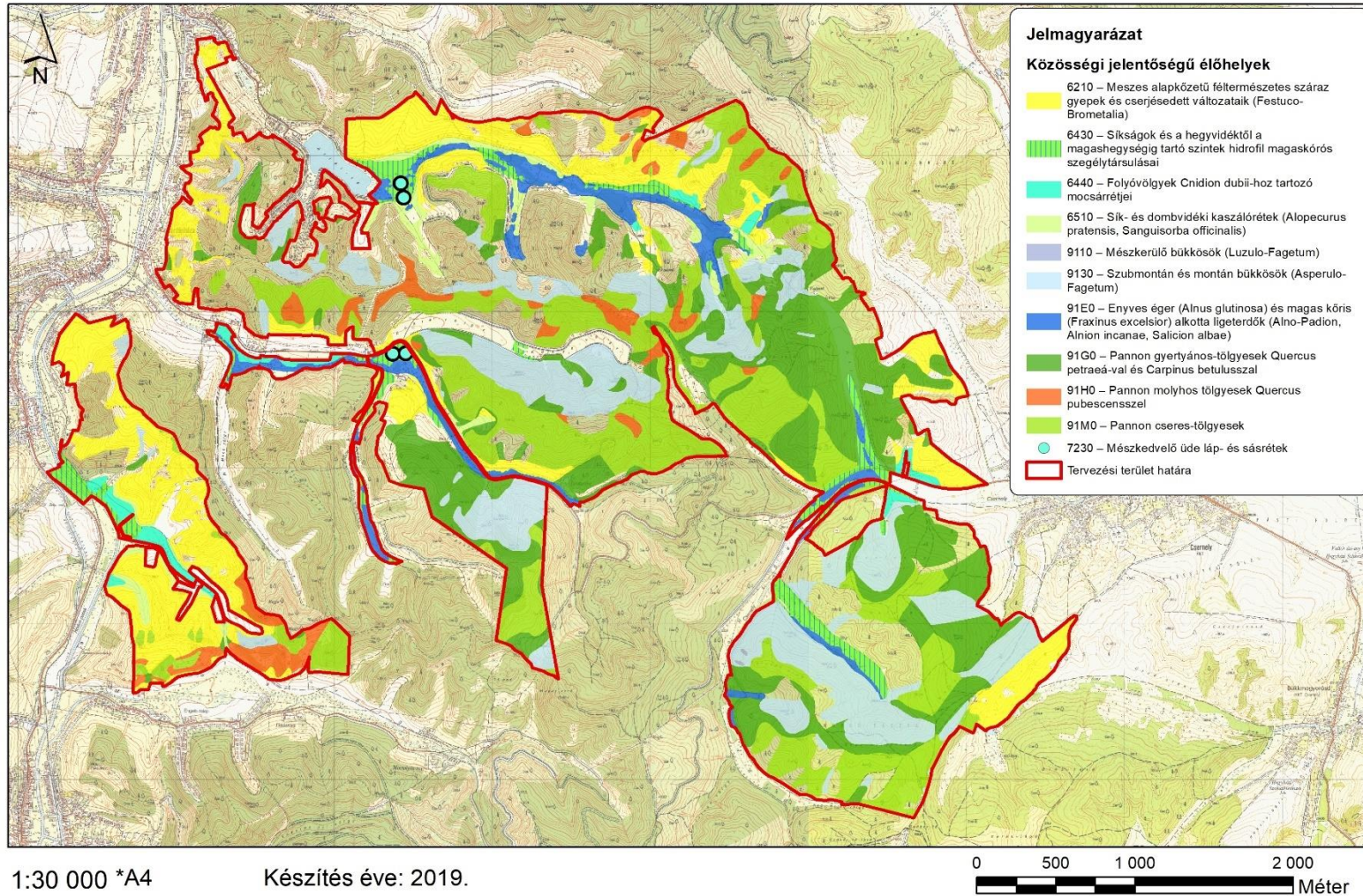
5. ábra: Az országos ökológiai hálózat térképe

Az Izra-völgy és Arlói tó (HUBN20015) élőhelytérképe

6. ábra: A tervezési terület élőhelytérképe (Á-NÉR 2011 alapján)

Az Izra-völgy és Arlói tó (HUBN20015) közösségi jelentőségű (Natura 2000) élőhelyek térképe

7. ábra: A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura 2000) élőhelytérképe

6. Fotódokumentáció

1) kép: Dombtetői helyzetű, középkorú-idős, cserrel elegyes, erős gyertyános alsó szinttel rendelkező gyertyános-kocsánytalan tölgyes állomány (Csernely 12/B; KE-1)

2) kép: Fokozatos felújítógáccsal keletkezett, jórészt már záródott, jórészt kocsánytalan tölgy, gyertyán és bükk alkotta, elegyes fiatalos (Csernely 12/D; KE-1)

3) kép: Idős, felújítású célú erdészeti beavatkozással még nem érintett, de erős bükk újulatot tartalmazó, holtfában szegény szubmontán bükkös erdő (Csernely 12/B; KE-1)

4) kép: Fokozatos felújítógátás bontógátással érintett jellegtelen, homogén, alsó szintjétől megfosztott cseres-kocsánytalan tölgyes állomány, cseperedő újulattal (Csernely 12/G; KE-2)

5) kép: A tavaszi gyepégetések nyomán a határos cseres-kocsánytalan tölgyes erdőkben gyakoriak a gyepszintet-újulatot egyaránt jellegetlenítő/károsító avartüzek (Arló 74/A; KE-2)

6) kép: A sekély talajú homokkő-gerincek és a meredek déli oldalak jellegzetes, gyér záródású, véderdő jellegű állománytípusa a molyhostölgyes-cseres (Arló 73/D; KE-3)

7) kép: A cserjés erdőfoltok és a félszáraz gyeppek mozaikja a tervezési terület orchidea-fajai számára kiváló élőhelyet biztosít (a háttérben: Járdánháza 10/A; KE-3)

8) kép: A suvadás révén kialakult Arlói-tó keleti partján fűzláp jellegű rekettyefüzes állományok övezik a nádas szegélyt (a háttérben: Arló 066/2-7 hrsz.; KE-4)

9) kép: Középkorú, sarjcsokros, erdészeti célú beavatkozással régóta nem érintett égerliget a Szohony-völgy felső szakaszán (Arló 75/J; KE-4)

10) kép: A tervezési terület vízfolyásai mentén húzódó (spontán felnőtt) égerligeteket sok helyütt irtásterületek (üde és félszáraz gyepek) kísérik (Arló 068/46-47 hrsz.; KE-4)

11) kép: Jó természetességi állapotú, lápréti fajoknak is otthont adó, égeresekkel mozaikos magassásrét a Szohony-völgy Arló-i-tó feletti szakaszán (Arló 066/2-9 hrsz.; KE-5)

12) kép: Jó természetességi állapotú, kaszált, illetve időszakosan legeltetett völgytalpi mocsárrét a Hódos-patak oldalvölgyében (Járdánháza 0183/5 hrsz.; KE-5)

13) kép: Az Engels-teleptől északra eső völgyek talpán (félszáraz gyepek között) üde kaszálórétek keskeny állományai húzódnak (Járdánháza 0183/5 hrsz.; KE-6)

14) kép: Északi kitettségű lejtőn kialakult tollas szálkaperje dominanciájú, orchidea-fajokban gazdag félszáraz gyepek (Arló 068/46-47 hrsz.; KE-7)

15) kép: Déli kitettségű domboldalakon elterülő félszáraz (néhol fenyérfű dominanciájú) félszáraz gyepek, a háttérben molyhostölgyesekkel (Arló 060/13 hrsz.; KE-7)

16) kép: Egykor szántóként hasznosított, ma kanadai aranyvesszővel erősen fertőzött, üde, jellegtelen gyepek az Arlói-tó közelében (Arló 073/2, 073/6 hrsz.; KE-8)

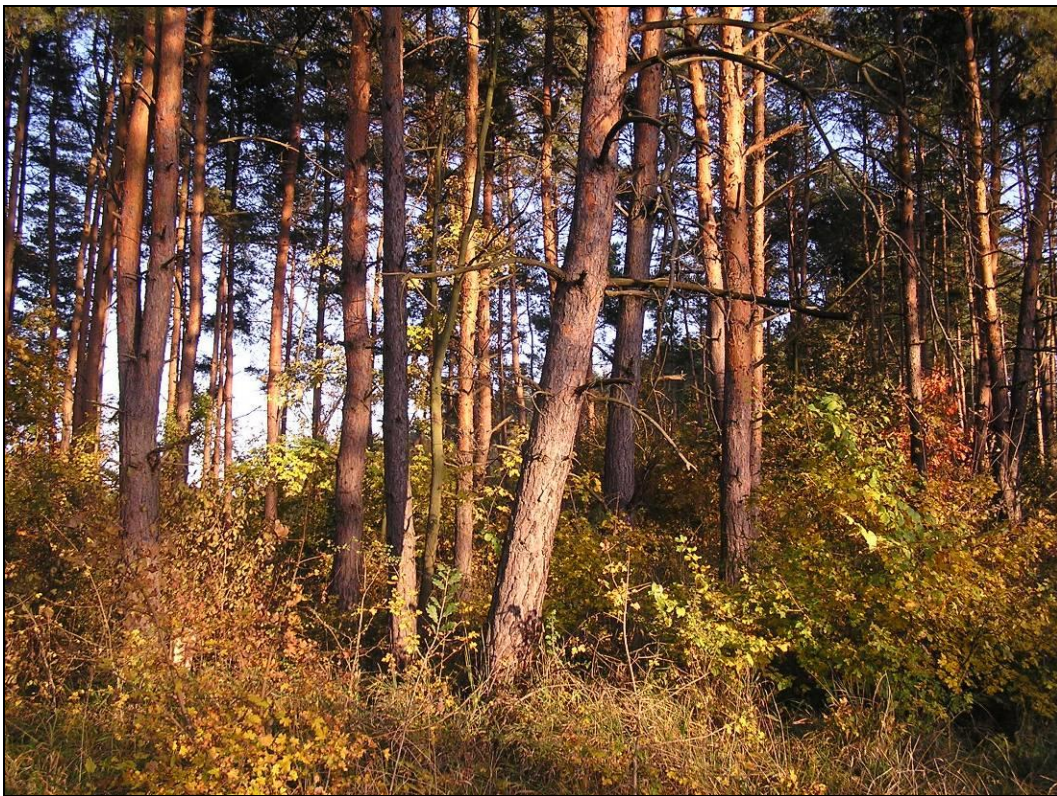
17) kép: Völgytalpi lucernatábla (a háttérben félszáraz gyepek, illetve azokon erdeifenyő és ezüstfa csoportok (Járdánháza 0212/8 hrsz.; KE-8)

18) kép: A félszáraz gyepeken többfelé előforduló keskenylevelű ezüstfa távlatilag komoly természetvédelmi problémát jelenthet (Járdánháza 0212/1 hrsz.; KE-9)

19) kép: Homogén, lombos alsószint nélküli, jelen állapotában leginkább csak tarvágásos véghasználat után átalakítható feketefenyves állomány (Csernely 0223 hrsz.; KE-9)

20) kép: Viszonylag változatos, gazdag lombos alsószinttel rendelkező, fokozatosan (tarvágás nélkül) átalakítható erdeifenyves állomány (Arló 45/D; KE-9)

7. Jóváhagyó nyilatkozat

Nyilatkozat

A HUBN20015 Izra-völgy és Arlói-tó kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUBN20015 Izra-völgy és Arlói-tó Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

Balczó Bertalan
természetvédelemért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2021. szeptember „.”